

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ
ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ: VINCENT VAN
GOGH**

ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΜΠΕΗ

Επιβλέπων καθηγητής: Παναγιώτης Αναστασιάδης

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2025

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΕΞΑΕ ΓΙΑ ΤΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ
ΕΝΟΤΗΤΑΣ: VINCENT VAN GOGH**

ΧΑΤΖΗΜΠΕΗ ΜΑΡΙΑ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ, ΕΔΙΒΕΑ, 2025

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh

Μαρία Χατζημπέη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Παναγιώτης Αναστασιάδης

Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Κρήτης

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Κωνσταντίνος Κωτσίδης

Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Κρήτης

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Αλεξία Σπανουδάκη

Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Κρήτης

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2025

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Με ιδιαίτερη συγκίνηση και ευγνωμοσύνη θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που με στήριζαν και συντέλεσαν με τον δικό τους τρόπο στην ολοκλήρωση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Παναγιώτη Αναστασιάδη, Καθηγητή του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης και ιδρυτή του Εργαστηρίου Διά Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α), για την πολύτιμη καθοδήγηση, την επιστημονική υποστήριξη και τις γνώσεις που μου προσέφερε σε όλη τη διάρκεια της πορείας μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα.

Ευχαριστώ θερμά τους συν-επιβλέποντες καθηγητές μου, τον κ. Κωνσταντίνο Κωτσίδα, Διδάκτορα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, και την κα. Αλεξία Σπανουδάκη Διδάκτορα του Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης, για την καθοδήγηση, τις επιστημονικές τους παρατηρήσεις και τη στήριξή τους καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στα μέλη της ομάδας μου για τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη που είχαμε σε όλο το διάστημα του μεταπτυχιακού μας ταξιδιού. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους δικούς μου ανθρώπους για τη στήριξη, την κατανόηση και την ενθάρρυνσή τους σε όλη αυτή την απαιτητική αλλά δημιουργική διαδρομή.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Περίληψη

Η παρούσα εργασία στοχεύει στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση ενός συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Το υλικό επικεντρώνεται στην ενότητα του σχολικού εγχειριδίου με θέμα «Vincent van Gogh», υιοθετώντας μια διαθεματική προσέγγιση που συνδυάζει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με στοιχεία τέχνης και πολιτισμού. Ο σχεδιασμός του βασίζεται αφενός στις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer, και αφετέρου στις προδιαγραφές του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ) και στο γλωσσικό επίπεδο των μαθητών.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν μικτή, συνδυάζοντας ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια: αρχικά, το υλικό αξιολογήθηκε από τους ειδικούς της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω ερωτηματολογίων ανοιχτού τύπου· στη συνέχεια, εφαρμόστηκε πιλοτικά στους μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου, οι οποίοι αφού εργάστηκαν αυτόνομα στο σπίτι, ακολουθώντας τον δικό τους ρυθμό και χρόνο, αποτίμησαν το εκπαιδευτικό υλικό μέσω ερωτηματολογίων κλειστού τύπου.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης από τους ειδικούς της ΕξΑΕ επιβεβαίωσαν τη συμβατότητα του εκπαιδευτικού υλικού με τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Επιπλέον, οι απόψεις των μαθητών ήταν γενικά θετικές, επισημαίνοντας τη χρηστικότητα και την ελκυστικότητα του υλικού κατά τη διάρκεια της μελέτης τους. Ωστόσο, το περιορισμένο μέγεθος του δείγματος αποτελεί έναν παράγοντα που περιορίζει τη δυνατότητα γενίκευσης των αποτελεσμάτων. Προτείνεται, επομένως, η περαιτέρω έρευνα της αποτελεσματικότητας του υλικού σε μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων.

Λέξεις – Κλειδιά

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΕξΑΕ), σχολική ΕξΑΕ, διαθεματικότητα, συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, αγγλική γλώσσα, Γενικό Λύκειο

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Abstract

The aim of this study is the design, implementation and evaluation of a supplementary educational material for teaching English to first-year students at the General Lyceum (Upper Secondary School) in Greece. The material focuses on the textbook unit entitled "Vincent van Gogh", adopting an interdisciplinary approach that combines English language teaching with elements of art and culture. Its design is based on the principles of distance education and Mayer's Multimedia Learning Theory, as well as on the specifications of the Unified Curriculum for Foreign Languages and the students' language level.

A mixed methodology was followed, combining qualitative and quantitative data. The research was conducted in two phases: initially, the material was evaluated by experts in distance education through open-ended questionnaires; subsequently, it was piloted with first-year students at the General Lyceum who, after working independently at home, following their own pace and time, assessed the educational material through closed-ended questionnaires.

The results of the evaluation by the distance education experts confirmed the compatibility of the material with the principles of distance education and Mayer's Multimedia Learning Theory. Furthermore, the students' opinions were generally positive, emphasizing the usefulness and attractiveness of the material during their study. However, the limited sample size is a factor that restricts the generalizability of the results. Therefore, further research is recommended to investigate the effectiveness of the material with a larger number of participants.

Keywords

Distance Education, School Distance Education, Interdisciplinarity, Supplementary Educational Material, English Language, General Lyceum (Upper Secondary School)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Περιεχόμενα

Περίληψη	ii
Abstract	iii
Περιεχόμενα	iv
Κατάλογος Εικόνων	vi
Κατάλογος Πινάκων	vii
Κατάλογος Γραφημάτων	viii
Συνοτομογραφίες & Ακρωνύμια	ix
Εισαγωγή	x
1. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ)	1
1.1 Ορισμοί της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	1
1.1.1 Βασικά χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	3
1.1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση	5
1.2 Η σχέση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	6
1.2.1 Παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ	7
1.2.2 Μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη χρήση των ΤΠΕ	8
1.3 Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση	9
1.3.1 Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ: Παραδείγματα από το διεθνή και τον ελληνικό χώρο	11
1.4 Σύνοψη κεφαλαίου	15
2. Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας	17
2.1 Η εκμάθηση της αγγλικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας	17
2.1.1 Διδακτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι σχετικά με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας	19
2.2 Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με έμφαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	22
2.2.1 Το μάθημα της αγγλικής γλώσσας στο Γενικό Λύκειο	25
2.2.2 Οι προκλήσεις της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο Γενικό Λύκειο	28
2.3 Η διαθεματικότητα στη διδασκαλία	30
2.3.1 Ο ρόλος της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας	32
2.4 Σύνοψη κεφαλαίου	35
3. Σχεδιασμός και ανάπτυξη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	37
3.1 Το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	37
3.2 Το μοντέλο του Gagné για τη δόμηση της μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	40
3.3 Οι βασικές αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης σύμφωνα με τον Richard Mayer	42
3.4 Χαρακτηριστικά αποτελεσματικού εκπαιδευτικού υλικού κατά τον West και τον Λιοναράκη	45
3.5 Ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές για τον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού	49
3.6 Παρουσίαση και ανάλυση της δομής και του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού	57

3.7 Σύνοψη κεφαλαίου.....	63
4. Ανάλυση μεθοδολογικού πλαισίου.....	65
4.1 Σκοπός της έρευνας	65
4.2 Στόχοι της έρευνας.....	65
4.3 Ερευνητικά ερωτήματα	66
4.4 Μεθοδολογία έρευνας.....	66
4.4.1 Είδος έρευνας.....	66
4.4.2 Στάδια έρευνας.....	67
4.4.3 Χρονική διάρκεια της έρευνας.....	67
4.4.4 Μέσα συλλογής δεδομένων.....	67
4.4.5 Κωδικοποίηση δεδομένων.....	68
5. Παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων	75
5.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ.....	75
5.1.1 1ο άξονας: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.....	76
5.1.2 2 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου.	78
5.1.3 3 ^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.....	82
5.1.4 4 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει – καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.....	83
5.1.5 5 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.	85
5.1.6 6 ^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο.....	87
5.1.7 7 ^{ος} άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα.....	90
5.1.8 8 ^{ος} άξονας: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.....	92
5.1.9 9 ^{ος} άξονας: Γενικές Επισημάνσεις	98
5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων των απαντήσεων των μαθητών του Γενικού Λυκείου	99
5.2.1 1 ^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6)	103
5.2.2 2 ^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Γ1, Γ2)	105
5.2.3 3 ^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Δ1, Δ2, Δ3).....	106
5.2.4 4 ^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Ε1, Ε2, Ε3)	107
6. Συμπεράσματα αποτελεσμάτων	108
6.1 Συνοπτική παρουσίαση του σκοπού της εργασίας	108
6.2 Συμπεράσματα αποτελεσμάτων των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ.....	108
6.3 Συμπεράσματα αποτελεσμάτων των απαντήσεων των μαθητών του Γενικού Λυκείου	114
6.4 Συνεισφορά της έρευνας	117
6.5 Οι περιορισμοί της έρευνας.....	118
6.6 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα και βελτίωση	118
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	119
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο για τους ειδικούς της ΕξΑΕ	133
Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο για τους μαθητές του Γενικού Λυκείου	149

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Κατάλογος Εικόνων

- Εικόνα 1.1: Η σύνθεση των δύο βασικών διαστάσεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Keegan 2001, προσαρμογή από Σοφός κ.ά., 2015)
- Εικόνα 1.2: Επισκόπηση των διαφορών γενεών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Hassan & Mirza, 2020)
- Εικόνα 2.1: Επίπεδα γλωσσομάθειας (Δενδρινού κ.ά., 2016)
- Εικόνα 3.1: Η τετραδική σχέση των συντελεστών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Σοφός & Kron 2010 όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015)
- Εικόνα 3.2: Η σύνθεση του Ε.Υ. κατά West – Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001)
- Εικόνα 3.3: Στιγμιότυπο H5P
- Εικόνα 3.4: Στιγμιότυπο Students Edivea Net
- Εικόνα 3.5: Στιγμιότυπο δραστηριότητας Padlet
- Εικόνα 3.6: Στιγμιότυπο δραστηριότητας LearningApps
- Εικόνα 3.7: Στιγμιότυπο Book Creator
- Εικόνα 3.8: Στιγμιότυπο Doodly
- Εικόνα 3.9: Στιγμιότυπο Canva
- Εικόνα 3.10: Στιγμιότυπο Animaker (Avatar)
- Εικόνα 3.11: Στιγμιότυπο Google Forms
- Εικόνα 3.12: Στιγμιότυπο WordReference
- Εικόνα 3.13: Στιγμιότυπο δραστηριότητας από το Unit 1
- Εικόνα 3.14: Στιγμιότυπο Ε.Υ. από το Unit 1
- Εικόνα 3.15: Στιγμιότυπο κειμένου από το Unit 2
- Εικόνα 3.16: Στιγμιότυπο διαδραστικού βίντεο από το Unit 2
- Εικόνα 3.17: Στιγμιότυπο εξωφύλλου από το Unit 3
- Εικόνα 3.18: Στιγμιότυπο διαδραστικής δραστηριότητας από το Unit 3

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Κατάλογος Πινάκων

- Πίνακας 4.1: Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα
- Πίνακας 5.1: Φύλο ειδικών της ΕξΑΕ
- Πίνακας 5.2: Ηλικία
- Πίνακας 5.3: Χρόνια προϋπηρεσίας
- Πίνακας 5.4: Εξοικείωση με ΤΠΕ & μεθοδολογία της ΕξΑΕ
- Πίνακας 5.5: Φύλο μαθητών/τριών
- Πίνακας 5.6: Τεχνολογικό προφίλ μαθητών/τριών
- Πίνακας 5.7: Ερωτήσεις Β1, Β2, Β3, Β4, Β5 & Β6
- Πίνακας 5.8: Ερωτήσεις Γ1 & Γ2
- Πίνακας 5.9: Ερωτήσεις Δ1, Δ2 & Δ3
- Πίνακας 5.10: Ερωτήσεις Ε1, Ε2 & Ε3

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 5.1: Φύλο μαθητών/τριών

Γράφημα 5.2: Εξοικείωση με τη χρήση Η/Υ στην εκπαίδευση

Γράφημα 5.3: Εξοικείωση με τη χρήση Διαδικτύου στην εκπαίδευση

Γράφημα 5.4: Μελέτη Ε.Υ με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στο παρελθόν

Γράφημα 5.5: Ερωτήσεις Β1-Β6

Γράφημα 5.6: Ερωτήσεις Γ1 & Γ2

Γράφημα 5.7: Ερωτήσεις Δ1, Δ2 & Δ3

Γράφημα 5.8: Ερωτήσεις Ε1, Ε2 & Ε3

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Π.Τ.Δ.Ε	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α	Εργαστήριο Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης
ΕξΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Ε.Υ.	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών
Κ.Ε.Π.Α.	Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΠΣ-ΞΓ	Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών Ξένων Γλωσσών
Η/Υ	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
TN	Τεχνητή Νοημοσύνη
AI	Artificial Intelligence
LMS	Learning Management System
H5P	HTML5 Package
ESL	English as a Second Language
EFL	English as a Foreign Language
SLA	Second Language Acquisition
PBL	Project-based Learning
CLIL	Content Language Integrated Learning

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Εισαγωγή

Η αγγλική γλώσσα αποτελεί σήμερα το παγκόσμιο μέσο επικοινωνίας και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση διεθνώς. Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, εντάσσοντάς την ως υποχρεωτικό μάθημα στα δημόσια σχολεία (Δενδρινού κ.ά., 2016). Παράλληλα, η ενσωμάτωση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διαδικασία της εκπαίδευσης εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας, συμβάλλοντας στον μετασχηματισμό των παραδοσιακών διδακτικών πρακτικών και ενισχύοντας την ενεργό συμμετοχή των μαθητών (Μουζάκης κ.ά., 2019).

Η προτεραιότητα αυτή αντανακλά τις διεθνείς κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές που διαμορφώνουν τη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Όπως επισημαίνουν οι Brown και Lee (2025), η παγκοσμιοποίηση, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και οι κοινωνικοπολιτικές μεταβολές έχουν δημιουργήσει νέες μορφές επικοινωνίας και μάθησης, οδηγώντας στην ανάγκη αναπροσαρμογής των παιδαγωγικών προσεγγίσεων που υποστηρίζουν τη μάθηση έξω από τα παραδοσιακά όρια της τάξης. Η πανδημία COVID-19 επηρέασε σημαντικά την εκπαίδευση παγκοσμίως, αναγκάζοντας τους δασκάλους και τους μαθητές να προσαρμοστούν γρήγορα σε διαδικτυακές τάξεις, αξιοποιώντας εντατικά την τεχνολογία για την υποστήριξη της αλληλεπίδρασης και της συμμετοχής (Brown & Lee, 2025).

Επιπρόσθετα, η διδασκαλία των ξένων γλωσσών εντάσσεται όλο και περισσότερο σε ψηφιακά και μικτά μαθησιακά περιβάλλοντα, τα οποία συνδυάζουν την παραδοσιακή διδασκαλία με την εξ αποστάσεως μάθηση. Όπως επισημαίνει η Hockly (2018), η μικτή μάθηση (blended learning) αποτελεί μια αποτελεσματική προσέγγιση, καθώς επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιούν τις δυνατότητες της τεχνολογίας, ενώ διατηρούν την προσωπική επαφή και την αλληλεπίδραση της τάξης. Τέτοια περιβάλλοντα προωθούν την ευελιξία, την αυτονομία του μαθητή και την ενεργή συμμετοχή, δημιουργώντας μια πιο ολοκληρωμένη και προσαρμοσμένη μαθησιακή εμπειρία (Hockly, 2018). Επιπλέον, η διαθεματική προσέγγιση που ενσωματώνει την τέχνη στη διδασκαλία των γλωσσών ενθαρρύνει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, την πολιτιστική ευαισθητοποίηση και την αυτόνομη μάθηση (Coyle et al., 2010).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ωστόσο, παρά τη σημασία που δίνεται στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας και την ενίσχυση της μέσω της αξιοποίησης των ΤΠΕ στο δημόσιο σχολείο, η εφαρμογή της συχνά δυσχεραίνεται λόγω ελλείψεων σε τεχνολογικές υποδομές. Συγκεκριμένα, πολλά σχολεία αντιμετωπίζουν προβλήματα, όπως η απουσία διαδραστικών πινάκων ή άλλων σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων, τα οποία συντελούν στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η προσωπική μου εμπειρία κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2024 - 2025 σε ένα Γενικό Λύκειο που, για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν διέθετε τεχνολογικό εξοπλισμό, ανέδειξε την ανάγκη δημιουργίας συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού. Το υλικό αυτό στοχεύει στην υποστήριξη της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας, αξιοποιώντας αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, επικοινωνιακές μεθόδους διδασκαλίας της γλώσσας και σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία, ώστε να προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία στους μαθητές και να ενισχύσει το έργο των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου παρατηρούνται αντίστοιχες ελλείψεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση ενός συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου, το οποίο ενσωματώνει ψηφιακά εργαλεία και διαθεματικές προσεγγίσεις, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στα ελληνικά δημόσια λύκεια.

Με βάση τον σκοπό της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν είναι τα εξής:

- 1) Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
- 2) Έχει το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer;
- 3) Πώς μπορεί το εκπαιδευτικό υλικό που βασίζεται στη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να συμβάλει στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων;
- 4) Πώς μπορεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό να συμβάλει στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών;
- 5) Ποιες είναι οι απόψεις των μαθητών για την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού;

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- 6) Ποια είναι η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

Η εργασία οργανώνεται ως εξής:

Στο 1^ο κεφάλαιο επιχειρείται η εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά της και οι θεωρητικές προσεγγίσεις που τη στηρίζουν. Παράλληλα, περιγράφονται οι κύριες μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αναλύεται η σχέση της με τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Τέλος, γίνεται αναφορά στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και εξετάζεται η εφαρμογή της σε σχολικά περιβάλλοντα, με παραδείγματα τόσο από το διεθνές όσο και τον ελληνικό χώρο.

Το 2^ο κεφάλαιο επικεντρώνεται στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο, με έμφαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αρχικά, παρουσιάζεται το θεωρητικό πεδίο της απόκτησης της δεύτερης γλώσσας (Second Language Acquisition - SLA) και αποσαφηνίζεται η διάκριση μεταξύ της αγγλικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας. Στη συνέχεια, αναλύονται βασικές διδακτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι. Ακολουθεί αναφορά στη διδασκαλία της αγγλικής στο ελληνικό δημόσιο σχολείο, με ιδιαίτερη έμφαση στο Γενικό Λύκειο και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ξενόγλωσση εκπαίδευση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, διερευνάται η συμβολή της διαθεματικότητας στη μαθησιακή διαδικασία και ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η τέχνη στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας.

Στο 3^ο κεφάλαιο εξετάζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αναλύονται το μοντέλο του Gagné για τη δόμηση της μάθησης, οι βασικές αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης σύμφωνα με τον Richard Mayer καθώς και τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένα αποτελεσματικό εκπαιδευτικό υλικό σύμφωνα με τους West και Λιοναράκη. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα ψηφιακά εργαλεία και οι εφαρμογές που χρησιμοποιήθηκαν στον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού. Τέλος, περιγράφεται η δομή και το περιεχόμενο του συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού που σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας.

Στο 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας. Αναλύονται ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα που καθοδηγούν τη μελέτη καθώς και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε. Πρόκειται για μικτή έρευνα η οποία συνδυάζει ποιοτικά

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

και ποσοτικά δεδομένα. Επιπλέον, αναλύονται το είδος και τα στάδια της έρευνας, η χρονική διάρκεια και τα εργαλεία συλλογής δεδομένων, όπως το ερωτηματολόγιο ανοικτού τύπου για τους ειδικούς και το ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου για τους μαθητές. Τέλος, παρουσιάζεται η διαδικασία κωδικοποίησης και ανάλυσης των δεδομένων.

Στο 5^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού. Για τους ειδικούς της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, που συμμετείχαν στην ποιοτική έρευνα, αποτυπώνονται οι απαντήσεις τους με την αυθεντική τους μορφή, προκειμένου να αναδειχθούν οι απόψεις και οι παρατηρήσεις τους με λεπτομέρεια. Αντίστοιχα, για τους μαθητές, η ανάλυση βασίζεται σε ποσοτικά δεδομένα που παρουσιάζονται μέσω γραφημάτων και πινάκων, διευκολύνοντας την ερμηνεία των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Στο 6^ο κεφάλαιο αποτυπώνονται τόσο τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ειδικών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οργανωμένα ανά θεματικό άξονα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, όσο και τα συμπεράσματα που αφορούν στις απαντήσεις των μαθητών, τα οποία παρατίθενται σε αντιστοιχία με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στο μεθοδολογικό πλαίσιο. Τέλος, γίνεται αναφορά στη συνεισφορά της παρούσας έρευνας στο πεδίο της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας, στους περιορισμούς, οι οποίοι σχετίζονται κυρίως με το μικρό δείγμα της έρευνας που δεν επιτρέπει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων, και τη διατύπωση προτάσεων για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες και περαιτέρω βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

1. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ)

1.1 Ορισμοί της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Αν και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση υφίσταται εδώ και περίπου εκατό χρόνια (Keegan, 1980), η σημασία της έχει αναδειχθεί ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες όπου παρατηρείται έντονος διάλογος σχετικά με την εφαρμογή της στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ από την τελευταία δεκαετία παρατηρούνται πιλοτικές εφαρμογές και σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα όσο και σε επιμορφωτικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς (Σοφός κ.ά., 2015).

Η ραγδαία ανάπτυξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) καθώς και οι ιδιαίτερες συνθήκες της πανδημίας COVID – 19, συνέβαλαν στην ενίσχυση της αξιοποίησης της ΕξΑΕ σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Ο όρος «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» πρωτοεμφανίστηκε τη δεκαετία του 1970 (Λιοναράκης, 2006). Έκτοτε, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει οριστεί με ποικίλους τρόπους από αρκετούς ερευνητές, με βάση τις ανάγκες των εμπλεκόμενων καθώς επίσης και τις τεχνολογικές εξελίξεις στα μέσα μεταφοράς και πληροφορίας και τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που προέκυψαν διαχρονικά (Λιοναράκης, 2006).

Ο Desmond Keegan είναι κορυφαία αυθεντία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συγγραφέας ή επιμελητής πολλών βιβλίων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Keegan, 2005). Στο άρθρο του On Defining Distance Education (1980), αποτυπώνει τέσσερις υφιστάμενους ορισμούς.

Βασικοί ορισμοί για την έννοια της ΕξΑΕ (Keegan, 1980):

- Ο όρος «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» περιγράφει μορφές εκπαίδευσης που εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα, και δεν προϋποθέτουν τη συνεχή φυσική παρουσία των εκπαιδευτών στον ίδιο χώρο με τους εκπαιδευόμενους. Ωστόσο, αυτές οι μορφές στηρίζονται στον προσεκτικό σχεδιασμό, την υποστήριξη και τη διδασκαλία που προσφέρει ο εκπαιδευτικός οργανισμός. (Holmberg, 1977:9)
- Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση η οποία είτε δεν προϋποθέτει τη φυσική παρουσία του εκπαιδευτικού που έχει οριστεί να την παρέχει στον τόπο όπου

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

λαμβάνεται είτε στην οποία ο εκπαιδευτικός είναι παρών μόνο περιστασιακά ή για επιλεγμένα καθήκοντα. (Loi 71.556 du 12 juillet 1971)

- Η εξ αποστάσεως διδασκαλία (Fernunterricht) περιγράφεται ως μια μέθοδος μετάδοσης γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων η οποία βασίζεται στον καταμερισμό εργασίας και οργάνωσης. Η μέθοδος αυτή αξιοποιεί εκτενώς τεχνολογικά μέσα για την δημιουργία και διανομή εκπαιδευτικού υλικού υψηλής ποιότητας, το οποίο επιτρέπει την ταυτόχρονη διδασκαλία μεγάλου αριθμού σπουδαστών, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους. Πρόκειται για μια βιομηχανοποιημένη μορφή διδασκαλίας και μάθησης. (Peters, 1973:206)
- Η εξ αποστάσεως διδασκαλία αναφέρεται σε ένα σύνολο διδακτικών μεθόδων στις οποίες η εκπαιδευτική διαδικασία πραγματοποιείται χωρίς τη φυσική παρουσία του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου στον ίδιο χώρο έτσι ώστε η επικοινωνία μεταξύ τους να διευκολύνεται με έντυπες, ηλεκτρονικές, μηχανικές ή άλλες συσκευές. (Moore, 1973:664)

Βασιζόμενος στους προαναφερθέντες ορισμούς, ο Keegan (2001) πραγματοποίησε έρευνα σε 62 εκπαιδευτικά ιδρύματα που σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία υλοποιούσαν προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στόχος του ήταν να αναδείξει κοινά στοιχεία αυτών των προγραμμάτων, και μέσω αναλυτικής και συνθετικής μελέτης, να καταλήξει σε έναν λειτουργικό ορισμό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, διατυπώνοντας βασικά χαρακτηριστικά της (Σοφός κ.ά., 2015). Περιγράφει τα ακόλουθα κριτήρια ως χαρακτηριστικά της (Holmberg, 2003):

- η σχεδόν μόνιμη απομάκρυνση του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου σε όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας (χαρακτηριστικό που τη διαχωρίζει από τη παραδοσιακή εκπαίδευση με φυσική παρουσία)
- ο ρόλος ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, τόσο στη δημιουργία και την προετοιμασία του διδακτικού υλικού όσο και στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τον εκπαιδευόμενο (χαρακτηριστικό που τη διαχωρίζει από την ιδιωτική μελέτη ή τα προγράμματα αυτοδιδασκαλίας)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- η χρήση τεχνικών μέσων-έντυπο, ήχος, βίντεο ή υπολογιστής-για τη σύνδεση του εκπαιδευτή με τον εκπαιδευόμενο και για τη μεταφορά του περιεχομένου του μαθήματος
- η δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας, ώστε ο εκπαιδευόμενος να μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελος του ή ακόμη και να ξεκινήσει διάλογο (χαρακτηριστικό που τη διαχωρίζει από άλλες μορφές της τεχνολογίας στην εκπαίδευση)
- η σχεδόν συνεχής απουσία της μαθησιακής ομάδας καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με τους συμμετέχοντες να διδάσκονται κυρίως ατομικά, με την πιθανότητα περιοδικών συναντήσεων για εκπαιδευτικούς ή κοινωνικούς λόγους.

Παράλληλα, στην ελληνική βιβλιογραφία, ο Λιοναράκης (2005) ορίζει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως «την εκπαίδευση που διδάσκει και ενεργοποιεί τον μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μία ευρετική πορεία αυτομάθησης» (Λιοναράκης, 2005 όπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2006). Επιπλέον, ο Λιοναράκης (2006) προτείνει την έννοια «εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση» αναδεικνύοντας την πολυμορφική διάσταση της (Λιοναράκης, 2006). «Αυτή η πολυμορφικότητα απορρίπτει την αρχή το «μέσον για το μέσον» και προκρίνει το μέσον ως εργαλείο μετάδοσης και επεξεργασίας της γνώσης» (Lionarakis, 1998 όπ. αναφ. στο Λιοναράκης, 2006). Η προσθήκη αυτή δίνει έμφαση στην ποιοτική διάσταση της ΕξΑΕ (Λιοναράκης, 2006).

1.1.1 Βασικά χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

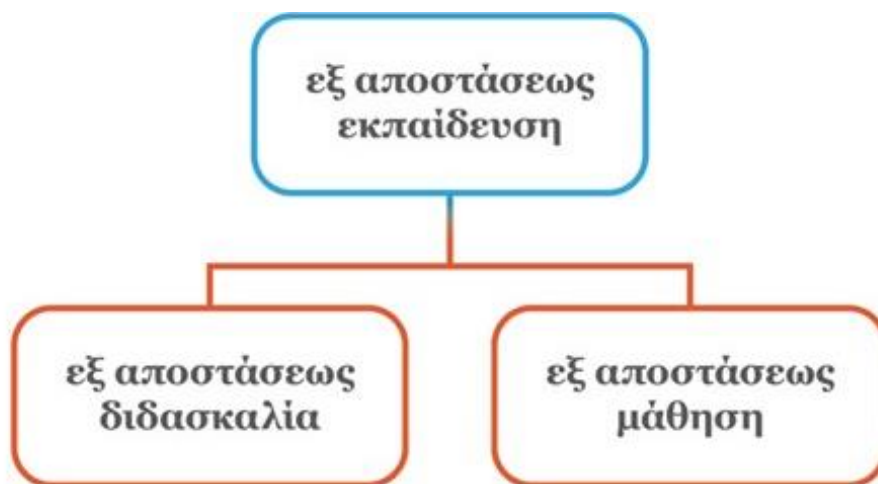
Όπως προκύπτει από τη σύνθεση των θεωριών των μελετητών, η ΕξΑΕ χαρακτηρίζεται από τα εξής:

- Αποτελεί έναν τύπο εκπαιδευτικής διαδικασίας που προγραμματίζεται και υλοποιείται από έναν αρμόδιο εκπαιδευτικό οργανισμό και εφαρμόζεται σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, από την πρωτοβάθμια μέχρι την τριτοβάθμια (Holmberg, 1977· Rumble, 1989)
- Αν και οι εκπαιδευτές και οι εκπαιδευόμενοι εντοπίζονται σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, ο εκπαιδευόμενος λαμβάνει συνεχή υποστήριξη από τον

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- εκπαιδευτή (Holmberg, 1977· Keegan, 1988· Peters, 2003· Moore, 1993· Perraton, 1988).
- Κρίνεται απαραίτητη η κατάλληλη δημιουργία και διαμόρφωση εκπαιδευτικού υλικού με στόχο την αποτελεσματική υποστήριξη του εκπαιδευόμενου (Holmberg, 1977· Keegan, 2001· Peters, 2003· Moore, 1993)
  - Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η αλληλεπίδραση και επικοινωνία ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο, δίνοντας έμφαση στην παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης των εκπαιδευομένων (Simonson et al., 2003).
  - Εντάσσει τις νέες τεχνολογίες για τη δημιουργία ενός διαδραστικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και τη διαμοίραση του υλικού (Garrison & Shale, 1987· Barker, 1989).

Κατά τον Keegan (2001), η ΕξΑΕ περιλαμβάνει σε δύο κύριες πτυχές: α) την εξ αποστάσεως διδασκαλία, η οποία αφορά την ανάπτυξη του μαθησιακού υλικού από ένα εκπαιδευτικό φορέα και β) την εξ αποστάσεως μάθηση, που αφορά τη διαδικασία μάθησης στην οποία εμπλέκεται ενεργά ο εκπαιδευόμενος (Σοφός κ.ά., 2015).

Εικόνα 1.1: Η σύνθεση των δύο βασικών διαστάσεων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Keegan 2001, προσαρμογή από Σοφός κ.ά., 2015)

Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2006), τα πιο σημαντικά κριτήρια που πρέπει να λάβει υπόψη του ένας ερευνητής κατά τη δημιουργία ενός μοντέλου εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

α) ο μαθητής, β) ο δάσκαλος (καθηγητής – σύμβουλος), γ) η μαθησιακή διαδικασία, δ) η διδασκαλία, ε) η επικοινωνία, στ) το μαθησιακό ή διδακτικό μοντέλο, ζ) ο τόπος, η) ο χρόνος, θ) ο εκπαιδευτικός οργανισμός και ι) η αξιολόγηση. Όλα αυτά τα κριτήρια διέπονται από χαρακτηριστικά όπως η πολυμορφικότητα, η ευελιξία, η δυνατότητα μέτρησης, η μαθητοκεντρική προσέγγιση και η διευκόλυνση της μαθησιακής διαδικασίας (Λιοναράκης, 2006). Επιπρόσθετα, έννοιες όπως η αυτονομία και η αυτορρύθμιση, η σύνδεση της γνώσης με την πραγματικότητα και η αξιολόγηση-αυτοαξιολόγηση αναδεικνύονται ως θεμελιώδη χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Hsiao, 2012· Çaliskan, 2014, όπ. αναφ στο Σαχλού κ.ά., 2022).

1.1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Πέρα από τους βασικούς ορισμούς της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σημαντικό ρόλο στην κατανόηση των χαρακτηριστικών της διαδραματίζουν οι θεωρητικές προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες. Ο Keegan (2001) προτείνει μία ταξινόμηση θεωριών σε τρεις κύριες κατηγορίες (Σοφός κ.ά., 2015):

- 1) **Η θεωρία ανεξαρτησίας και αυτονομίας** με βασικούς εκπροσώπους τον Charles Wedemeyer και τον Michael Moore. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί μία μορφή μάθησης όπου ο εκπαιδευόμενος λειτουργεί αυτόνομα και ανεξάρτητα από τον εκπαιδευτή. Ο σπουδαστής μαθαίνει με τον δικό του τρόπο, σε προσωπικά επιλεγμένο χρόνο και χώρο, και ακολουθεί εξατομικευμένους μαθησιακούς στόχους. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, η εκπαίδευση οφείλει να είναι προσβάσιμη σε κάθε άτομο, ανεξαρτήτως κοινωνικής, γεωγραφικής ή προσωπικής κατάστασης — π.χ. άτομα με αναπηρία, εργαζόμενοι, έγκλειστοι σε ίδρυμα, κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών κ.ά. (Keegan, 2001). Οι ανεξάρτητες σπουδές θα πρέπει να ενισχύουν τη δυνατότητα για εξατομικευμένη μάθηση, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις του κάθε εκπαιδευόμενου.
- 2) **Η θεωρία της βιομηχανοποίησης της διδασκαλίας** με βασικό εκπρόσωπο τον Otto Peters. Η θεωρητική αυτή προσέγγιση αντιλαμβάνεται την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μια βιομηχανοποιημένη διαδικασία, ανάλογη με την παραγωγή αγαθών. Όπως η βιομηχανική παραγωγή απαιτεί οργάνωση, τυποποίηση και

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

καταμερισμό εργασιών, έτσι και η ΕξΑΕ προϋποθέτει συστηματικό σχεδιασμό του διδακτικού υλικού, σαφείς στόχους και δομημένη μαθησιακή διαδικασία.

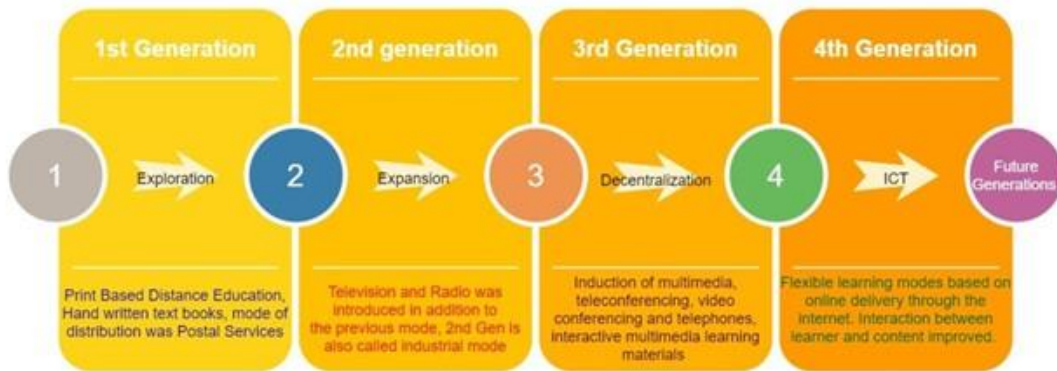
- 3) *Η θεωρία της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας* με βασικό εκπρόσωπο τον Bøtje Holmberg. Η θεωρία αυτή εστιάζει στη σημασία της συνεργασίας, του διαλόγου και της συναισθηματικής εμπλοκής για την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαιδευτικής διαδικασίας.

1.2 Η σχέση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχει εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε εκπαιδευόμενους οι οποίοι για διάφορους λόγους αδυνατούν να συμμετέχουν στη συμβατική εκπαιδευτική διαδικασία. Απευθύνεται σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, σε άτομα που ζουν σε γεωγραφικά απομακρυσμένες περιοχές και δεν έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις ή σε εργαζόμενους ή ενήλικες με οικογενειακές ή προσωπικές υποχρεώσεις (Hassan & Mirza, 2020).

Όπως σημειώνουν οι Hassan & Mirza (2020), η ΕξΑΕ είναι στενά συνυφασμένη με τις τεχνολογικές δυνατότητες της κάθε εποχής και ακολούθησε μία εξελικτική πορεία που μπορεί να αποδοθεί σε τέσσερις γενεές (Hassan & Mirza, 2020):

- **Πρώτη γενιά:** εκπαίδευση δι' αλληλογραφίας, με κύριο μέσο το έντυπο υλικό.
- **Δεύτερη γενιά:** εισαγωγή ραδιοφώνου και τηλεόρασης μαζί με τη χρήση έντυπων μέσων
- **Τρίτη γενιά:** χρήση διαδραστικών πολυμέσων (Διαδίκτυο, τηλεδιασκέψεις, υπολογιστής, ηλεκτρονικά μηνύματα για την αλληλογραφία)
- **Τέταρτη γενιά:** ευέλικτη μάθηση με ψηφιακά περιβάλλοντα, MOOCs, LMS, κινητή μάθηση και κοινωνικά δίκτυα.

Εικόνα 1.2: Επισκόπηση των διαφόρων γενεών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Hassan & Mirza, 2020)

Κατά τον Λιοναράκη (2006) «τα τελευταία τριάντα χρόνια η σύγχρονη τεχνολογία συμβαδίζει με την ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Και όχι απλά συμβαδίζει, αλλά αναπτύσσεται παράλληλα» (Λιοναράκης, 2006). Ενισχύοντας αυτήν την άποψη, οι Σαχλού, Κουτσούμπα & Φιλιπούσης (2022) επισημαίνουν ότι μεταξύ των ΤΠΕ και της ΕξΑΕ υπάρχει μία αμφίδρομη σχέση, με τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών να καθορίζουν τον ρυθμό ανάπτυξης και αποτελεσματικής εφαρμογής της (Σαχλού κ.ά., 2022).

Σε πολλές μελέτες διεθνώς συναντώνται προσπάθειες εννοιολογικής οριοθέτησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Οι ΤΠΕ αναφέρονται στο συνδυασμό της τεχνολογίας της Πληροφορικής με άλλες σχετικές τεχνολογίες, δίνοντας έμφαση στις τεχνολογίες επικοινωνίας (Μουζάκης, 2011). Οι ΤΠΕ περιλαμβάνουν διάφορα εργαλεία (υπολογιστικά συστήματα, λογισμικό, διαδραστικές εφαρμογές, δίκτυα, τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, κλπ.) τα οποία, όταν σχεδιάζονται και υλοποιούνται σύμφωνα με παιδαγωγικές αρχές, συμβάλλουν στην ενίσχυση της διδασκαλίας και της μάθησης (Μουζάκης, 2011).

1.2.1 Παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις επηρέασαν καθοριστικά τον χώρο της ΕξΑΕ, οδηγώντας σε ταχεία ανάπτυξη της, αλλά ταυτόχρονα εισάγοντας αυθαίρετα νέες προϋποθέσεις τόσο σε επίπεδο μεθοδολογίας όσο και ορολογίας (Λιοναράκης, 2006 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΕξΑΕ) με την ευέλικτη φιλοσοφία της προσπαθεί να ανταποκριθεί και να προλάβει τις

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

εξειλίξεις, διαθέτοντας ποικιλότητα μέσων και μεθόδων (Λιοναράκης, 2006· Αργυρίου & Κουτσούμπα, 2011 όπ. αναφ. στο Σαχλού κ.ά., 2022) και έχοντας ως συνεργάτη της τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (Σαχλού κ.ά., 2022). Ωστόσο, οι ΤΠΕ δε πρέπει να αποτελούν ένα ουδέτερο ενισχυτικό μέσο της ΕξΑΕ, αλλά οφείλουν να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο (Αναστασιάδης, 2008· Λιοναράκης, 2006· Ράπτης & Ράπτη, 2004· Μακράκης, 2000 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Επιπρόσθετα, ο Bates (2015) επισημαίνει ότι η απλή ενσωμάτωση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς αλλαγές στον παιδαγωγικό σχεδιασμό, δεν εγγυάται αυτόματα την αποτελεσματικότητα της μάθησης (Bates, 2015).

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στην μαθησιακή διαδικασία. Μέσω αυτής η γνώση αποκτά πολυαισθητηριακό και πολυθεματικό χαρακτήρα (Πολύδωρος, 2017 όπ. αναφ. στο Σαχλού κ.ά., 2022). Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στη διαμόρφωση συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης από απόσταση, τα οποία προάγουν τόσο τη διερευνητική όσο και την κριτική σκέψη (Brusilovsky, 1999 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Ευνοεί την ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων βασισμένων στην αλληλεπίδραση, η οποία πραγματοποιείται σε αυθεντικές συνθήκες μάθησης (Pukkaew, 2013 όπ. αναφ. στο Σαχλού κ.ά., 2022).

Ταυτόχρονα, οι ΤΠΕ ενισχύουν την ποιότητα του διδακτικού υλικού μέσω της χρήσης πολυμέσων ενώ επιτρέπουν την πρόσβαση σε πλούσιες εκπαιδευτικές πηγές όπως ψηφιακές βιβλιοθήκες και εικονικά εργαστήρια ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση με τη χρήση διαδραστικών κουίζ και άλλων δραστηριοτήτων και προσφέρουν δυνατότητες ανατροφοδότησης ενισχύοντας την εξατομίκευση της μάθησης (Hassan & Mirza, 2020). Γενικότερα, οι ΤΠΕ στην ΕξΑΕ βρίσκουν τη μέση οδό ανάμεσα στην παλιά και τη νέα παιδαγωγική, με ισορροπία ανάμεσα στη διδασκαλία και τη μάθηση (Τζήκας, 2005 όπ. αναφ. στο Σαχλού κ.ά., 2022).

1.2.2 Μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη χρήση των ΤΠΕ

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη αξιοποίηση των ΤΠΕ χωρίζεται σε Ασύγχρονη, Σύγχρονη και Μικτή – Συνδυαστική (Anastasiades, 2012· Bonk & Graham, 2006· Moore & Kearsley, 2012 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- **Ασύγχρονη:** επιτρέπει τους εκπαιδευόμενους να μπορούν να εργάζονται στον δικό τους χώρο και στον χρόνο που προτιμούν. Αυτό σημαίνει ότι μαθητές συνήθως δεν είναι παρόντες την ίδια χρονική στιγμή ή στον ίδιο φυσικό χώρο. Κάθε μαθητής στέλνει και λαμβάνει μηνύματα στο δικό του ρυθμό και στο χρόνο που τον εξυπηρετεί περισσότερο. Ως μορφή διδασκαλίας και μάθησης, η ασύγχρονη εκπαίδευση βασίζεται στη συνεργατική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων, γεγονός που οδηγεί ιδανικά στην ανάπτυξη μιας μαθησιακής κοινότητας (Hiltz & Goldman, 2004).
- **Σύγχρονη:** αξιοποιώντας τις προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου σύγχρονης μετάδοσης (π.χ. τηλεδιάσκεψη, webcast) (Αναστασιάδης, 2014) λαμβάνει χώρα την ίδια στιγμή για όλους τους εκπαιδευόμενους, αλλά σε διαφορετικά μέρη (Hiltz & Goldman, 2004).
- **Μικτή – Συνδυαστική (Blended Learning):** συνδυάζει τη διαζώσης διδασκαλία με τη διδασκαλία μέσω υπολογιστή (Graham, 2006). Η μικτή μάθηση παρέχει έξι βασικά πλεονεκτήματα: α) παιδαγωγικό πλούτο, β) ευκολότερη πρόσβαση στη γνώση, γ) κοινωνική αλληλεπίδραση, δ) προσωπική ενεργοποίηση και αυτενέργεια, ε) οικονομική αποδοτικότητα και στ) ευκολία αναθεώρησης του υλικού (Bonk & Graham, 2012). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις Μίμινου & Σπανακά (2013), η μικτή / πολυμορφική / συνδυαστική εκπαίδευση συνιστά μία αρμονική σύνθεση μεταξύ της παραδοσιακής μάθησης και της εξ αποστάσεως διαδικτυακής εκπαίδευσης, με στόχο την πραγματική αλληλεπίδραση (Μίμινου & Σπανακά, 2013).

1.3 Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση

Η Βασάλα (2005) ορίζει την «εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση» ως την εκπαίδευση που παρέχεται από απόσταση σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με σκοπό να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες που προκύπτουν στην εποχή της κοινωνίας της γνώσης (Βασάλα, 2005 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Επιπρόσθετα, η εφαρμογή της αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων πρόσβασης στην εκπαίδευση που οφείλονται σε οικονομικούς, κοινωνικούς ή πολιτισμικούς λόγους (Τζέμου & Σοφός, 2013 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης κ.ά., 2021).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση χωρίζεται σε αυτοδύναμη και συμπληρωματική. Η πρώτη λειτουργεί αυτόνομα χωρίς να επηρεάζεται από την παραδοσιακή σχολική εκπαίδευση, ενώ η δεύτερη συνυπάρχει και υποστηρίζει το συμβατικό σχολείο (Βασάλα, 2005 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Αν και η αυτοδύναμη εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση προσφέρει πλήρη προγράμματα σπουδών με ισοδύναμα πτυχία με αυτά του συμβατικού σχολείου, παρατηρούνται διαφοροποιήσεις τόσο στο εκπαιδευτικό και διδακτικό υλικό όσο και στον τρόπο επικοινωνίας ανάμεσα στους εκπαιδευόμενους και τους εκπαιδευτές. Πρόκειται για τα λεγόμενα «εικονικά σχολεία» (Καραμεσούτη, 2021).

Η συμπληρωματική σχολική ΕξΑΕ προσφέρει σε μαθητές που δεν μπόρεσαν να παρακολουθήσουν μαθήματα ή έχουν ελλείψεις σε ορισμένες ενότητες την ευκαιρία να καλύψουν τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες μέσω συνεργασίας σε σχολικά δίκτυα σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο εστιάζοντας σε κοινές θεματικές ενότητες (Βασάλα, 2005 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2017). Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση μπορεί να υλοποιηθεί είτε με σύγχρονες είτε με ασύγχρονες μεθόδους, ανάλογα με τις τεχνολογικές δυνατότητες, τις παιδαγωγικές επιλογές και τις ανάγκες των εκπαιδευομένων (Αναστασιάδης, 2014). Επιπλέον, υφίσταται ο συνδυασμός του συμβατικού τρόπου διδασκαλίας με την εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση ενισχύοντας την αλληλεπίδραση μαθητών και εκπαιδευτικών και βελτιώνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία (Καραμεσούτη, 2021).

Στην εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση, καθοριστικός είναι ρόλος του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, προϋπόθεση για την αποτελεσματική συμπληρωματική ΕξΑΕ αποτελεί ο σχεδιασμός ενός κατάλληλου, πολυμορφικού υλικού. Το υλικό αυτό συνδυάζει έντυπα μέσα με οπτικοακουστικές τεχνολογίες και δραστηριότητες σχεδιασμένες με βάση τις ανάγκες των μαθητών. Ο επανασχεδιασμός του κρίνεται απαραίτητος όταν αυτό δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της διδασκαλίας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ουσιαστική αλληλεπίδραση του μαθητή με το μαθησιακό περιεχόμενο (Λιοναράκης, 1999 όπ. αναφ. στο Ευμορφοπούλου & Λιοναράκης, 2015). Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει έναν πολυδιάστατο ρόλο καθώς όχι μόνο σχεδιάζει το περιεχόμενο και τις δραστηριότητες συντονίζοντας σύγχρονες και ασύγχρονες διαδικασίες με σκοπό την προώθηση της αυτομόρφωσης τους εκπαιδευομένου (Ευμορφοπούλου & Λιοναράκης, 2015) αλλά υιοθετεί κι έναν πιο συμβουλευτικό,

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ενθαρρυντικό και υποστηρικτικό ρόλο (Λιοναράκης, 2001 όπ. αναφ. στο Καραμεσούτη, 2021).

Σύμφωνα με τις Μίμινου & Σπανακά (2013), η σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει θετικά χαρακτηριστικά στον οικονομικό τομέα, στον τομέα της επίτευξης της κριτικής και συνεργατικής μάθησης σύμφωνα με τις ατομικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, στον οργανωτικό τομέα που περιλαμβάνει την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού και υλικού, στη διαμόρφωση της διδακτικής διαδικασίας, στη ρύθμιση παραμέτρων όπως ο χώρος, ο χρόνος και η πειθαρχία, και τέλος στη δυναμική αλληλεπίδραση που αναπτύσσεται μεταξύ εκπαιδευτή, εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευόμενου (Μίμινου & Σπανακά, 2013).

1.3.1 Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ: Παραδείγματα από το διεθνή και τον ελληνικό χώρο

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση αναφέρεται σε ευέλικτες μορφές μάθησης που προσφέρονται από απόσταση από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης και απευθύνονται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στόχος της είναι η υποστήριξη των σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών (Παπαδημητρίου, 2018). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση χωρίζεται σε αυτοδύναμη και συμπληρωματική (Αναστασιάδης, 2014). Έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες ανάπτυξης της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τόσο στο εξωτερικό όσο και στην ελληνική σχολική πραγματικότητα (Μίμινου & Σπανακά, 2013). Συγκεκριμένα, ένα χαρακτηριστικό και διεθνώς αναγνωρισμένο παράδειγμα αυτοδύναμης σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποτελεί το Alice Springs School of the Air στην Αυστραλία (Καραμεσούτη, 2021). Το συγκεκριμένο σχολείο απευθύνεται κυρίως σε παιδιά που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές και προσφέρει εκπαιδευτικές υπηρεσίες από την προσχολική ηλικία έως και την ένατη τάξη, καλύπτοντας περιοχές της Κεντρικής Αυστραλίας και πέραν αυτής. Το αναλυτικό του πρόγραμμα είναι εναρμονισμένο με το πρόγραμμα της συμβατικής εκπαίδευσης της Αυστραλίας και περιλαμβάνει σύγχρονες και ασύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, με αξιοποίηση ηχογραφημένων μαθημάτων, τη χρήση της τηλεδιάσκεψης για την παροχή ζωντανών μαθημάτων, της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και της τηλεφωνικής επικοινωνίας. Οι εκπαιδευτικοί παρέχουν εξατομικευμένα μαθήματα και υποστηρίζουν ενεργά τους μαθητές, ενώ συνεργάζονται ενεργά με γονείς και άλλους επιβλέποντες. Παράλληλα, διοργανώνονται δια ζώσης

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

συναντήσεις στις εγκαταστάσεις του σχολείου στο πλαίσιο της ενίσχυσης της κοινωνικής διάστασης της μάθησης (Alice Springs School of the Air, n.d.). Εξαιτίας της εξέλιξης του Διαδικτύου και της ανάπτυξης του Web 2.0, η αυτοδύναμη σχολική ΕξΑΕ εφαρμόζεται και στις ΗΠΑ, στον Καναδά και σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Κελενίδου κ.ά., 2017)

Στα ελληνικά σχολεία, η αυτοδύναμη σχολική ΕξΑΕ δεν έχει αναπτυχθεί αρκετά (Παπαδημητρίου, 2018) λόγω έλλειψης χρηματοδότησης, κυβερνητικής βούλησης, πολλών ενδιαφερομένων και εύρεσης της κατάλληλης υποδομής (Καραμεσούτη, 2021). Ωστόσο, έχουν εφαρμοστεί αρκετά προγράμματα συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται ότι το σύστημα εκπαίδευσης δεν καλύπτει επαρκώς τις μαθησιακές ανάγκες και τα προσωπικά ενδιαφέροντα των μαθητών. Σε αυτό το πλαίσιο, η συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά παρέχοντας επιπλέον μαθησιακές ευκαιρίες όπως ενισχυτική διδασκαλία, μαθήματα που προβλέπονται στο αναλυτικό πρόγραμμα αλλά δεν εφαρμόζονται καθώς και μαθήματα που σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα των μαθητών (Chatziplis, Vassala & Lionarakis, 2007 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014).

Στην ελληνική σχολική πραγματικότητα, οι πρώτες δράσεις συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ εμφανίζονται προς το τέλος της δεκαετίας του 90 (Αναστασιάδης, 2017). Ενδεικτικά αναφέρονται τα προγράμματα «e-omogeneia», «ΟΙΚΑΔΕ», «ΣΩΚΡΑΤΗΣ», «ΣΧΕΔΙΑ», «e-Hermes» και «eTwinning», τα οποία λειτούργησαν υποστηρικτικά με στόχο την ενίσχυση της αμφίδρομης επικοινωνίας, την καλλιέργεια πνευματικών και πολιτισμικών δεσμών, και την προώθηση της συνεργασίας μέσω της χρήσης ΤΠΕ (Αναστασιάδης, 2014· Μίμινου & Σπανακά, 2013· Παπαδημητρίου, 2018).

Επιπρόσθετα, μία από τις πιο σημαντικές προσπάθειες σχεδιασμού και υλοποίησης ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος συμπληρωματικής σχολικής ΕξΑΕ με την χρήση των ΤΠΕ στον ελλαδικό χώρο αποτελεί το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» που υλοποιείται από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και συγκεκριμένα από το Εργαστήριο Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εστιάζει στην διαθεματική προσέγγιση της γνώσης δίνοντας ιδιαίτερα έμφαση στην δόμηση ενός ολοκληρωμένου παιδαγωγικού

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

πλαίσιου αξιοποίησης των ΤΠΕ στην σχολική τάξη με βασικό χαρακτηριστικό τη Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη (Αναστασιάδης, 2017).

Συγκεκριμένα, η έρευνα της Γκουβάτσου (2018) επιβεβαιώνει τη θετική επίδραση της διαδραστικής τηλεδιάσκεψης στο πλαίσιο ενός προγράμματος eTwinning στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τα ευρήματα έδειξαν βελτίωση στη γνωστική απόδοση των μαθητών, ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και θετική στάση απέναντι στη χρήση των ΤΠΕ και του διαδικτύου. Επιπλέον, η τηλεδιάσκεψη λειτούργησε συμπληρωματικά στην πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία, ενισχύοντας την αίσθηση κοινότητας και συνεργασίας μεταξύ μαθητών απομακρυσμένων σχολείων (Γκουβάτσου, 2018).

Στο πλαίσιο της συμπληρωματικής ΕξΑΕ, υλοποιήθηκαν επιπρόσθετα σημαντικά έργα όπως το «Ψηφιακό Σχολείο» και το «Φωτόδεντρο», αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων για όλες τις τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που παρέχουν παιδαγωγικά αξιοποιήσιμο υλικό τόσο σε περιβάλλοντα εξ αποστάσεως όσο και μικτής μάθησης (Παπαδημητρίου, 2018). Παράλληλα, η ενσωμάτωση εφαρμογών του web 2.0 (wiki, blog κ.ά.) στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει θετική επίδραση στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών προωθώντας την ανταλλαγή ιδεών, την απόκτηση νέων γνώσεων καθώς και την καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων (Αποστόλου κ.ά., 2010·Τσίγκου, 2012 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014).

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της συνεχούς τεχνολογικής εξέλιξης, ιδιαίτερα αυξημένο παρατηρείται το ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης - ΤΝ (Artificial Intelligence – AI) στην εκπαιδευτική διαδικασία, ειδικά σε περιβάλλοντα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης δίνουν τη δυνατότητα για πιο εξατομικευμένη μάθηση, καθώς προσαρμόζουν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο, τις ασκήσεις και την ανατροφοδότηση ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιδόσεις κάθε μαθητή. Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να επικεντρώνονται στα σημεία που δυσκολεύονται περισσότερο, γεγονός που ενισχύει τη συνολική τους πρόοδο και γλωσσική ανάπτυξη (Abernathy, 2024). Επιπλέον, αυτά τα εργαλεία είναι διαθέσιμα οποιαδήποτε στιγμή, προσφέροντας υποστήριξη όταν αυτή είναι πραγματικά αναγκαία - ιδιαίτερα χρήσιμο για μαθητές που δεν έχουν σταθερό ωράριο ή δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν μαθήματα με φυσική παρουσία.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ενδεικτική είναι η μελέτη του Genelza (2023), η οποία επικεντρώνεται στη χρήση της πλατφόρμας Quipper, ενός συστήματος διαχείρισης μάθησης (Language Management System - LMS) με δυνατότητες TN, ως υποστηρικτικό εργαλείο εκμάθησης γλώσσας για φοιτητές της αγγλικής φιλολογίας. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, η συγκεκριμένη πλατφόρμα συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας προσφέροντας ευέλικτη πρόσβαση στο διδακτικό υλικό, αξιολογήσεις που προσαρμόζονται στο επίπεδο του κάθε φοιτητή και εξατομικευμένες πορείες μάθησης. Τα χαρακτηριστικά αυτά ενίσχυσαν την ακαδημαϊκή επίδοση και τη ενεργό εμπλοκή των φοιτητών. Παρά τα εμπόδια, όπως η ανάγκη τεχνολογικής κατάρτισης και η σταθερή σύνδεση στο διαδίκτυο, η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα εργαλεία TN προσφέρουν αποτελεσματικές, προσαρμοσμένες και ευέλικτες λύσεις μάθησης στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Genelza, 2023 όπ. αναφ. στο Abernathy, 2024).

Παρόλο που η συγκεκριμένη μελέτη αφορά πανεπιστημιακούς φοιτητές, τα συμπεράσματά της μπορούν να προσφέρουν χρήσιμες ενδείξεις και για το σχολικό πλαίσιο, ειδικά αναφορικά με τη δυνατότητα εξατομικεύσης και ευελιξίας της μάθησης μέσω εργαλείων TN, χαρακτηριστικά που ενισχύουν και τη μαθησιακή εμπειρία των εφήβων σε εξ αποστάσεως περιβάλλοντα. Ωστόσο, όπως επισημαίνει ο Van Olphen (2018), τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά προς τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας και όχι ως υποκατάστατο τους, προκειμένου να διαμορφώνεται μια σφαιρική και ισορροπημένη εκπαιδευτική εμπειρία (Van Olphen, 2018 όπ. αναφ. στο Abernathy, 2024).

Τέλος, η πανδημία COVID-19 και η απόφαση αναστολής της εκπαιδευτικής λειτουργίας των σχολείων ανέδειξε την αναγκαιότητα της εφαρμογής της ΕξΑΕ προκειμένου να διατηρηθεί η επαφή των μαθητών με την εκπαιδευτική διαδικασία και η επικοινωνία με τους συμμαθητές και τους δασκάλους τους και να διασφαλιστεί η συνέχιση της μαθησιακής διαδικασίας (Αναστασιάδης κ.ά., 2021). Στην Ελλάδα, το εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίθηκε σε σημαντικό βαθμό στις νέες προκλήσεις κυρίως μέσω ασύγχρονης επικοινωνίας και μέσω τη χρήση τηλεδιάσκεψης σε όλες τις βαθμίδες και συγκεκριμένα μέσω της ελεύθερης πρόσβασης από φορητές συσκευές στις υπηρεσίες και εφαρμογές του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου, την ενίσχυση περιβαλλόντων σύγχρονης και ασύγχρονης

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ΕξΑΕ μέσα από τις πλατφόρμες Webex και e-class αντίστοιχα και τις εκπομπές και τις δράσεις της εκπαιδευτικής τηλεόρασης κυρίως στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Αναστασιάδης, 2020). Ωστόσο, παρά την προσπάθεια προσαρμογής, η νέα πραγματικότητα ανέδειξε σημαντικές δυσκολίες. Όπως επισημαίνεται στη βιβλιογραφία, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές κλήθηκαν να προσαρμοστούν σε ένα νέο τρόπο μάθησης χωρίς προηγούμενη επιμόρφωση, ενώ η έλλειψη ψηφιακών υποδομών, οι περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες και η απότομη μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτέλεσαν καθοριστικές προκλήσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή της (Violakis & Tzakopoulos, 2024).

Σε μία έρευνα η Γκιρίντλι (2022) διερεύνησε τις στάσεις και εμπειρίες 50 εκπαιδευτών και 50 εκπαιδευομένων σχετικά με τη διδασκαλία ξένων γλωσσών μέσω τηλεδιάσκεψης. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το 82,5% των συμμετεχόντων αξιολόγησε θετικά την αποτελεσματικότητα της τηλεδιάσκεψης ως εργαλείου διδασκαλίας, ενώ το 85% θεωρεί ότι οι ενήλικες μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά ή πολύ καλά σε αυτόν τον τρόπο εκμάθησης. Παρότι καταγράφηκαν αρνητικά στοιχεία, όπως η αυξημένη κόπωση και τα τεχνικά προβλήματα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αναγνώρισε ότι τα πλεονεκτήματα υπερτερούν των μειονεκτημάτων, και ότι η τηλεδιάσκεψη διευκολύνει, ενθαρρύνει και ενισχύει τη Διά Βίου Μάθηση. Τα ευρήματα αυτά υπογραμμίζουν ότι, υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις, η ΕξΑΕ μπορεί να εξελιχθεί σε ουσιαστικό και λειτουργικό εργαλείο ενδυνάμωσης της εκπαίδευσης ενηλίκων, ακόμη και μετά την πανδημική περίοδο (Γκιρίντλι, 2022).

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω φαίνεται ότι η ΕξΑΕ όχι μόνο μπορεί να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης (Αναστασιάδης κ.ά., 2021) αλλά και να συμβάλλει στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από την ανάπτυξη ενός συγκροτημένου παιδαγωγικού πλαισίου που αξιοποιεί ουσιαστικά τις ΤΠΕ στο σχολικό πλαίσιο (Αναστασιάδης, 2020).

1.4 Σύνοψη κεφαλαίου

Το πρώτο κεφάλαιο εισάγει την έννοια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (ΕξΑΕ), η οποία αποτελεί μία μορφή εκπαίδευσης που βασίζεται στη φυσική απόσταση εκπαιδευτή και

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

εκπαιδευόμενου, με δυνατότητα αλληλεπίδρασης κυρίως μέσω των ΤΠΕ. Χαρακτηρίζεται από ευελιξία και αυτονομία και απαιτεί τον σχεδιασμό κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού. Η ΕξΑΕ διακρίνεται σε ασύγχρονη, σύγχρονη και μικτή – συνδυαστική, η οποία συνδυάζει δια ζώσης και ψηφιακές μεθόδους. Έμφαση δίνεται στο ρόλο του εκπαιδευτικού, ο οποίος μετατοπίζεται από απλός διδάσκων σε εμπυχωτής, συντονιστής και υποστηρικτής της μαθησιακής διαδικασίας.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση η οποία διακρίνεται σε αυτοδύναμη και συμπληρωματική. Η πρώτη αναπτύσσεται ανεξάρτητα από τη συμβατική σχολική εκπαίδευση (εικονικά σχολεία), ενώ η δεύτερη ενισχύει το συμβατικό σχολείο. Επιπρόσθετα, επισημαίνονται τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης σε οικονομικό, οργανωτικό και παιδαγωγικό επίπεδο. Παρουσιάζονται παραδείγματα επιτυχημένης εφαρμογής της σχολικής ΕξΑΕ τόσο στο εξωτερικό όσο και την Ελλάδα όπως το Alice Springs School of the Air στην Αυστραλία, και τα έργα «eTwinning» και «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», καθώς και πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η οποία ενισχύει την αποτελεσματικότητα της ΕξΑΕ. Τέλος, αναδεικνύεται η σημασία της ΕξΑΕ κατά τη περίοδο της πανδημίας COVID-19 όπου οι νέες τεχνολογίες συνέβαλαν στη διατήρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, παρά τις προκλήσεις όπως η έλλειψη ψηφιακών υποδομών και επιμόρφωσης.

Συνολικά, η ΕξΑΕ, όταν εντάσσεται σε ένα συγκροτημένο παιδαγωγικό πλαίσιο, μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση της μάθησης και της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο σε συνθήκες κανονικότητας όσο και έκτακτης ανάγκης.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

2. Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας

2.1 Η εκμάθηση της αγγλικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας

Η εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας έχει αναδειχθεί σε ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα των τελευταίων δεκαετιών. Σε μία εποχή κοινωνικής παγκοσμιοποίησης και έντονων πολιτισμικών μετασχηματισμών, η γνώση μιας δεύτερης γλώσσας θεωρείται απαραίτητο εφόδιο για την προσωπική, ακαδημαϊκή και επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αρχικά, η μελέτη της απόκτησης μιας δεύτερης γλώσσας αποτελεί πεδίο της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία πενήντα χρόνια. Όπως επισημαίνει η Ortega (2011), το πεδίο της απόκτησης δεύτερης γλώσσας (Second Language Acquisition – SLA) εστιάζει στη μελέτη της ανθρώπινης ικανότητας να μαθαίνει πρόσθετες γλώσσες κατά την ύστερη παιδική ηλικία, την εφηβεία ή την ενήλικη ζωή, αφού έχει ήδη αποκτηθεί η πρώτη γλώσσα (για τους μονόγλωσσους) ή οι πρώτες γλώσσες (για τους δίγλωσσους και πολύγλωσσους) (Ortega, 2011). Η εν λόγω γνωστική περιοχή επιδιώκει να περιγράψει τα στάδια που ακολουθούν οι μαθητές στη γλωσσική τους πορεία και να διερευνήσει τα λάθη που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της διαδρομής από το αρχικό στάδιο έως το επίπεδο του φυσικού ομιλητή. Επιπρόσθετα, η μελέτη της απόκτησης δεύτερης γλώσσας επηρεάζεται από διάφορες ανεξάρτητες μεταβλητές όπως: ο ρόλος της πρώτης γλώσσας στην απόκτηση της δεύτερης, η σημασία της ανατροφοδότησης καθώς και προσωπικοί παράγοντες όπως η ηλικία, το κίνητρο, το γνωστικό και μαθησιακό στυλ και οι στρατηγικές μάθησης που υιοθετεί ο κάθε εκπαιδευόμενος (Υψηλάντης & Μουτή, 2015). Σε αυτό το πλαίσιο, ο Ellis (1994) επισημαίνει ότι ο όρος «δεύτερη» γλώσσα χρησιμοποιείται για να περιγράψει οποιαδήποτε γλώσσα εκτός της πρώτης (μητρικής) γλώσσας (Ellis, 1994).

Όσον αφορά την αγγλική γλώσσα, αυτή αποτελεί σήμερα την πλέον διαδεδομένη γλώσσα παγκοσμίως και η εξάπλωσή της συνεχίζεται με εντατικούς ρυθμούς. Ο ρόλος της είναι καθοριστικός σε ποικίλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας όπως η επικοινωνία, η εκπαίδευση, τα ταξίδια, οι επιχειρήσεις, οι διεθνείς σχέσεις και η ψυχαγωγία. Καθώς η γνώση της αγγλικής έχει καταστεί απαραίτητη για την ένταξη του ατόμου στο παγκόσμιο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο τη μαθαίνουν είτε ως δεύτερη είτε ως ξένη γλώσσα (Bisenbaeva & Abdullayeva, 2025).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι στην επιστημονική βιβλιογραφία γίνεται διάκριση ανάμεσα στην έννοια της «δεύτερης» και της «ξένης» γλώσσας με έμφαση στο περιβάλλον στο οποίο λαμβάνει χώρα η εκμάθησή της. Στην περίπτωση της δεύτερης γλώσσας, η γλώσσα διαδραματίζει θεσμικό και κοινωνικό ρόλο στην κοινότητα· δηλαδή χρησιμοποιείται ως αναγνωρισμένο μέσο επικοινωνίας μεταξύ ατόμων που μιλούν κάποια άλλη γλώσσα εκτός της μητρικής. Αντιθέτως, η ξένη γλώσσα μαθαίνεται σε πλαίσια όπου η γλώσσα δεν παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινότητα και διδάσκεται κυρίως στο σχολικό περιβάλλον (Ellis, 1994).

Επιπρόσθετα, η αγγλική ως δεύτερη γλώσσα (English as a Second Language – ESL) αναφέρεται στη μελέτη και χρήση της γλώσσας από άτομα που διαμένουν σε χώρες όπου η αγγλική αποτελεί κύρια ή επίσημη γλώσσα και χρησιμοποιείται για την κοινωνική τους ένταξη, για επαγγελματικούς ή εκπαιδευτικούς λόγους, ή και για την καθημερινή επικοινωνία. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που εκτίθενται σε φυσικά και ουσιαστικά ερεθίσματα μπορούν να αποκτήσουν την αγγλική ως δεύτερη γλώσσα πιο αποτελεσματικά. Αντίθετα, η εκμάθηση της αγγλικής ως ξένης γλώσσας (English as a Foreign Language - EFL) εξυπηρετεί συχνά ακαδημαϊκούς, επαγγελματικούς ή άλλους στόχους, και η αξιοποίηση της στην καθημερινή ζωή των μαθητών είναι περιορισμένη (Bisenbaeva & Abdullayeva, 2025). Στο πλαίσιο αυτό, ο Krashen (1982) διαχώρισε την «απόκτηση» (acquisition) από την «εκμάθηση» (learning) της γλώσσας υποστηρίζοντας ότι η απόκτηση της γλώσσας αποτελεί μία φυσική και υποσυνείδητη διαδικασία που μοιάζει με την απόκτηση της μητρικής γλώσσας, και οδηγεί σε αυθόρμητη χρήση της γλώσσας στην καθημερινή επικοινωνία, ενώ η εκμάθηση αφορά τη συνειδητή μελέτη γραμματικών κανόνων και λεξιλογίου και δεν είναι εξίσου διαθέσιμη για αυθόρμητη επικοινωνία (Krashen, 1982).

Ωστόσο, η αγγλική γλώσσα, είτε διδάσκεται ως δεύτερη είτε ως ξένη γλώσσα, διατηρεί μια ιδιαίτερη σημασία στο σύγχρονο κόσμο. Όπως αναφέρει ο Verghese (1989), η αγγλική δικαίως θεωρείται παγκόσμια γλώσσα, καθώς αποτελεί κοινό μέσο επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών εθνικοτήτων. Οι λόγοι για τους οποίους μαθαίνεται η αγγλική δεν περιορίζονται σε πολιτικά πλαίσια· αντίθετα, είναι κυρίως επιστημονικοί και τεχνολογικοί. Πρόκειται για μια γλώσσα που εξυπηρετεί τη διεθνή συνεννόηση και συνεργασία, γεγονός

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

που την καθιστά αναγκαίο εργαλείο επικοινωνίας παγκοσμίως (Verghese, 1989). Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από σύγχρονες μελέτες. Σε πολλές χώρες, η αγγλική ως δεύτερη γλώσσα διδάσκεται ήδη από την παιδική ηλικία μέσω σχολικών προγραμμάτων, ενώ η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει ενισχύσει τη χρήση της σε τομείς όπως την ιατρική, τη μηχανική και κυρίως την εκπαίδευση (Πυροσούνη, 2020).

2.1.1 Διδακτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι σχετικά με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας

Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας έχει υιοθετήσει διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και μεθόδους, οι οποίες αντανακλούν τόσο τις εκάστοτε επικρατούσες παιδαγωγικές απόψεις όσο και τις κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες της εποχής. Παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένες από τις πιο γνωστές προσεγγίσεις και μεθόδους:

- **Γραμματικό – Μεταφραστική μέθοδος (Grammar-translation method):** αποτέλεσε την κυρίαρχη μέθοδο για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών από τη δεκαετία του 1840 έως τη δεκαετία του 1940 και σε αρκετές περιπτώσεις συνεχίζει να εφαρμόζεται ακόμη και σήμερα. Βασικός στόχος της είναι η εκμάθηση της γλώσσας μέσω της λεπτομερούς ανάλυσης της γραμματικής και της συστηματικής μετάφρασης προτάσεων από και προς τη μητρική γλώσσα (Nagaraj, 1996 όπ. αναφ. στο Jebahi, 2022). Η έμφαση στην ανάγνωση και γραφή, η διδασκαλία της γραμματικής με επαγωγικό τρόπο, η εξάσκηση μέσω μεταφραστικών ασκήσεων, και η χρήση της μητρικής γλώσσας του μαθητή για επεξηγήσεις και συγκρίσεις αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης μεθόδου. Όπως αναφέρουν οι Richards και Rodgers (2001), πρόκειται για μία μέθοδο «χωρίς θεωρητικό υπόβαθρο», η οποία εξακολουθεί να χρησιμοποιείται σε εκπαιδευτικά συστήματα που δίνουν έμφαση στη μετάφραση και την κατανόηση λογοτεχνικών κειμένων (Richards & Rodgers, 2001).
- **Άμεση Μέθοδος (Direct Method):** γνωστή και ως «Φυσική Μέθοδος» (Natural Method), βασίζεται στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας χωρίς μετάφραση στη μητρική γλώσσα. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η αποκλειστική χρήση της γλώσσας-στόχου κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, με στόχο την ανάπτυξη της προφορικής επικοινωνίας και την κατανόηση μέσω συμφραζομένων, κινήσεων, εικόνων και παραδειγμάτων (Batool et al., 2017).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- **Μέθοδος της Ακουστικής – Προφορικής (Audio - Lingual Method):** βασίζεται στα μοντέλα της συμπεριφοριστικής θεωρίας μάθησης (Behaviourism) και συγκεκριμένα στη διαδικασία ερέθισμα–αντίδραση–ενίσχυση (Stimulus–Response–Reinforcement). Σύμφωνα με αυτό το πρότυπο, η εκμάθηση της γλώσσας προκύπτει μέσω της διαρκούς θετικής ενίσχυσης, η οποία βοηθά στη δημιουργία «σωστών» γλωσσικών συνηθειών στους μαθητές. Για να δημιουργηθούν αυτές οι συνήθειες, η διδασκαλία στηρίζεται σε επαναλαμβανόμενες ασκήσεις προφορικής εξάσκησης (drills). Οι ασκήσεις αυτές είναι σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνουν διαδοχικές αντικαταστάσεις λέξεων ή φράσεων, επιτρέποντας στους μαθητές να μαθαίνουν σταδιακά, βήμα προς βήμα. Χάρη στη συγκεκριμένη δομή των ασκήσεων, περιορίζεται η πιθανότητα σφαλμάτων, καθώς οι μαθητές καθοδηγούνται συνεχώς μέσα από το προκαθορισμένο πρότυπο. (Harmer, 2001).
- **Επικοινωνιακή Προσέγγιση (Communicative Language Teaching – CLT):** διαμορφώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 στο Ηνωμένο Βασίλειο, ως απάντηση στις γραμματοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας. Εστιάζει στην ενίσχυση της ικανότητας του μαθητή να χρησιμοποιεί τη γλώσσα ως εργαλείο επικοινωνίας σε αυθεντικές, καθημερινές περιστάσεις. Κεντρικός της στόχος είναι η ανάπτυξη της επικοινωνιακής επάρκειας (communicative competence), η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο τη γνώση της γραμματικής, αλλά και την ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς τη γλώσσα κατάλληλα ανάλογα με την κοινωνική κατάσταση, το ύφος και το σκοπό της επικοινωνίας (Hymes, 1972 όπ. αναφ. στο Richards & Rodgers, 2001). Οι μαθητές εμπλέκονται σε αυθεντικές δραστηριότητες όπως συζητήσεις, παιχνίδια ρόλων και επίλυση προβλημάτων, ενώ δίνεται έμφαση στη χρήση πραγματικών υλικών (εφημερίδες, βίντεο, τραγούδια). Η προσέγγιση αυτή είναι μαθητοκεντρική, εστιάζοντας στη συνεργατική μάθηση και την ενεργό συμμετοχή, με εργασίες σε ζεύγη ή ομάδες, στη βελτίωση των δεξιοτήτων παραγωγής και κατανόησης προφορικού λόγου, την ενίσχυση της πολιτισμικής επίγνωσης, καθώς και την αυτοπεποίθηση των μαθητών στη χρήση της γλώσσας (Rashov, 2024).
- **Εκμάθηση μέσω Εργασιών (Task-Based Language Teaching – TBLT):** προσφέρει στους μαθητές ένα αυθεντικό και επικοινωνιακό περιβάλλον χρήσης της γλώσσας, καθώς η γλωσσική μάθηση λαμβάνει χώρα μέσα από την ολοκλήρωση πραγματικών

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

εργασιών (Larsen-Freeman, 2000). Παρότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός για τον όρο, κοινός παρονομαστής είναι ότι μια εργασία (task) θεωρείται μια δραστηριότητα ή ένας στόχος που επιτυγχάνεται με τη χρήση της γλώσσας. Παραδείγματα τέτοιων δραστηριοτήτων περιλαμβάνουν την επίλυση ενός προβλήματος, την ανάγνωση ενός χάρτη και την παροχή οδηγιών, τη σύνταξη μιας επιστολής ή την τηλεφωνική επικοινωνία (Richards & Rodgers, 2001). Κατά τη διαδικασία αυτή, οι μαθητές προτρέπονται να δουλέψουν συνεργατικά, να αλληλεπιδράσουν, να επεξηγήσουν και να διαπραγματευτούν το νόημα, γεγονός που ενισχύει την κατανόηση και την παραγωγή λόγου. Αν και οι μαθητές εκτίθενται γλωσσικές δομές και λεξιλόγιο που ενδέχεται να υπερβαίνουν το τρέχον επίπεδο τους, αυτά μπορούν να ενσωματωθούν σταδιακά στις γνώσεις τους (Larsen-Freeman, 2000).

- **Μάθηση μέσω πρότζεκτ (Project-based learning):** αποτελεί μία μαθητοκεντρική μορφή διδασκαλίας, η οποία βασίζεται σε τρεις θεμελιώδεις αρχές του κονστρουκτιβισμού: α) η μάθηση είναι συγκεκριμένη ως προς το πλαίσιο (context-specific), β) οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και γ) η επίτευξη των μαθησιακών στόχων επιτυγχάνεται μέσω κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και ανταλλαγής γνώσεων (Cocco, 2006, όπ. αναφ. στο Kokotsaki et al., 2016). Επιπλέον, εμπλέκει τους μαθητές σε αυθεντικά, πολύπλοκα πρότζεκτ μακράς διάρκειας εστιάζοντας στη διερευνητική μάθηση, τη συνεργασία, τη διεπιστημονικότητα, την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δεξιοτήτων (Rashon, 2024).
- **Ολιστική Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (Ολ.Εκ.Πε.Γ.) Content Language Integrated Learning (CLIL):** αποτελεί μια σύγχρονη διεπιστημονική διδακτική πρακτική, η οποία συνδυάζει τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου με την παράλληλη εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Σύμφωνα με τους Coyle, Hood και Marsh (2010), η Ολιστική Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας είναι μια παιδαγωγική προσέγγιση με διπλή εστίαση, καθώς η διδασκαλία και η μάθηση επικεντρώνονται τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη γλώσσα, με έμφαση που μπορεί να μεταβάλλεται ανάλογα με τις ανάγκες του εκάστοτε εκπαιδευτικού πλαισίου (Coyle et al., 2010). Όπως επισημαίνει η Bentley (2010), η προσέγγιση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή παγκόσμια, τεχνολογική κοινωνία, όπου η δυνατότητα επικοινωνίας σε περισσότερες από μία γλώσσες βοηθά τους μαθητές να

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

αναπτύξουν δεξιότητες για να επικοινωνούν ιδέες σχετικά με την επιστήμη, τις τέχνες και την τεχνολογία σε ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Η διδασκαλία στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης δεν αφορά απλώς την προσθήκη γλωσσικών στόχων σε ένα γνωστικό αντικείμενο, αλλά προϋποθέτει την ταυτόχρονη ανάπτυξη γλωσσικών, γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Bentley, 2010).

Πέρα από τις μεθόδους που έχουν παρουσιαστεί, η παγκοσμιοποίηση, η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και διάφορες κοινωνικό-πολιτισμικές αλλαγές στον 21^ο αιώνα έχουν επηρεάσει σημαντικά την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας. Συγκεκριμένα, η πανδημία COVID-19 επιτάχυνε την υιοθέτηση ψηφιακών πλατφορμών μάθησης, οδηγώντας σε μια γρήγορη μετάβαση σε διαδικτυακά περιβάλλοντα εκπαίδευσης. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η τεχνητή νοημοσύνη (TN) εισάγεται δυναμικά στο πεδίο της εκμάθησης γλωσσών μέσω εφαρμογών και έξυπνων chatbots που προσφέρουν εξατομικευμένες μαθησιακές εμπειρίες, δίνοντας στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα πρακτικής και άμεσης ανατροφοδότησης ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου (Kohne et al., 2023 όπ. αναφ. στο Brown & Lee, 2025). Αυτές οι αλλαγές καθιστούν τη διαδικασία εκμάθησης πιο πολύπλοκη και πολυδιάστατη (Brown & Lee, 2025).

2.2 Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό δημόσιο σχολείο με έμφαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η εκμάθηση μια ξένης γλώσσας, και συγκεκριμένα της αγγλικής, είναι βαθιά εδραιωμένη στην ελληνική κοινωνία, ενώ η διδασκαλία της αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του αναλυτικού προγράμματος σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Σουλιώτη, 2007). Η αγγλική γλώσσα έχει θεσμοθετηθεί ως υποχρεωτικό μάθημα από το Υπουργείο Παιδείας σε όλα τα σχολεία της χώρας γεγονός που αντικατοπτρίζει τη σημασία της για την ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών στο διεθνές περιβάλλον (Δενδρινού κ.ά., 2016). Για πολλά χρόνια, η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας εστίαζε κυρίως στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας για επαγγελματικούς σκοπούς, σύμφωνα με τα πρότυπα του φυσικού ομιλητή (Canale & Swain, 1980, όπ. αναφ. στο Κοταδάκη, 2019). Ωστόσο, η νέα προσέγγιση της αγγλικής ως γλώσσας διεθνούς επικοινωνίας (English as a Lingua Franca) δίνει έμφαση στην καλλιέργεια γενικής γλωσσικής επάρκειας, επικοινωνιακών δεξιοτήτων και στρατηγικών που διασφαλίζουν την

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

αποτελεσματική επικοινωνία και τη διαπολιτισμική κατανόηση σε πολυγλωσσικά και πολιτισμικά ετερογενή περιβάλλοντα (Κοταδάκη, 2019).

Συγκεκριμένα, τη δεκαετία του 1990, η αύξηση των ωρών διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στην ελληνική υποχρεωτική εκπαίδευση δεν αποτέλεσε μεμονωμένο φαινόμενο, αλλά εντάχθηκε σε ευρύτερες ευρωπαϊκές στρατηγικές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθάρρυνε τα ευρωπαϊκά κράτη να υιοθετήσουν πολιτικές που θα ενίσχυαν την πολυγλωσσία και θα όριζαν σαφείς στόχους για τη διδασκαλία των γλωσσών σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Έμφαση δόθηκε στη συνοχή μεταξύ πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, και τη δημιουργία ενός διαφανούς συστήματος πιστοποίησης, βασισμένου στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α.) (Μπιρμπίλη, 2015).

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α.) συντάχθηκε από την αρμόδια επιτροπή για θέματα παιδείας του Συμβουλίου της Ευρώπης (Μπιρμπίλη, 2015). Σταθερός στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτελεί η διατήρηση και ενίσχυση της γλωσσικής και πολιτισμικής ποικιλομορφίας στην Ευρώπη, ως προϋπόθεση για ειρηνικές και δημοκρατικές κοινωνίες. Επιπλέον, έχει συμβάλει ουσιαστικά στη μεταρρύθμιση της γλωσσικής εκπαίδευσης, διευρύνοντας τον αρχικό στόχο της διδασκαλίας των σύγχρονων ξένων γλωσσών προς μια περισσότερο ολιστική προσέγγιση διαπολιτισμικής και πολυγλωσσικής εκπαίδευσης. Σε αυτό το πλαίσιο, το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α.) δημιούργησε μία ββαθμη κλίμακα με την οποία καθορίζει τα επίπεδα γλωσσομάθειας των μαθητών και παρέχει ένα ενιαίο σύστημα περιγραφής γλωσσικών δεξιοτήτων που χρησιμοποιείται ευρέως σε όλη την Ευρώπη (Council of Europe, n.d.).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ		ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΑ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ	
Α	Βασικός χρήστης της γλώσσας	A1	Στοιχειώδης γνώση
		A2	Βασική γνώση
Β	Ανεξάρτητος χρήστης της γλώσσας	B1	Μέτρια γνώση
		B2	Καλή γνώση
Γ	Ικανός χρήστης της γλώσσας	Γ1	Πολύ καλή γνώση
		Γ2	Άριστη γνώση

Εικόνα 2.1: Επίπεδα γλωσσομάθειας (Δενδρινού κ.ά., 2016)

Η σύγχρονη εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας υιοθετεί την αρχή της εναρμόνισης της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας με τις τρέχουσες εξελίξεις στη γλωσσική επικοινωνία, πληροφόρηση και μάθηση (Κοταδάκη, 2019). Στο πλαίσιο αυτό, καινοτόμες πρωτοβουλίες όπως το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α) επιδρούν καθοριστικά στη διαμόρφωση του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ), το οποίο συνιστά βασικό θεμέλιο της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στο ελληνικό δημόσιο σχολείο και εντάσσεται σε μια ολιστική προσέγγιση για τον σχεδιασμό των Προγραμμάτων Σπουδών (Δενδρινού κ.ά., 2016).

Βασισμένο στις προτάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, κεντρικές επιδιώξεις του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ) είναι η ανάπτυξη τόσο των εγκάρσιων δεξιοτήτων (εκείνων που δεν σχετίζονται αποκλειστικά με κάποιο γνωστικό αντικείμενο, αλλά αφορούν οποιαδήποτε γνώση και εφαρμόζονται όχι μόνο στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην κοινωνική ζωή) όσο και των βασικών γνώσεων (των γνώσεων γραφής και ανάγνωσης, αριθμητικής, θετικών επιστημών και τεχνολογίας) σε όλα τα επίπεδα. Πρόκειται για ένα ενιαίο curriculum για όλες τις βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, το οποίο βασίζεται στη φιλοσοφία του «Νέου Σχολείου». Σε αυτό περιγράφεται λεπτομερώς τί αναμένεται να είναι σε θέση να κάνει ο μαθητής χρησιμοποιώντας τη γλώσσα, ενώ τα πώς και πότε καθορίζονται από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, με βάση τις ιδιαιτερότητες των μαθητών και του εκπαιδευτικού πλαισίου. Παράλληλα, το πρόγραμμα προωθεί τα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, είναι ανοιχτό σε διαφοροποιημένες διδακτικές και μαθησιακές πρακτικές,

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

επιτρέποντας την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και εστιάζει στην ανάπτυξη επικοινωνιακής γλωσσικής επάρκειας, περιλαμβάνοντας αναλυτικούς δείκτες για την αποτίμηση του επιπέδου του μαθητή, όπως προβλέπει η 6βαθμη κλίμακα του Κ.Ε.Π.Α (Δενδρινού κ.ά., 2016).

Επιπρόσθετα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση της τεχνολογίας. Άλλωστε, η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη σχολική εκπαίδευση αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013) η οποία ενθαρρύνει το άνοιγμα της εκπαίδευσης μέσω της διαμόρφωσης συνεκτικών πολιτικών για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η ένταξη των ΤΠΕ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί βασική προτεραιότητα για την εκάστοτε πολιτική ηγεσία (Μουζάκης κ.ά., 2019), καθώς τα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των βαθμίδων – σχολεία, πανεπιστήμια και φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης – οφείλουν να διευρύνουν την πρόσβαση στη γνώση μέσω της χρήσης ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων (Δενδρινού κ.ά., 2016).

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας φαίνεται να αλλάζει ριζικά με την ψηφιοποίηση και διάθεση του ηχητικού υλικού στο διαδίκτυο (βλ. <http://dschool.edu.gr/>) (Κοταδάκη κ.ά., 2016). Οι πλατφόρμες «Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία» και τα αποθετήρια του Φωτόδεντρου συνιστούν βασικές διαδικτυακές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, οι οποίες ενισχύονται σταδιακά με συστήματα που προάγουν τη συνεργατική μάθηση, όπως η πλατφόρμα e-me (Μουζάκης κ.ά., 2019). Τέλος, η χρήση του διαδραστικού πίνακα σε πολλά σχολεία της Ελλάδας ενισχύει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας καθώς προσφέρει δυνατότητες αξιοποίησης της ξένης γλώσσας σε αυθεντικά επικοινωνιακά περιβάλλοντα και ενισχύει τη σύνδεση θεωρίας και πράξης μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, όταν αξιοποιείται κατάλληλα στη σχολική τάξη (Τσιπλακίδης, 2014).

2.2.1 Το μάθημα της αγγλικής γλώσσας στο Γενικό Λύκειο

Σε σχέση με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο Γενικό Λύκειο για το σχολικό έτος 2024 – 2025 ισχύουν τα ακόλουθα:

Η αγγλική γλώσσα διδάσκεται υποχρεωτικά και στις τρεις τάξεις του Γενικού Λυκείου με στόχο την ανάπτυξη επικοινωνιακής ικανότητας, γλωσσικής επίγνωσης διαπολιτισμικής

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

συνείδησης και διαμεσολαβητικής ικανότητας των μαθητών/-τριών (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής [ΙΕΠ], 2021). Σύμφωνα με το ΦΕΚ 2338/Β/15-06-2020, η αγγλική γλώσσα διδάσκεται στην Α' τάξη του Γενικού Λυκείου για τρεις ώρες την εβδομάδα ενώ στις Β' και Γ' τάξεις για δύο ώρες την εβδομάδα. Επιπλέον, σύμφωνα με την ΥΑ 8212/Γ2/28-01-2002 (ΦΕΚ 131/Β/07-02-2002) για την Α' τάξη χρησιμοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο με τίτλο «*Αγγλικά Γενικού Λυκείου 1*», ενώ τα σχολικά εγχειρίδια με τίτλο «*Αγγλικά Γενικού Λυκείου 2*» χρησιμοποιούνται στις τάξεις Β' και Γ' του Γενικού Λυκείου. Παράλληλα, διανέμονται εγκεκριμένοι *Φάκελοι Υλικού* στους εκπαιδευτικούς που έχουν ως στόχο να τους βοηθήσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών/τριών, όσον αφορά την εκμάθηση της αγγλικής ως ξένης γλώσσας (ΙΕΠ, 2021). Ωστόσο, το σχολικό εγχειρίδιο δεν αποτελεί αποκλειστικό εργαλείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να προσαρμόζουν και να εμπλουτίζουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας τους αξιοποιώντας ποικίλους ψηφιακούς πόρους και οπτικοακουστικά μέσα με την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας ώστε να εστιάζουν στην επικοινωνιακή προσέγγιση, στη λειτουργική χρήση της γλώσσας και στην κοινωνικό-πολιτική της διάσταση (ΙΕΠ, 2021).

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο, στόχος του μαθήματος είναι η ενίσχυση των παρακάτω επικοινωνιακών δεξιοτήτων:

- ✓ Κατανόηση γραπτού λόγου
- ✓ Κατανόηση προφορικού λόγου
- ✓ Παραγωγή γραπτού λόγου
- ✓ Παραγωγή προφορικού λόγου
- ✓ Διάδραση (προφορική και γραπτή)
- ✓ Διαμεσολάβηση (προφορική και γραπτή)
- ✓ Διαδικτυακή επικοινωνία (προφορική και γραπτή)

Επιπλέον, από τα επίπεδα γλωσσομάθειας της εξάβαθμης κλίμακας του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α.), τα προβλεπόμενα για την εκπαίδευση στο Γενικό Λύκειο, βάσει των προβλεπόμενων ωρών διδασκαλίας, είναι τα εξής:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- ✓ Α΄ τάξη: Β2
- ✓ Β΄ τάξη: Β2+
- ✓ Γ΄ τάξη: Γ1

Στο Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνονται τα γενικά προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα καθώς και συνοπτικές περιγραφές των δεξιοτήτων που οι μαθητές/τριες θα πρέπει να μπορούν να υποδεικνύουν σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας (ΙΕΠ, 2021).

Τέλος, η αξιολόγηση της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στο Γενικό Λύκειο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τους διδακτικούς στόχους του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ-ΓΛ), καθώς εστιάζει στην επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία ενσωματώνεται οργανικά στη διδακτική πράξη και λειτουργεί ως δυναμικό εργαλείο ανατροφοδότησης. Μέσω αυτής διασφαλίζεται συνεχής έλεγχος της προόδου των μαθητών/τριών και εντοπίζονται έγκαιρα ανάγκες για ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας. Οι δραστηριότητες αξιολόγησης προάγουν όχι μόνο τις γλωσσικές δεξιότητες (παραγωγή και κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου), αλλά και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, πολιτισμικής επίγνωσης, διαπολιτισμικής ευαισθησίας και κοινωνικών δεξιοτήτων. Περιλαμβάνονται τόσο παραδοσιακές μορφές τυπικής αξιολόγησης, όπως τεστ κλειστού τύπου (π.χ. ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης) και ανοιχτού τύπου (π.χ. παραγωγή λόγου, περιλήψεις), όσο και εναλλακτικές τεχνικές όπως η παρατήρηση, η αυτοαξιολόγηση, η ετεροαξιολόγηση, οι μαθητικοί φάκελοι (portfolios), οι δημιουργικές εργασίες και τα ημερολόγια.

Ιδιαίτερη θέση στην αξιολόγηση κατέχει η Τράπεζα Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.), η οποία αξιοποιείται στις προαγωγικές εξετάσεις της Α΄ και Β΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Παράλληλα, η αξιολόγηση της αγγλικής γλώσσας συνδέεται άμεσα με τις απαιτήσεις του ειδικού μαθήματος των ξένων γλωσσών στις Πανελλαδικές εξετάσεις, μέσω του οποίου οι υποψήφιοι διαγωνίζονται για την εισαγωγή τους σε τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τέλος, οι επικοινωνιακές δεξιότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών είναι εναρμονισμένες με τις προδιαγραφές του

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ), επιτρέποντας έτσι τη σύνδεση της σχολικής διδασκαλίας με την πιστοποίηση γλωσσομάθειας σε εθνικό επίπεδο (ΙΕΠ, 2021).

2.2.2 Οι προκλήσεις της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο Γενικό Λύκειο

Παρά τις σαφείς θεσμικές ρυθμίσεις, τα οργανωμένα Προγράμματα Σπουδών και τις διάφορες καινοτόμες προσπάθειες που έχουν εισαχθεί τα τελευταία χρόνια, η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο ελληνικό Λύκειο εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Όπως επισημαίνει ο Τσιπλακίδης (2014), το ελληνικό σχολείο αδυνατεί ακόμη να παρέχει υψηλού επιπέδου ξενόγλωσση εκπαίδευση, όχι λόγω έλλειψης προσπαθειών ή εισαγωγής καινοτομιών, αλλά εξαιτίας διαφόρων παραγόντων που περιορίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή τους στην πράξη. Αν και η επίσημη ρητορική συχνά προβάλλει αισιόδοξες προβλέψεις για τη θετική επίδραση των καινοτομιών στα μαθησιακά κίνητρα και επιδόσεις των μαθητών, ιδίως αυτών με χαμηλότερη επίδοση, εντούτοις, οι περισσότερες από τις καινοτομίες που έχουν υιοθετηθεί τις δύο τελευταίες δεκαετίες δεν έχουν οδηγήσει στη βελτίωση του επιπέδου της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης ή στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος μαθητών και οικογενειών για τη μάθηση. Ως αποτέλεσμα, το σχολείο συνεχίζει να μην παρέχει την ξενόγλωσση εκπαίδευση που θα επιθυμούσαν οι γονείς για τα παιδιά τους (Τσιπλακίδης, 2014).

Αρχικά, το ΕΠΣ-ΞΕΛ αναφέρει τη διαφορά της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στην δημόσια και στην ιδιωτική εκπαίδευση εστιάζοντας στη δευτερεύουσα θέση που έχει το μάθημα της ξένης γλώσσας στο δημόσιο σχολείο και κυρίως στο Γενικό Λύκειο. Σύμφωνα με το ΕΠΣ-ΞΕΛ «η ξένη γλώσσα αποτελεί 'δευτερεύον' μάθημα στο ισχύον σχολικό πρόγραμμα σπουδών και αρκετοί γονείς πιστεύουν πως το σχολικό μάθημα της πρώτης και κυρίως της δεύτερης ξένης γλώσσας είναι 'χαμένος χρόνος'». Παρά τις σημαντικές προσπάθειες ανανέωσης των προγραμμάτων σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού, η κυρίαρχη τάση εξακολουθεί να μετατοπίζει το κέντρο βάρους της ξενόγλωσσης μάθησης εκτός του δημόσιου σχολείου (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2016). Εξάλλου, στην Ελλάδα οι ιδιωτικοί φορείς διαδραματίζουν διαχρονικά σημαντικό ρόλο στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας καθώς η εκμάθηση της πραγματοποιείται από την πλειονότητα των μαθητών στα κέντρα ξένων γλωσσών (ΚΞΓ) ή αλλιώς τα 'φροντιστήρια' (Κωνσταντίνου, 2008 όπ. αναφ. στο Μπιρμπίλη, 2015) στα οποία βασικός στόχος είναι γλωσσική κατάρτιση με στόχο την

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

απόκτηση ενός πιστοποιητικού γλωσσομάθειας. Η κατάσταση αυτή συχνά υποβαθμίζει το μάθημα της ξένης γλώσσας και κυρίως της αγγλικής στο σχολείο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2016). Επιπλέον, στο δημόσιο σχολείο δεν επαρκούν οι ώρες διδασκαλίας για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας (Μπιρμπίλη, 2015) και η έλλειψη ενδιαφέροντος για το μάθημα της αγγλικής γλώσσας αποδίδεται, μεταξύ άλλων, στη χρήση παρωχημένων σχολικών εγχειριδίων και στη σύνθεση των τάξεων, οι οποίες χαρακτηρίζονται από πολλαπλά επίπεδα γνώσης (Τσιπλακίδης, 2014).

Τέλος, ένας ακόμη περιορισμός που αφορά την ποιοτική αναβάθμιση της ξενόγλωσσης διδασκαλίας, και συγκεκριμένα της αγγλικής γλώσσας, στο Γενικό Λύκειο σχετίζεται με την αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), και ειδικότερα του Διαδραστικού Πίνακα. Παρά τις στοχευμένες προσπάθειες του Υπουργείου Παιδείας τα τελευταία χρόνια —μέσω προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και εμπλουτισμού του ψηφιακού περιεχομένου— η αξιοποίηση του Διαδραστικού Πίνακα στην εκπαιδευτική πράξη παραμένει περιορισμένη.

Όπως καταγράφεται σε σχετική έρευνα της Παπαντωνίου (2019), αν και τα σχολεία έχουν εξοπλιστεί εν μέρει με διαδραστικά τεχνολογικά συστήματα, στην πράξη η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αντιμετωπίζει σοβαρά εμπόδια στη συστηματική ενσωμάτωσή τους στη διδασκαλία. Σύμφωνα με την έρευνα, περίπου το 75% των καθηγητών/τριών δήλωσε ότι έχει ανύπαρκτη ή ελάχιστη πρόσβαση σε Διαδραστικούς Πίνακες στο χώρο διδασκαλίας, ενώ σχεδόν το 59% ανέφερε ότι δεν αξιοποιεί καθόλου τον Διαδραστικό Πίνακα στην τάξη, συχνά λόγω ελλείψεων σε υλικοτεχνική υποδομή ή προσωπικής τεχνολογικής επάρκειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν τους Διαδραστικούς Πίνακες, τους αξιοποιούν κυρίως ως εργαλεία ενίσχυσης παραδοσιακών πρακτικών (π.χ. εποπτικό υλικό, πολυμέσα), και λιγότερο ως μέσα που θα επέτρεπαν την ανάπτυξη καινοτόμων και διαδραστικών μαθησιακών εμπειριών. Πέρα από τις τεχνολογικές και μεθοδολογικές δυσκολίες, αναδείχθηκε και η έλλειψη χρόνου προετοιμασίας ως σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για την ουσιαστική ενσωμάτωση του Διαδραστικού Πίνακα στη διδασκαλία (Παπαντωνίου, 2019).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

2.3 Η διαθεματικότητα στη διδασκαλία

Η διαθεματικότητα (interdisciplinarity ή cross-curricular teaching) αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες της σύγχρονης παιδαγωγικής, καθώς ανταποκρίνεται στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα για ολιστική μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής (OECD, 2018). Με τον όρο διαθεματική προσέγγιση της γνώσης εννοείται η διαδικασία διασύνδεσης μεταξύ διαφορετικών γνωστικών περιοχών, κυρίως από διαφορετικά διδακτικά αντικείμενα, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο συσχετίσεις, συνθέσεις και γενικεύσεις που οδηγούν στην ολιστική αντιμετώπιση της γνώσης (Ματσαγγούρας, 2002 όπ. αναφ. στο Michailidis & Zikos, 2016). Η σύνδεση αυτή ενθαρρύνει τον μαθητή να οργανώνει τις γνώσεις και τις δεξιότητες του σε ένα ενιαίο σύνολο, το οποίο του δίνει τη δυνατότητα να μελετήσει σφαιρικά θέματα που σχετίζονται με τη δημοκρατία, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ειρήνη και την ελευθερία (Λιοναράκης, 2011). Επομένως, η διαθεματική προσέγγιση υποστηρίζει τη μεταφορά γνώσης και συμβάλλει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα, όπως η συνεργασία, η επίλυση προβλημάτων, η κριτική και δημιουργική σκέψη (Partnership for 21st Century Learning, 2019).

Για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, η διαθεματική προσέγγιση ενσωματώνεται στο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες, το οποίο επιτρέπει τη διασύνδεση της γλώσσας με γνωστικά πεδία, όπως η ιστορία, η τέχνη, οι κοινωνικές επιστήμες και η τεχνολογία (Δενδρινού κ.ά., 2016). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα σχέδια δράσης (Projects), που βασίζονται στη φιλοσοφία του Project-Based Learning (PBL), μια μεθοδολογία στενά συνδεδεμένη με τη διαθεματικότητα. Μέσα από την ανάπτυξη ενός project, οι μαθητές εμπλέκονται σε πολυτροπικές, συνεργατικές και διαθεματικές δραστηριότητες που ενισχύουν την κριτική σκέψη και την επικοινωνιακή ικανότητα σε αυθεντικά πλαίσια (Bell, 2010).

Η αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τη διαθεματική προσέγγιση στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, επιτρέποντας τη δημιουργία πολυτροπικών, διαδραστικών και αυθεντικών μαθησιακών εμπειριών. Καινοτόμες τεχνολογίες όπως τα έξυπνα κινητά, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (The Internet of Things - IoT), η Τεχνητή Νοημοσύνη (Artificial Intelligence - AI), η Επαυξημένη Πραγματικότητα (Augmented Reality - AR), η Εικονική Πραγματικότητα (Virtual Reality - VR) καθώς και

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

οι ψηφιακές εκπαιδευτικές εφαρμογές, προσφέρουν νέες δυνατότητες για προώθηση της μάθησης πέρα από τα παραδοσιακά όρια των διδακτικών αντικειμένων (Gaol & Prasolova-Førland, 2021 · OECD, 2021 όπ. αναφ. στο Timotheou et al., 2023).

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη μελέτη των Çelik και Ersanli (2022), η ενσωμάτωση επαυξημένης πραγματικότητας (Augmented Reality – AR) σε διαθεματικό μάθημα CLIL είχε σημαντικά θετικά αποτελέσματα τόσο στη γλωσσική επίδοση όσο και στη στάση των μαθητών απέναντι στη μάθηση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 76 μαθητές λυκείου, και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ομάδα που διδάχθηκε με χρήση AR παρουσίασε υπερδιπλάσια βελτίωση σε σχέση με την ομάδα παραδοσιακής διδασκαλίας. Επιπλέον, οι μαθητές δήλωσαν υψηλά επίπεδα ικανοποίησης, αυξημένη εμπλοκή και πρόθεση να χρησιμοποιήσουν ξανά τέτοιες τεχνολογίες στο μέλλον. Οι ερευνητές τονίζουν ότι η χρήση επαυξημένης πραγματικότητας ενισχύει τη συγκέντρωση, την περιέργεια και την ενεργό συμμετοχή — στοιχεία καθοριστικά για την επιτυχία διαθεματικών μαθημάτων μέσω της τεχνολογίας (Çelik & Ersanli, 2022).

Παρόμοια ευρήματα παρουσιάζει και η μελέτη του Petersson (2019), η οποία αναδεικνύει τη θετική επίδραση που έχει η διαθεματική διδασκαλία στην ενίσχυση του κινήτρου των μαθητών καθώς και στη βελτίωση της γλωσσικής τους επίδοσης. Συγκεκριμένα, μαθητές Λυκείου κλήθηκαν να επιλύσουν ένα παγκόσμιο περιβαλλοντικό πρόβλημα μέσω της επινόησης μιας επιστημονικής καινοτομίας, την οποία παρουσίασαν σε μορφή επίσημης επιστολής στα αγγλικά. Η ένταξη περιεχομένου από τα πεδία της τεχνολογίας, του περιβάλλοντος και της επιστήμης στο μάθημα αγγλικής γλώσσας είχε εμφανώς θετική επίδραση στην ενεργοποίηση, τη διάθεση και τη συμμετοχή των μαθητών (Petersson, 2019).

Στο πλαίσιο αυτό, αλλάζει και ο ρόλος του εκπαιδευτικού, ο οποίος καλείται να λειτουργήσει ως εμπνευστής και καθοδηγητής της μάθησης, διευκολύνοντας την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε διαθεματικά και συνεργατικά μαθησιακά περιβάλλοντα. (Partnership for 21st Century Learning, 2019). Στην πράξη, αυτό προϋποθέτει την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων και στάσεων από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με σχετική έρευνα, τόσο οι διευθυντές σχολικών μονάδων όσο και οι εκπαιδευτικοί τονίζουν την ανάγκη για ισχυρές παιδαγωγικές και γνωστικές δεξιότητες, διάθεση για συνεργασία και ανοικτότητα προς την καινοτομία και την επαγγελματική

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

εξέλιξη. Εξίσου σημαντικά θεωρούνται η διοικητική ικανότητα, η διαθεματική οπτική, η περιέργεια και οι ευρείες διανοητικές αναζητήσεις (Timmerman, 2017). Για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων, κρίνεται αναγκαία η στοχευμένη επιμόρφωση προωθώντας μια κοινή κατανόηση της διαθεματικής διδασκαλίας, αναδεικνύοντας τις μαθησιακές δυνατότητες που προσφέρει η διεπιστημονική προσέγγιση, παρέχοντας συγκεκριμένα παραδείγματα εφαρμογών και ενισχύοντας τον ρόλο της ηγεσίας εντός του σχολικού περιβάλλοντος (Timmerman, 2017).

2.3.1 Ο ρόλος της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας

Στη σύγχρονη εποχή, η επικοινωνία δεν περιορίζεται στο γραπτό λόγο, αλλά περιλαμβάνει διαφορετικούς τρόπους όπως ο οπτικός, κινητικός ή ακουστικός (Cope & Kalantzis, 2000). Αυτό σημαίνει πως η μαθησιακή διαδικασία μπορεί - και οφείλει - να αξιοποιεί ποικίλα μέσα έκφρασης και κατανόησης.

Στο πλαίσιο αυτό, η *Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης* του Howard Gardner ενισχύει την ιδέα ότι οι μαθητές δεν μαθαίνουν όλοι με τον ίδιο τρόπο. Ο Gardner υποστηρίζει ότι η νοημοσύνη είναι μια πολυδιάστατη ικανότητα και το κάθε άτομο διαθέτει ένα μοναδικό συνδυασμό πολλαπλών τύπων νοημοσύνης, οι οποίοι το καθιστούν ικανό να μαθαίνει με διαφορετικούς τρόπους. Ο Gardner αρχικά προσδιόρισε επτά τύπους νοημοσύνης: τη γλωσσική, τη λογικομαθηματική, τη μουσική, τη χωρική, την κιναισθητική, τη διαπροσωπική και την ενδοπροσωπική (Gardner, 1987). Η συγκεκριμένη θεωρία έχει σημαντικό αντίκτυπο στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς τονίζει την ανάγκη για διαφοροποιημένη διδασκαλία και αναγνώριση των ατομικών διαφορών των μαθητών που μπορούν να βελτιώσουν τη μαθησιακή εμπειρία.

Παράλληλα, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας μπορεί να αποτελεί μια εμπειρία που προκαλεί ιδιαίτερο άγχος, ειδικά για εφήβους ή ενήλικες μαθητές. Ο φόβος για λάθη, η αξιολόγηση από τον εκπαιδευτικό ή η πιθανότητα γελοιοποίησης μπροστά στους συμμαθητές, μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη συμμετοχή και την αυτοπεποίθηση των μαθητών (Laachir et al., 2022, όπ. αναφ. στο Vanstone Hashiwaki, 2024).

Σε αυτό το πλαίσιο, η ενσωμάτωση της τέχνης και των πολυτροπικών μέσων στην ξενόγλωσση διδασκαλία όχι μόνο επιτρέπει τη διαφοροποιημένη προσέγγιση αλλά

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

δημιουργεί ένα ουσιαστικό χώρο αλληλεπίδρασης που δεν βασίζεται αποκλειστικά στην ακρίβεια της γλώσσας, αλλά στη σημασία της επικοινωνίας και της έκφρασης, μειώνοντας έτσι τη γλωσσική αναστολή (Vanstone Hashiwaki, 2024).

Επιπρόσθετα, έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι μορφές τέχνης όπως η ζωγραφική, το θέατρο, το τραγούδι ή ο χορός δεν ενισχύουν μόνο τις βασικές γλωσσικές δεξιότητες, όπως η ανάγνωση, η γραφή, η προφορική έκφραση και η ακρόαση αλλά συμβάλουν και ουσιαστικά στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, καθώς και στην ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων που υποστηρίζουν τη μάθηση σε ένα ευρύ φάσμα γνωστικών πεδίων (Anderson, 2017 όπ. αναφ. στο Gandhioke & Singh, 2024).

Η τέχνη καθιστά τη μάθηση πιο ουσιαστική και σχετική με την καθημερινή ζωή των μαθητών, ενισχύοντας την αυτοεκτίμησή τους και καλλιεργώντας τη δημιουργικότητά τους. Μέσω των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, οι μαθητές αναπτύσσουν μια βαθύτερη κατανόηση του παρελθόντος, αναγνωρίζουν τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των πολιτισμών και καλλιεργούν δεξιότητες, όπως η ανάλυση, η αιτιολόγηση και η κριτική εξέταση. Επιπλέον, η τέχνη προάγει τη δημιουργική σκέψη, ενθαρρύνει την επίλυση προβλημάτων και δίνει έμφαση στην ερμηνεία και επικοινωνία ιδεών, ενώ παράλληλα βελτιώνει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές παρατηρούν, ανταποκρίνονται και αναπαριστούν τον κόσμο γύρω τους (New York State Education Department, 2010).

Η ενσωμάτωση των εικαστικών τεχνών στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας μπορεί να πραγματοποιηθεί ακόμη και από τον ίδιο τον καθηγητή Αγγλικών, χωρίς να απαιτείται εξειδίκευση στην τέχνη. Μέσα από απλές δημιουργικές δραστηριότητες, όπως η παραγωγή σκίτσων, αφισών ή εικονογραφήσεων σχετικών με τη θεματολογία του μαθήματος, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να συνδυάσουν την καλλιτεχνική με τη γλωσσική έκφραση (New York State Education Department, 2010).

Συγκεκριμένα, η ερμηνεία ενός έργου τέχνης μπορεί να αποτελέσει πλούσια βάση για τη διδασκαλία λεξιλογίου, καθώς και για την ανάπτυξη παραγωγικών δεξιοτήτων όπως ο προφορικός λόγος και η γραπτή έκφραση. Μέσα από την παρατήρηση και τη συζήτηση γύρω από χρώματα, σχήματα, διαθέσεις και πολιτισμικά στοιχεία, δημιουργούνται αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης που ενθαρρύνουν την αυτονομία των μαθητών και τη διαθεματική προσέγγιση (Schander et al., 2013). Επιπλέον, η ζωγραφική αποδεικνύεται

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ιδιαίτερα αποτελεσματική στην ανάπτυξη λεξιλογίου, ειδικά όταν τα σχέδια οργανώνονται θεματικά. Η ζωγραφική λειτουργεί ως εργαλείο μνήμης και ενισχύει τη συζήτηση, προσφέροντας ευκαιρίες για στοχασμό και ανάπτυξη της σκέψης των μαθητών (Albay, 2015· Brooks, 2003· Hendricks, 2015 όπ. αναφ. στο Albay, 2015).

Η χρήση οπτικοακουστικών μέσων ενισχύει το ρόλο της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας. Συγκεκριμένα, η πλατφόρμα YouTube δεν λειτουργεί μόνο υποστηρικτικά για την εκμάθηση της γλώσσας, αλλά και ως εργαλείο ενίσχυσης της δημιουργικής σκέψης, της κατανόησης και της αυθεντικής έκφρασης. Η χρήση βίντεο εντός της σχολικής τάξης μπορεί να διευκολύνει την εμπέδωση της ύλης, να βοηθήσει στην αποσαφήνιση αφηρημένων εννοιών, να παρουσιάσει αυθεντικά παραδείγματα επικοινωνίας και να ενισχύσει τη χρήση της ορολογίας μέσα σε αυθεντικά πλαίσια (Jackman 2019, όπ. αναφ. στο Khristawan & Widodo, 2023).

Μια ποιοτική μελέτη (2021) σε φοιτητές Αγγλικής Φιλολογίας στην Ινδονησία διερεύνησε τις αντιλήψεις των μαθητών για τη χρήση βίντεο του YouTube ως πηγής μάθησης στον τομέα των Τεχνών και της Λογοτεχνικής Κριτικής. Στο πλαίσιο του μαθήματος «Αντίληψη των Τεχνών», οι φοιτητές κλήθηκαν να παρακολουθήσουν και να σχολιάσουν ένα βίντεο ανάλυσης του πίνακα «Starry Night» του Vincent van Gogh από το κανάλι Great Art Explained. Σύμφωνα με την έρευνα, το βίντεο αποτέλεσε σημαντική πηγή γνώσης, κυρίως γιατί συνδύαζε την περιγραφή της καλλιτεχνικής διαδικασίας με την προσωπική ζωή του ζωγράφου, γεγονός που έκανε την πληροφορία πιο προσιτή και κατανοητή. Η σύνδεση των καλλιτεχνικών χαρακτηριστικών του έργου με τη ζωή του Van Gogh έδωσε τη δυνατότητα στους φοιτητές να συνδέσουν τις αισθητικές αξίες με τις δικές τους εμπειρίες και προοπτικές. Η αφήγηση στο βίντεο, με αργό ρυθμό και επεξηγηματικά οπτικά στοιχεία, βοήθησε να απλοποιηθούν σύνθετες έννοιες και να ενισχυθεί το ενδιαφέρον των μαθητών, οδηγώντας σε υψηλό επίπεδο κατανόησης και περιέργειας για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος (Khristawan & Widodo, 2023).

Μια άλλη πρόσφατη έρευνα των Gandhioke και Singh (2024) σε 200 φοιτητές πανεπιστημίου ανέδειξε τα οφέλη της χρήσης της τέχνης ως μεθοδολογίας για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Μέσα από δραστηριότητες όπως το σχέδιο και η ζωγραφική, οι μαθητές ανέπτυξαν λεξιλόγιο, ενίσχυσαν την αυτοπεποίθησή τους,

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

καλλιέργησαν την ικανότητα αφήγησης και την ομαδικότητα, ενώ παράλληλα βελτίωσαν την επικοινωνία τους στην αγγλική. Η τέχνη λειτούργησε ως εργαλείο για την έκφραση και την δημιουργική χρήση της γλώσσας, προάγοντας τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών, που αισθάνονταν πιο άνετα και λιγότερο φοβισμένοι να εκφραστούν (Gandhioke & Singh, 2024)

Συμπερασματικά, η αξιοποίηση της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας προσφέρει πολλαπλά οφέλη τόσο σε γλωσσικό όσο και σε γνωστικό επίπεδο. Παρά τις προκλήσεις που μπορεί να παρουσιαστούν, όπως ο περιορισμένος χρόνος ή η ανάγκη για κατάλληλη επιμόρφωση, η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων – όπως οι καθηγητές Αγγλικής και Εικαστικών – μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος. Μέσα από διεπιστημονικές προσεγγίσεις, κοινό σχεδιασμό μαθημάτων και συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, δημιουργούνται οι συνθήκες για μια πιο ουσιαστική και πολυδιάστατη εκπαιδευτική εμπειρία (New York State Education Department, 2010).

2.4 Σύνοψη κεφαλαίου

Το δεύτερο κεφάλαιο επικεντρώνεται στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο σχολικό περιβάλλον, αναλύοντας θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την εκμάθηση της. Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας διακρίνεται μεταξύ της εκμάθησης ως δεύτερης γλώσσας και ως ξένης γλώσσας, με το θεωρητικό πλαίσιο να εστιάζει σε παράγοντες όπως η ηλικία, το κίνητρο και οι μαθησιακές στρατηγικές. Η αγγλική, ως παγκόσμια lingua franca, κατέχει κεντρικό ρόλο στην εκπαίδευση και την επικοινωνία, ενώ οι σύγχρονες μεθοδολογίες διδασκαλίας προωθούν επικοινωνιακά και μαθητοκεντρικά μοντέλα. Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες και το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στην Ελλάδα προωθεί ολιστικές και ευέλικτες διδακτικές προσεγγίσεις, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών, ενισχύοντας την αξιοποίηση των ΤΠΕ και των ψηφιακών εργαλείων για αυθεντική χρήση της γλώσσας. Παρά τις προοπτικές, σε σχέση με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, το δημόσιο σχολείο αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως περιορισμένες διδακτικές ώρες, ελλιπή εξοπλισμό και ανομοιογένεια επιπέδων, που συχνά οδηγούν σε εξωσχολική υποστήριξη.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

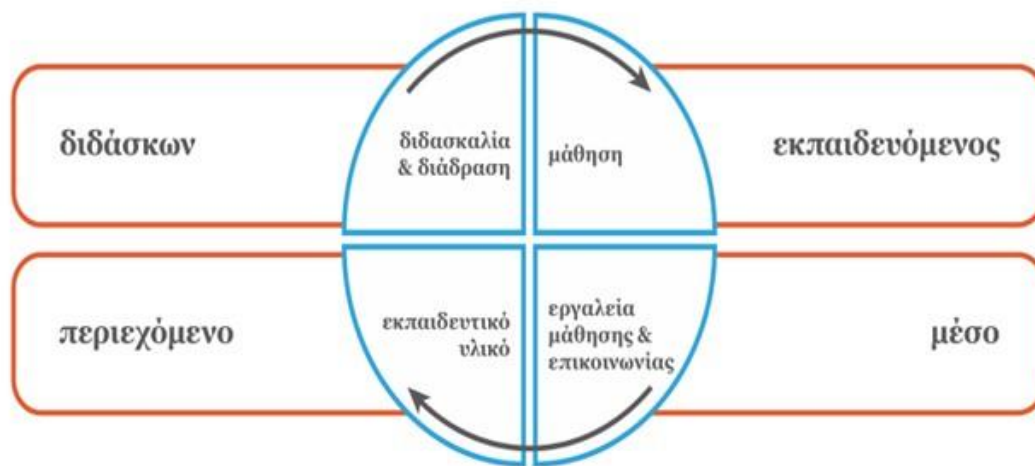
Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και η ενσωμάτωση της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας επιτρέπουν τη διαφοροποίηση της μάθησης, καλύπτοντας διαφορετικούς τύπους νοημοσύνης, όπως τονίζει η θεωρία του Gardner. Μέσω δραστηριοτήτων, όπως ζωγραφική ή ερμηνεία έργων τέχνης, μειώνεται το άγχος, αναπτύσσονται γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες, ενώ παράλληλα καλλιεργείται η δημιουργικότητα και η πολιτισμική κατανόηση. Η χρήση οπτικοακουστικών μέσων προσφέρει αυθεντικά μαθησιακά περιβάλλοντα και ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών.

Η επιτυχής ενσωμάτωση της τέχνης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας απαιτεί συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων και συνεχή επιμόρφωση, ώστε να δημιουργηθεί ένα πολυδιάστατο, ευέλικτο και καινοτόμο μαθησιακό περιβάλλον που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών και προάγει την επικοινωνία και την κριτική σκέψη.

3. Σχεδιασμός και ανάπτυξη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

3.1 Το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Έχει ήδη αναφερθεί ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μία μέθοδος η οποία διαφοροποιείται θεμελιωδώς από τις άλλες εκπαιδευτικές μεθόδους, καθώς δεν απαιτεί τη φυσική συνύπαρξη εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου στον ίδιο χώρο (Ματραλής, 1998 όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015). Σε αντίθεση με τη συμβατική εκπαίδευση, η οποία βασίζεται στην αλληλεπίδραση ανάμεσα στον εκπαιδευτή, τον εκπαιδευόμενο και το περιεχόμενο, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στηρίζεται στη σχέση τεσσάρων βασικών παραγόντων: του εκπαιδευτή, του εκπαιδευόμενου, του εκπαιδευτικού υλικού και του μέσου που χρησιμοποιείται (Σοφός & Κρον, 2010 όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015). Επομένως, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα, το εκπαιδευτικό υλικό, είτε σε έντυπη, είτε σε ηλεκτρονική μορφή, αναδεικνύεται σε βασικό εργαλείο μάθησης στο πλαίσιο της ΕξΑΕ.

Εικόνα 3.1: Η τετραδική σχέση των συντελεστών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Σοφός & Κρον 2010 όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015)

Καθώς στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση η διδασκαλία δεν προϋποθέτει άμεση φυσική αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, η διαδικασία της μάθησης αποτελεί για τον εκπαιδευόμενο μια «μοναχική» πορεία (Χουλιάρα κ.ά., 2011). Επομένως, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός ποιοτικά δομημένου και παιδαγωγικά τεκμηριωμένου

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

διδακτικού υλικού το οποίο αντικαθιστά το ρόλο του διδάσκοντα και λειτουργεί ως βασικός σύμμαχος του εκπαιδευόμενου (Μανούσου 2004 όπ. αναφ. στο Χουλιάρα κ.ά., 2011).

Ένα ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό σχετίζεται κυρίως με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είτε α) αξιοποιώντας περιεχόμενο εκτός σύνδεσης, είτε β) χρησιμοποιώντας εν μέρει τις υπηρεσίες του διαδικτύου, είτε γ) εντασσόμενο σε μία αποκλειστικά διαδικτυακή μαθησιακή διαδικασία. Το υλικό αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ηλεκτρονικά κείμενα (εγχειρίδια, οδηγοί μελέτης), οπτικοακουστικό περιεχόμενο (βίντεο, ηχητικά αρχεία), καθώς και διαδραστικά στοιχεία (δραστηριότητες, κουίζ, ή ψηφιακές εφαρμογές) (Σοφός κ.ά., 2015). Η ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού καθορίζεται από ένα σύνολο παραμέτρων, όπως τα χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής ομάδας στην οποία απευθύνεται, το θεωρητικό υπόβαθρο στο οποίο βασίζεται, η μέθοδος που ακολουθείται κατά τον σχεδιασμό του, οι μαθησιακοί στόχοι, ο επιθυμητός βαθμός αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευόμενου και υλικού, τα τεχνολογικά μέσα που θα αξιοποιηθούν, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο το υλικό θα ενταχθεί και θα εφαρμοστεί στην εκπαιδευτική διαδικασία (Μανούσου, 2009).

Από παιδαγωγική σκοπιά, το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (Λιοναράκης, 2001· Χαρτοφύλακα, 2007· Williams, Kear & Rosewell, 2012· Ιωακειμίδου, 2018 όπ. αναφ. στο Ιωακειμίδου κ.ά., 2022), ώστε να υποστηρίξει αποτελεσματικά τη μαθησιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα, χρειάζεται να:

- ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ των ήδη κεκτημένων και των νέων γνώσεων,
- προκαλεί το ενδιαφέρον και την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων,
- ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του αντίστοιχου επιστημονικού πεδίου,
- να παρουσιάζει την πληροφορία με σαφήνεια, ακρίβεια και σε συνοπτική μορφή,
- να είναι οργανωμένο με λογική δομή και κατάλληλη κατάτμηση,
- να χρησιμοποιεί ορθά τη γλώσσα και την ορολογία που αντιστοιχεί στο γνωστικό του αντικείμενο,
- να ενσωματώνει κατάλληλες μορφές οπτικοποίησης (όπως εικόνες, γραφήματα, πίνακες, χάρτες και διαγράμματα),
- να προάγει την κριτική και δημιουργική σκέψη των εκπαιδευόμενων,

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- να προσφέρει ευκαιρίες για αυτοαξιολόγηση και αναστοχασμό μέσω αλληλεπίδρασης,
- να ενισχύει την ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων σε διάφορα μαθησιακά πλαίσια.

Μια από τις θεμελιώδεις παιδαγωγικές προσεγγίσεις στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ιδιαίτερα για τη δημιουργία ηλεκτρονικών κειμένων, είναι η μέθοδος της *κατευθυνόμενης διδακτικής συζήτησης*, όπως περιγράφεται από τον Holmberg (2002). Σύμφωνα με αυτήν, ο εκπαιδευόμενος κατανοεί πιο αποτελεσματικά το υλικό όταν αυτό παρουσιάζεται σε μορφή διαλόγου. Έτσι, παρακολουθεί το κείμενο σαν να συμμετέχει σε μια ζωντανή συζήτηση με τον εκπαιδευτικό, αν και στην πραγματικότητα συνομιλεί με τον ίδιο του τον εαυτό μέσα από μια εσωτερική διαδικασία κατανόησης (Holmberg 2002, όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015). Με βάση αυτή την προσέγγιση, οι εκπαιδευτές που συντάσσουν ηλεκτρονικά κείμενα για εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα πρέπει να σκέφτονται ότι στην ουσία διδάσκουν έναν μαθητή σε μία προσωπική, δια ζώσης συνθήκη. Αυτό σημαίνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό και το ευρύτερο ηλεκτρονικό περιβάλλον θα πρέπει να υποστηρίζουν τους εκπαιδευόμενους στο να βρουν τον κατάλληλο τρόπο μελέτης του περιεχομένου, να καθορίζουν τις απαραίτητες ενέργειες πριν την έναρξη της μελέτης, καθώς και να παρουσιάζουν με σαφήνεια τους μαθησιακούς στόχους, δηλαδή τις δεξιότητες και γνώσεις που θα έχουν αποκτήσει μετά την ολοκλήρωση της μελέτης. Επιπλέον, είναι σημαντικό να παρέχουν συμβουλές σχετικά με την οργάνωση της μελέτης και της εργασίας, να δημιουργούν συνδέσεις μεταξύ της προσωπικής εμπειρίας και της ακαδημαϊκής γνώσης, να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τους εκπαιδευόμενους καθ' όλη τη διάρκεια της μελέτης τους, καθώς και να προάγουν την ενεργό συμμετοχή τους μέσα από ανατροφοδότηση που έχει φροντιστηριακό χαρακτήρα (Σοφός κ.ά., 2015).

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του εκπαιδευτικού αποκτά νέες διαστάσεις σε σύγκριση με την παραδοσιακή διδασκαλία. Ο διδάσκων μετατρέπεται σε Καθηγητή – Σύμβουλο, ο οποίος αναλαμβάνει καθοδηγητικό, υποστηρικτικό και συμβουλευτικό ρόλο προς τους φοιτητές του. Η διδασκαλία δεν είναι μετωπική και δεν πραγματοποιείται μέσα σε παραδοσιακή αίθουσα διδασκαλίας αλλά συντελείται μέσα από ποικίλες μορφές επικοινωνίας όπως τηλεφωνικές συνομιλίες, ανταλλαγή επιστολών, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεδιασκέψεις

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

και προγραμματισμένες Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (Ο.Σ.Σ.). Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ένα «πλαίσιο στήριξης» που προάγει ουσιαστικά την αυτόνομη και αυτορρυθμιζόμενη μάθηση, ακολουθώντας μία «ευρετική πορεία» στην εκπαιδευτική διαδικασία (Λιοναράκης, 2001^α όπ. αναφ. στο Τσιτλακίδου & Μανούσου, 2013).

Συνολικά, σύμφωνα με τα παραπάνω, το εκπαιδευτικό περιβάλλον οφείλει να σχεδιάζεται με γνώμονα τις ανάγκες του εκπαιδευόμενου, προάγοντας μια αμφίδρομη και αρμονική αλληλεπίδραση που ενισχύει τη μαθησιακή του πορεία (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015).

3.2 Το μοντέλο του Gagné για τη δόμηση της μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ο Robert Gagné, Αμερικανός εκπαιδευτικός ψυχολόγος, έγινε γνωστός για τη θεωρία του σχετικά με τις «*Συνθήκες Μάθησης*». Υποστήριξε ότι η μαθησιακή διαδικασία δεν είναι ενιαία, αλλά περιλαμβάνει διαφορετικά είδη μάθησης, καθένα από τα οποία απαιτεί διαφορετικές διδακτικές στρατηγικές. Στην προσπάθειά του να περιγράψει τη μάθηση, υιοθέτησε στοιχεία από τον συμπεριφορισμό – όπως η σύνδεση μεταξύ ερεθίσματος και απόκρισης – αλλά ενσωμάτωσε και γνωστικές θεωρήσεις, αντιστοιχίζοντας τα εννέα στάδια της διδασκαλίας με γνωστικές διεργασίες που πραγματοποιούνται κατά τη μάθηση. Έδωσε επίσης έμφαση στην ανάπτυξη σύνθετων γνωστικών δεξιοτήτων, όπως η επίλυση προβλημάτων (Δημητριάδης, 2016).

Με στόχο τη δημιουργία ενός κατάλληλου μαθησιακού πλαισίου – είτε πρόκειται για διαζώσης είτε για εξ αποστάσεως μάθηση – ο Gagné προτείνει ένα **μοντέλο εννέα διαδοχικών σταδίων διδασκαλίας**, τα οποία προσφέρουν ένα ισχυρό παιδαγωγικό υπόβαθρο. Τα **εννέα στάδια** είναι τα εξής (University of Florida, n.d.):

1. **Προσέλκυση προσοχής:** Είναι ουσιαστικής σημασίας να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων για να συμμετάσχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεκινήσει με ένα σύντομο βίντεο σχετικό με το θέμα ή να παρουσιάσει ένα επίκαιρο ερώτημα που προκαλεί τον προβληματισμό και ενθαρρύνει τη συζήτηση στην τάξη.
2. **Ενημέρωση για τους εκπαιδευτικούς στόχους:** Η σαφής διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων βοηθά τους εκπαιδευόμενους να οργανώσουν τη σκέψη τους και να επικεντρωθούν στα σημαντικά στοιχεία

- διδασκαλίας. Για παράδειγμα, ο διδάσκων μπορεί να αναφέρει στην αρχή του μαθήματος ότι οι μαθητές θα είναι σε θέση να αναλύσουν ένα φαινόμενο, να αξιολογήσουν μια κατάσταση ή να εφαρμόσουν μια συγκεκριμένη έννοια στην πράξη.
3. **Ανάκληση προηγούμενης γνώσης:** Κρίνεται απαραίτητη η ενεργοποίηση ήδη αποκτημένων γνώσεων, προκειμένου να δημιουργηθούν συνδέσεις με τις νέες πληροφορίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με την αναφορά σε μία σχετική έννοια που έχει διδαχθεί σε προηγούμενο μάθημα ή μέσω μιας σύντομης συζήτησης στο φόρουμ για το τι έχει ήδη διδαχθεί.
  4. **Παρουσίαση του διδακτικού περιεχομένου:** Ο εκπαιδευτικός οφείλει να μεταδώσει το νέο γνωστικό υλικό με τρόπο σαφή και κατανοητό, αξιοποιώντας διάφορες στρατηγικές, όπως προφορική παρουσίαση, προβολή διαφανειών, πολυμεσικό υλικό ή βιωματικές δραστηριότητες, ώστε να ενισχύεται η κατανόηση και η συμμετοχή.
  5. **Παροχή καθοδήγησης:** Ο διδάσκων προσφέρει επιπλέον υποστήριξη, δίνοντας οδηγίες, παραδείγματα ή συμβουλές για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου. Παραδείγματα αυτής της καθοδήγησης είναι η χρήση αναλυτικών οδηγιών για την εκπόνηση μιας εργασίας ή η επεξήγηση εννοιών που συνήθως προκαλούν σύγχυση.
  6. **Ενεργοποίηση της απόδοσης:** Οι μαθητές ενθαρρύνονται να εφαρμόσουν τη νέα γνώση, μέσα από εξάσκηση ή δραστηριότητες που προσομοιώνουν την πραγματική χρήση της. Για παράδειγμα, μπορούν να συμμετάσχουν σε μία ομαδική εργασία που απαιτεί την επίλυση ενός προβλήματος ή να εκτελέσουν μία άσκηση στην τάξη με βάση το θεωρητικό υπόβαθρο που μόλις διδάχθηκαν.
  7. **Παροχή ανατροφοδότησης:** Ο εκπαιδευτικός οφείλει να παρέχει εποικοδομητικά σχόλια για την απόδοση των μαθητών. Η ανατροφοδότηση μπορεί να είναι προφορική, γραπτή ή ακόμα και μέσω της χρήσης αναλυτικών κριτηρίων αξιολόγησης, με σκοπό την ενίσχυση των δυνατών σημείων και τη βελτίωση των αδυναμιών.
  8. **Αξιολόγηση της επίδοσης:** Η αξιολόγηση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως γραπτές δοκιμασίες, παρουσιάσεις ή ολοκληρωμένες εργασίες, και πρέπει να αντανακλά με ακρίβεια τα μαθησιακά αποτελέσματα που είχαν τεθεί αρχικά με

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

σκοπό να διαπιστωθεί ο βαθμός κατανόησης και εμπέδωσης του γνωστικού αντικειμένου.

9. **Ενίσχυση και διατήρηση της γνώσης:** Οι μαθητές ενθαρρύνονται να συνδέσουν τη νέα γνώση με προσωπικές εμπειρίες ή με προβλήματα της καθημερινότητας. Μπορούν, για παράδειγμα, να γράψουν μία σύντομη αναφορά για το πώς σκοπεύουν να αξιοποιήσουν όσα έμαθαν ή να δημιουργήσουν ένα προσωπικό αρχείο με τις βασικές έννοιες για μελλοντική χρήση.

Συνολικά, η εφαρμογή του μοντέλου των εννέα σταδίων στοχεύει στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας.

3.3 Οι βασικές αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης σύμφωνα με τον Richard Mayer

Σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης με φυσική παρουσία ενός εκπαιδευτή, οι μαθησιακές δραστηριότητες σχεδιάζονται και καθοδηγούνται άμεσα από τον ίδιο, παρέχοντας στους εκπαιδευόμενους πολύτιμη υποστήριξη στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Αντίθετα, στα προγράμματα διαδικτυακής εκπαίδευσης, όπου η παρουσία του διδάσκοντα είναι περιορισμένη ή ακόμη και ανύπαρκτη, η ευθύνη της μαθησιακής διαδικασίας μεταφέρεται κυρίως στην αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το διδακτικό υλικό. Για το λόγο αυτό, το εκπαιδευτικό υλικό καλείται να αναλάβει έναν πιο ενεργό και πολυδιάστατο ρόλο, υποκαθιστώντας σε μεγάλο βαθμό την καθοδήγηση του εκπαιδευτή. Η αποτελεσματικότητα αυτής της αλληλεπίδρασης εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τον τρόπο σχεδίασης του υλικού (Σοφός κ.ά., 2015).

Σε αυτό το πλαίσιο, καθοριστική είναι η συμβολή της **Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης** (*Cognitive Theory of Multimedia Learning*) που ανέπτυξε ο Richard Mayer (2001). Η συγκεκριμένη θεωρία προσφέρει ένα ερμηνευτικό πλαίσιο για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν από συνδυασμούς λέξεων και εικόνων, στηριζόμενη τόσο σε εμπειρικά ευρήματα όσο και σε θεωρητικές αρχές της γνωστικής επιστήμης (Mayer, 2021).

Η **Γνωστική Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης** στηρίζεται σε τρεις βασικές παραδοχές: (Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2015· Mayer, 2001, 2021)

- Το ανθρώπινο γνωστικό σύστημα διαθέτει δύο ξεχωριστά κανάλια επεξεργασίας πληροφοριών – το οπτικό και το ακουστικό/λεκτικό. Η παραδοχή αυτή βασίζεται στη Θεωρία της Διπλής Κωδικοποίησης (Paivio, 1991) και υποστηρίζει ότι η χρήση πολυμεσικών στοιχείων ενισχύει τη μάθηση όταν ενεργοποιούνται και τα δύο κανάλια.
- Το γνωστικό σύστημα έχει περιορισμένη ικανότητα επεξεργασίας πληροφοριών σε κάθε κανάλι ταυτόχρονα. Συνεπώς, ο υπερκορεσμός πληροφοριών μπορεί να οδηγήσει σε γνωστική υπερφόρτωση και να παρεμποδίσει τη μάθηση.
- Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη γνωστική επεξεργασία των πληροφοριών, επιδιώκοντας να κατασκευάσουν συνεκτικές νοητικές αναπαραστάσεις της εμπειρίας τους. Η ενεργητική αυτή εμπλοκή περιλαμβάνει διεργασίες όπως η εστίαση της προσοχής, η οργάνωση των νέων πληροφοριών και η ενσωμάτωσή τους με τις υπάρχουσες γνώσεις.

Σύμφωνα με τον Mayer (2001), για να είναι η μάθηση ουσιαστική σε ένα πολυμεσικό περιβάλλον, ο εκπαιδευόμενος χρειάζεται να εμπλέκεται ενεργά σε συγκεκριμένες γνωστικές διεργασίες. Αυτές περιλαμβάνουν: α) την επιλογή των λέξεων που σχετίζονται με το αντικείμενο και μεταφέρονται στη μνήμη εργασίας, β) την επιλογή αντίστοιχων εικόνων που επίσης εισάγονται στη μνήμη εργασίας για περαιτέρω επεξεργασία, γ) την οργάνωση αυτών των λεκτικών και οπτικών στοιχείων σε συνεκτικά γνωστικά μοντέλα και, δ) την ενσωμάτωσή τους τόσο μεταξύ τους όσο και με τις προϋπάρχουσες γνώσεις του (Mayer 2001 όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015).

Στο πλαίσιο της Γνωστικής Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης, έχουν διατυπωθεί μία σειρά από **βασικές αρχές** για τον σχεδιασμό πολυμεσικών μαθησιακών περιβαλλόντων: (Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2015)

- **Πολυμεσική Αρχή (Multimedia Principle):** Οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά όταν οι πληροφορίες παρουσιάζονται μέσω συνδυασμού λέξεων και εικόνων, παρά μόνο μέσω λέξεων ή μόνο εικόνων.
- **Αρχή της Τροπικότητας (Modality Principle):** Η μάθηση ενισχύεται όταν οι οπτικές αναπαραστάσεις (όπως εικόνες, γραφήματα, κινούμενα σχέδια ή βίντεο)

συνοδεύονται από αφήγηση (δηλαδή, προφορική παρουσίαση του κειμένου), αντί να συνοδεύονται από γραπτό κείμενο στην οθόνη.

- **Αρχή του Πλεονασμού (*Redundancy Principle*):** Οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά όταν η ίδια πληροφορία δεν παρουσιάζεται ταυτόχρονα με περισσότερους από έναν τρόπους. Για παράδειγμα, συνιστάται η παρουσίαση των πληροφοριών να γίνεται μόνο με αφήγηση και γραφικά, αποφεύγοντας τον συνδυασμό αφήγησης, γραφικών και κειμένου ταυτόχρονα.
- **Αρχή της Σηματοδότησης (*Signaling or Cueing Principle*):** Η παροχή κατάλληλων νύξεων, οι οποίες επικεντρώνουν την προσοχή τους στα πιο σημαντικά σημεία ή αναδεικνύουν τη δομή και την οργάνωση του βασικού υλικού, βοηθούν τους μαθητές να κατανοούν βαθύτερα το περιεχόμενο.
- **Αρχή της Χωρικής Συνάφειας (*Spatial Contiguity Principle*):** Η μάθηση είναι πιο αποδοτική όταν οι λέξεις και οι αντίστοιχες εικόνες τοποθετούνται κοντά η μία στην άλλη στον χώρο, αντί να είναι απομακρυσμένες.
- **Αρχή της Χρονικής Συνάφειας (*Temporal Contiguity Principle*):** Οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν οι λέξεις και οι εικόνες παρουσιάζονται ταυτόχρονα, και όχι με χρονική απόσταση μεταξύ τους.
- **Αρχή της Συνοχής (*Coherence Principle*):** Οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποδοτικά όταν αποφεύγεται το περιττό περιεχόμενο από το πολυμεσικό υλικό.
- **Αρχή της Προσωποποίησης (*Personalization Principle*):** Οι μαθητές μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά όταν τα πολυμεσικά μαθήματα χαρακτηρίζονται από φιλικό ύφος (φιλική γλώσσα, χρήση δεύτερου προσώπου, χρήση αφήγησης, διαμόρφωση προσωπικού στυλ) και όχι από αυστηρό ή τυπικό.
- **Αρχή της Φωνής (*Voice Principle*):** Η μάθηση ενισχύεται όταν η αφήγηση παρουσιάζεται με φυσική ανθρώπινη φωνή, και όχι με φωνή που δημιουργείται από υπολογιστή.
- **Αρχή της Εικόνας (*Image Principle*):** Η παρουσία της εικόνας του εκπαιδευτή ή ενός ψηφιακού αφηγητή στην οθόνη δεν οδηγεί απαραίτητα σε βελτίωση της μάθησης.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- **Αρχή της Κατάτμησης (Segmentation Principle):** Η παρουσίαση ενός πολυμεσικού μηνύματος σε αυτόνομα τμήματα, τα οποία μπορούν να ελεγχθούν από τον ίδιο τον εκπαιδευόμενο, και όχι σε μία συνεχή ενότητα, μπορεί να ενισχύσει τη μάθηση.
- **Αρχή της Προπαίδευσης (Pretraining Principle):** Οι άνθρωποι μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά από ένα πολυμεσικό μήνυμα όταν γνωρίζουν τους όρους και τα βασικά στοιχεία των εννοιών πριν την παρουσίαση του νέου υλικού.

Εκτός από τις βασικές αρχές που παρουσιάστηκαν, η έρευνα τα τελευταία χρόνια έχει επεκταθεί και σε πιο εξειδικευμένα περιβάλλοντα μάθησης. Ενδεικτικά αναφέρονται: α) η *Πολυμεσική Μάθηση μέσω Εκπαιδευτικών Παιχνιδιών (Multimedia Learning with Computer Games)*, η οποία υποστηρίζει ότι τα παιχνίδια που συνδυάζουν αφήγηση, γραφικά και αλληλεπίδραση, ενισχύουν τη γνωστική εμπλοκή του εκπαιδευόμενου (Mayer, 2014, 2019a, 2019b όπ. αναφ. στο Mayer, 2021), β) η *Πολυμεσική Μάθηση σε Εικονικά και Μικτά Περιβάλλοντα Πραγματικότητας (Virtual and Mixed Reality)*, η οποία εμπλουτίζει την εμπειρία με χωρικά, απτικά και διαδραστικά στοιχεία ενισχύοντας την εμπύθιση (immersion) και την αυθεντικότητα και γ) η *Αρχή του Συναισθηματικού Σχεδιασμού (Emotional Design Principle)*, η οποία υποστηρίζει ότι οι μαθητές μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά όταν ο σχεδιασμός του υλικού προκαλεί μία συναισθηματική κατάσταση ευνοϊκή για τη μάθηση χωρίς να επιβαρύνει τη γνωστική επεξεργασία με άσχετες πληροφορίες.

Συνοψίζοντας, οι αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer προσφέρουν ένα ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού. Η κατανόηση και αξιοποίησή τους μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας και να υποστηρίξει τον ρόλο του εκπαιδευτή ή του σχεδιαστή εκπαιδευτικών περιβαλλόντων.

3.4 Χαρακτηριστικά αποτελεσματικού εκπαιδευτικού υλικού κατά τον West και τον Λιοναράκη

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης η σημασία του εκπαιδευτικού υλικού είναι καθοριστική, καθώς αναλαμβάνει τον κεντρικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία. Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001), «αν στο συμβατικό σύστημα

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

εκπαίδευσης αυτός που διδάσκει είναι ο διδάσκοντας και το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει το έργο του, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αυτός που διδάσκει είναι το διδακτικό υλικό» (Λιοναράκης, 2001). Αυτό σημαίνει ότι το εκπαιδευτικό περιβάλλον θα πρέπει να ενσωματώνει στοιχεία που αντικαθιστούν την απουσία του εκπαιδευτικού και τη δια ζώσης επικοινωνία (Σοφός κ.ά., 2015).

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ανέπτυξε ο Richard West (1996) για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Αγγλία (West 1996, όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015), τα βασικά στοιχεία που περιλαμβάνει ένα εκπαιδευτικό υλικό προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορούν να ταξινομηθούν με βάση την ακόλουθη **κωδικοποιημένη τυπολογία:**

- **Text** (πυρηνικό κείμενο)
- **Metatext** (μετακείμενο)
- **Context** (περικείμενο)
- **Co-text** (συγκείμενο)
- **Paratext** (παρακείμενο)
- **Hypertext** (υπερκείμενο)
- **Retro-text** (αντικείμενο) (Σοφός κ.ά., 2015)

Στη συνέχεια, ο Λιοναράκης (2001) αξιοποιεί τη μεθοδολογική τυπολογία που προτείνει ο West για τη δομή του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την οποία θεωρεί δημιουργική και χρήσιμη ως αφετηρία. Ωστόσο, προτείνει μια διαφοροποιημένη και –κατά την άποψή του– βελτιωμένη προσέγγιση, προσαρμοσμένη στο ελληνικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, αναδομεί την τυπολογία των δραστηριοτήτων χρησιμοποιώντας ελληνικές, ευέλικτες προθέσεις, τις οποίες θεωρεί πιο λειτουργικές και αντιπροσωπευτικές. Επιπλέον, προτείνει την προσθήκη δύο ακόμη βασικών κατηγοριών δραστηριοτήτων στο εκπαιδευτικό υλικό, ενώ τονίζει ότι η πολυμορφικότητα αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Λιοναράκης, 2001).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο Λιοναράκης (2001) προτείνει ένα σχήμα δομής του διδακτικού υλικού βασισμένο σε θεμελιώδεις «δέσμες» περιεχομένου:

Η ΠΡΩΤΗ ΔΕΣΜΗ – το κείμενο – προκείμενα – μετακείμενα

Η πρώτη δέσμη περιλαμβάνει το κυρίως κείμενο, τα προκείμενα και τα μετακείμενα, τα οποία συνιστούν τον βασικό κορμό του εκπαιδευτικού υλικού. Το κεντρικό κείμενο φέρει τον κύριο ακαδημαϊκό και επιστημονικό όγκο της πληροφορίας και αποτελεί τον κύριο φορέα γνώσης για τον σπουδαστή. Για να είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει να έχει συνοχή, σαφή ροή λόγου, προσωποκεντρικό ύφος και επαρκή τεκμηρίωση.

Τα **προκείμενα** είναι εκείνα τα στοιχεία που εισάγουν τον σπουδαστή στο περιεχόμενο και διευκολύνουν την πρώτη επαφή με το μαθησιακό αντικείμενο. Περιλαμβάνουν τον σκοπό και τους στόχους του μαθήματος, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, τις βασικές έννοιες, τα περιεχόμενα, καθώς και διαγνωστικές δραστηριότητες για την ενεργοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης.

Αντίστοιχα, τα **μετακείμενα** ακολουθούν το κυρίως κείμενο και έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα, προσφέροντας στον σπουδαστή εργαλεία αναστοχασμού και εμπέδωσης. Αποτελούνται από τις περιλήψεις, τη βιβλιογραφία, τα παραρτήματα, τις προτάσεις για περαιτέρω μελέτη, τα γλωσσάρια και τις δραστηριότητες ελέγχου κατανόησης. Ο ρόλος τους είναι ουσιαστικός, καθώς συντελούν στην ενίσχυση της αυτορρύθμισης του σπουδαστή και στην παρακολούθηση της μαθησιακής του πορείας (Λιοναράκης, 2001).

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΣΜΗ – διακείμενα – επικείμενα – παρακείμενα – περικείμενα

Η δεύτερη δέσμη περιέχει τα διακείμενα, τα επικείμενα, τα παρακείμενα και τα περικείμενα. Τα **διακείμενα** αναφέρονται σε εκείνα τα στοιχεία που διασυνδέουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις του φοιτητή με το νέο γνωστικό περιεχόμενο. Περιλαμβάνουν περιλήψεις, συνόψεις, ασκήσεις και δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης και ανατροφοδότησης. Στόχος τους είναι να ενισχύσουν τη μαθησιακή διαδικασία με τρόπο βιωματικό και να δημιουργήσουν γέφυρες μεταξύ θεωρίας και πράξης.

Τα **επικείμενα** λειτουργούν ως υποστηρικτικά εργαλεία. Συγκεκριμένα, γλωσσάρια, σύντομοι ορισμοί και κείμενα διευκρίνισης όρων ενσωματώνονται στο υλικό για να βοηθούν την καλύτερη κατανόηση του βασικού κειμένου.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Τα **παρακείμενα** είναι κυρίως μη-γλωσσικά ή ημι-γλωσσικά στοιχεία, όπως εικόνες, διαγράμματα, φωτογραφίες, σχήματα και τυπογραφικές δραστηριότητες. Εξυπηρετούν την πληρέστερη κατανόηση των εννοιών, λειτουργώντας ως οπτικοποιημένα εργαλεία μάθησης.

Τέλος, τα **περικείμενα** αποτελούν επιπλέον στοιχεία που εμπλουτίζουν το κύριο κείμενο. Αποτελούνται από μελέτες περίπτωσης, σενάρια, ανθολόγια και κείμενα αναφοράς, κείμενα σε παράθυρα και επεξηγήσεις, και βιβλία για πιο λεπτομερή μελέτη, λειτουργώντας ως «υπερκείμενα πολλαπλών διαστάσεων» (Λιοναράκης, 2001).

Η ΤΡΙΤΗ ΔΕΣΜΗ – πολυκείμενα – πολυαντικείμενα

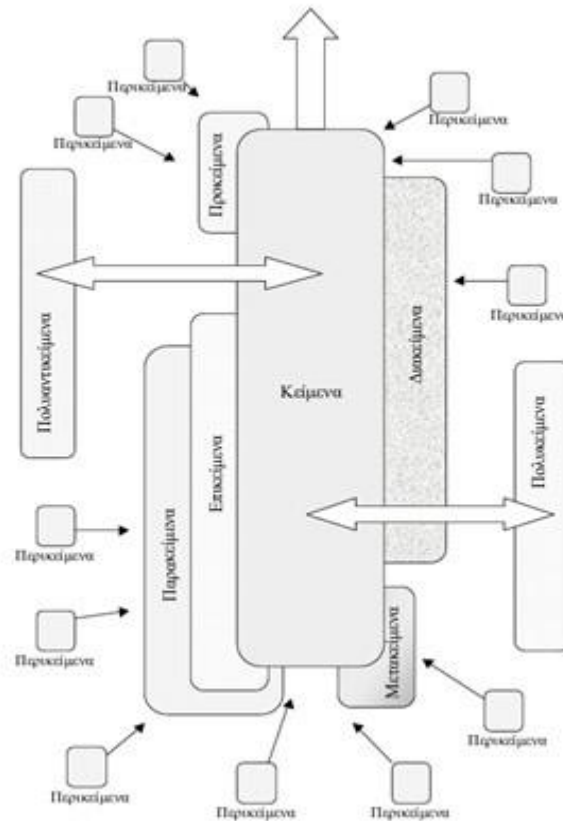
Η τρίτη δέσμη του διδακτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση διαφοροποιείται σημαντικά από τις δύο προηγούμενες, καθώς επικεντρώνεται στα πολυκείμενα και τα πολυαντικείμενα. Σε αντίθεση με το αρχικό μοντέλο του Richard West (1996), όπου τα στοιχεία αυτά δεν είχαν συμπεριληφθεί ρητά, στην ελληνική προσέγγιση θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος ενός πολυμορφικού και ολοκληρωμένου εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (Λιοναράκης, 2001).

Τα **πολυκείμενα** περιλαμβάνουν πληροφορίες που αφορούν την επικοινωνία μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου, όπως οι οδηγίες για τη συγγραφή γραπτών εργασιών και τα κριτήρια αξιολόγησης αυτών. Αποτελούν έναν ολόκληρο μηχανισμό επιμόρφωσης, επικοινωνίας και πληροφόρησης, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με τους στόχους των μαθημάτων και ενισχύει το εκπαιδευτικό υλικό.

Τα **πολυαντικείμενα** περιλαμβάνουν τα οπτικοακουστικά μέσα (κασέτες βίντεο και ήχου), το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο καθώς και την αποθήκευση κειμένων, εικόνων και ήχου σε ψηφιακά μέσα (CD-ROM, DVD), τα οποία δημιουργούν ένα δυναμικό και ευέλικτο περιβάλλον που υποστηρίζει αποτελεσματικά τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Λιοναράκης, 2001).

Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει τη σύνθεση και τη συνοχή ενός πολυμορφικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού, μαζί με τα κριτήρια και τα δεδομένα της τυπολογίας, βασισμένα και προσαρμοσμένα από τον Richard West.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Εικόνα 3.2: Η σύνθεση του Ε.Υ. κατά West – Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001)

Συμπερασματικά, ο Richard West (1996) και στη συνέχεια ο Λιοναράκης (2001) ανέπτυξαν μια τυπολογία και κατηγοριοποίηση που επιδιώκουν να καθορίσουν με συστηματικό και αναλυτικό τρόπο τα στοιχεία που απαρτίζουν το εξ αποστάσεως πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό.

3.5 Ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές για τον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού

Η πολυμεσική τεχνολογία αποτελεί ένα ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο μάθησης, καθώς μπορεί να ενισχύσει αποτελεσματικά τη μαθησιακή διαδικασία (Mayer, 2021). Η συμβολή της καθίσταται ακόμη πιο ουσιαστική στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας, η οποία, για τους ομιλητές που δεν είναι η μητρική τους γλώσσα, παρουσιάζει διάφορες προκλήσεις και απαιτεί διαφορετικές στρατηγικές προσέγγισης και υποστήριξης των μαθητών (Copland et al., 2014, όπ. αναφ. στο Wicaksono et al., 2021). Στο πλαίσιο αυτό, η

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

κατάλληλη επιλογή και αξιοποίηση των πολυμέσων μπορεί να προσφέρει πολλαπλά οφέλη στη μαθησιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα, συμβάλλει στην εξοικονόμηση χρόνου, ενισχύει το ενδιαφέρον και την προσοχή των μαθητών, βοηθά στην αποσαφήνιση εννοιών, ενδυναμώνει βασικά σημεία της γνώσης, προσδίδει ρυθμό και έμφαση στο περιεχόμενο, υποστηρίζει τη διατύπωση επιχειρημάτων και διευκολύνει τη συγκράτηση των πληροφοριών από τους μαθητές (Mohan et al., όπ. αναφ. στο Wicaksono et al., 2021).

Για τη δημιουργία του παρόντος εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιήθηκαν διάφορα ψηφιακά εργαλεία, η επιλογή των οποίων βασίστηκε στη λειτουργικότητα, τη διαδραστικότητα και την παιδαγωγική τους αξία. Ακολουθεί η παρουσίαση τους:

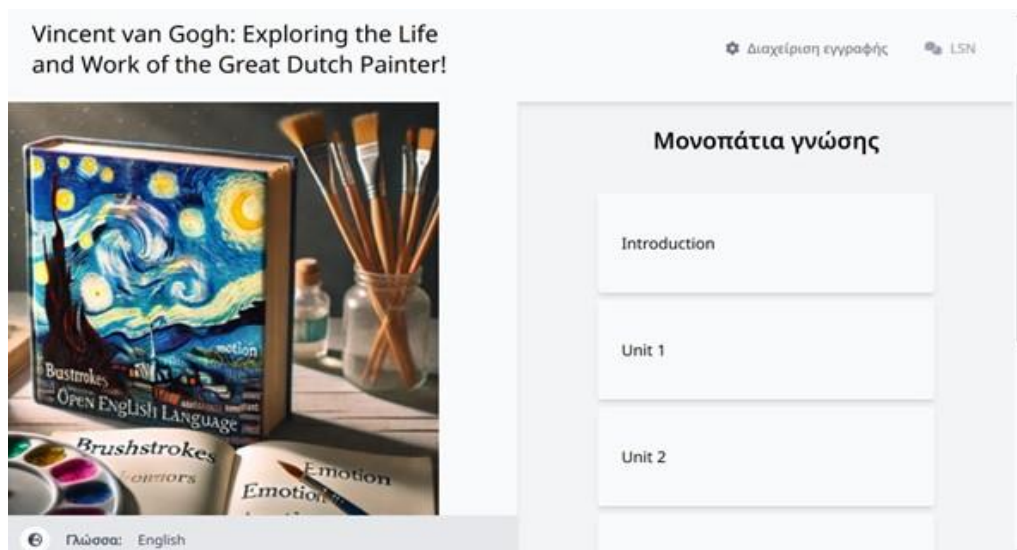
1. **H5P:** Το H5P, με βάση το οποίο σχεδιάστηκε το παρόν εκπαιδευτικό υλικό, αποτελεί ένα εργαλείο ανοικτού κώδικα που επιτρέπει τη δημιουργία και ενσωμάτωση διαδραστικού εκπαιδευτικού περιεχομένου, όπως κουίζ, διαδραστικά βίντεο, παρουσιάσεις, δραστηριότητες αντιστοίχισης και άλλα. Το H5P αποτελεί ακρωνύμιο του HTML5 Package και λειτουργεί ως πρόσθετο (plugin) σε συστήματα διαχείρισης μάθησης (LMS), όπως το Moodle και το WordPress. Σχεδιάστηκε με στόχο την ενίσχυση της μαθησιακής εμπλοκής, παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς ευέλικτα και προσβάσιμα εργαλεία για τη δημιουργία πολυμεσικών δραστηριοτήτων (H5P, n.d.).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Εικόνα 3.3: Στιγμιότυπο Η5Ρ

2. **Students Edivea Net:** Το Students Edivea Net αποτελεί μια διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα που υποστηρίζει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και φιλοξενείται από το Εργαστήριο Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α.) του Πανεπιστημίου Κρήτης (Edivea, n.d.). Πρόκειται για ένα ηλεκτρονικό μαθησιακό περιβάλλον (Learning Management System - LMS) που επιτρέπει τη δημιουργία και οργάνωση ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Οι πλατφόρμες LMSs αποτελούν λογισμικά που επιτρέπουν τη δημιουργία προστατευμένων εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, στα οποία μαθητές και εκπαιδευτικοί εισέρχονται με προσωπικούς κωδικούς πρόσβασης. Χρησιμοποιούνται συχνά για την αναπαραγωγή της δομής της παραδοσιακής διδασκαλίας, καθώς επιτρέπουν την οργάνωση της διδακτέας ύλης σε εβδομαδιαίες ενότητες, την ταυτόχρονη παρουσίαση του υλικού σε όλους τους μαθητές, τη συνεργασία, την ανταλλαγή απόψεων μέσω συζητήσεων και τη διαχείριση της αξιολόγησης με δοκιμασίες ή γραπτές εργασίες (Bates, 2015). Μέσα από το Students Edivea Net, προσφέρθηκε στους μαθητές ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό υλικό με στόχο την ενεργή συμμετοχή τους στη διαδικασία στο πλαίσιο της ΕξΑΕ.

Εικόνα 3.4: Στιγμιότυπο Students Edivea Net

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

3. **Padlet:** Το Padlet είναι ένα «δωρεάν» εργαλείο Web 2.0, το οποίο επιτρέπει τη δημιουργία εικονικών τοίχων (virtual walls), λειτουργώντας σαν ένας διαδραστικός πίνακας ανακοινώσεων, όπου μπορούν να προστεθούν ποικίλα αρχεία, όπως έγγραφα, εικόνες, ηχητικά και βίντεο. Ο δημιουργός του εικονικού τοίχου έχει πλήρη έλεγχο ως προς το περιεχόμενο, την εμφάνιση, τη διάταξη και τις ρυθμίσεις απορρήτου. Μπορεί να καθορίσει ποιος μπορεί να βλέπει, να σχολιάζει ή να επεξεργάζεται το περιεχόμενο, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα έγκρισης των αναρτήσεων πριν αυτές γίνουν ορατές σε όλους. Η πλατφόρμα υποστηρίζει ταυτόχρονη συνεργασία πολλών χρηστών και προσφέρει την προβολή των αναρτήσεων σε πραγματικό χρόνο, καθιστώντας το ιδανικό για διαδραστικές και συνεργατικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ωστόσο, όπως και τα περισσότερα διαδικτυακά εργαλεία, απαιτεί σύνδεση στο διαδίκτυο για τη λειτουργία του (Deni & Zainal, 2018).

Εικόνα 3.5: Στιγμιότυπο δραστηριότητας Padlet

4. **LearningApps:** Το LearningApps είναι μια δωρεάν διαδικτυακή πλατφόρμα που παρέχει ποικιλία διαδραστικών εκπαιδευτικών εφαρμογών (learning apps) για τη δημιουργία και χρήση εκπαιδευτικού υλικού. Η πλατφόρμα λειτουργεί ως εργαλείο Web 2.0, δίνοντας τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να δημιουργούν, να μοιράζονται και να επεξεργάζονται μικρές, διαδραστικές ασκήσεις που ενισχύουν

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

τη μάθηση μέσα από την ενεργή συμμετοχή. Στην πλατφόρμα μπορούν να δημιουργηθούν παιχνίδια, κουίζ, αντιστοιχίσεις και άλλες δραστηριότητες που καλύπτουν διαφορετικές θεματικές ενότητες και μαθησιακούς στόχους, προσφέροντας ευελιξία και εξατομίκευση στη διδασκαλία (LearningApps, n.d.).

Εικόνα 3.6: Στιγμιότυπο δραστηριότητας LearningApps

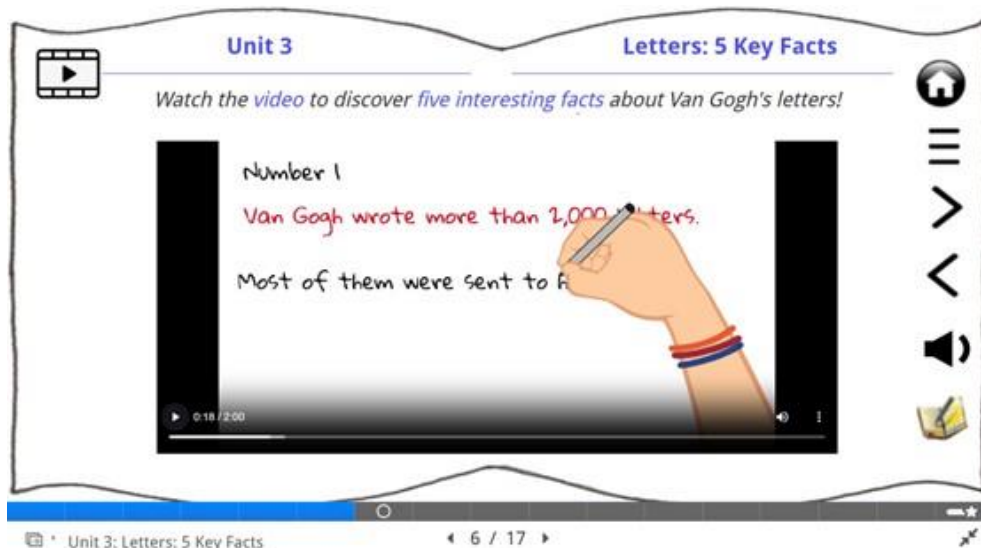
5. **Book Creator:** Το Book Creator είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα που επιτρέπει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να δημιουργούν διαδραστικά ψηφιακά βιβλία. Υποστηρίζει την ενσωμάτωση κειμένου, εικόνων, ήχου, βίντεο και σχεδίων, προωθώντας τη δημιουργικότητα και την πολυτροπική μάθηση. Είναι κατάλληλο για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης και υποστηρίζει τη συνεργατική εργασία σε πραγματικό χρόνο μέσα στην τάξη (Book Creator, n.d.).

Εικόνα 3.7 Στιγμιότυπο Book Creator

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

6. **Doodly:** Το Doodly είναι ένα λογισμικό δημιουργίας animation τύπου whiteboard, το οποίο επιτρέπει στους χρήστες να σχεδιάζουν βίντεο με τη μέθοδο «σύρε και άφησε» (drag and drop), χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις. Η πλατφόρμα προσφέρει μια πλούσια βιβλιοθήκη με χιλιάδες προσαρμοσμένα σχέδια, ενώ υποστηρίζει και την εισαγωγή εικόνων του χρήστη. Οι δημιουργίες συνοδεύονται εύκολα από αφήγηση ή μουσική μέσω της ενσωματωμένης βιβλιοθήκης ήχων, με δικαιώματα ελεύθερης χρήσης. Το Doodly λειτουργεί τόσο σε Windows όσο και σε Mac, μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς σύνδεση στο διαδίκτυο και δεν παρέχεται δωρεάν, καθώς απαιτεί αγορά άδειας χρήσης μέσω συνδρομής (Doodly, n.d.).

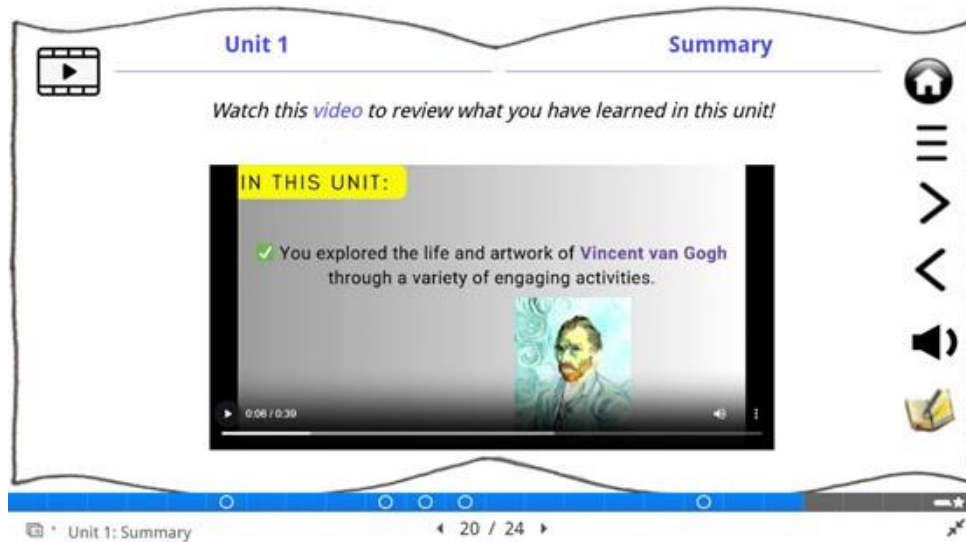

Εικόνα 3.8: Στιγμιότυπο Doodly

7. **Canva:** Το Canva είναι ένα εργαλείο σχεδιασμού γραφικών που χρησιμοποιεί τη λειτουργία drag and drop, καθιστώντας το εύχρηστο τόσο για αρχάριους όσο και για επαγγελματίες. Παρέχει πρόσβαση σε πλήθος γραμματοσειρών, γραφικών, εικονιδίων και προτύπων, ενώ μετά την εξαγορά των Pixabay και Pexels, ενσωματώνει μεγάλη συλλογή από δωρεάν φωτογραφίες απευθείας στην πλατφόρμα. Περιλαμβάνει επίσης φίλτρα εικόνων, ποικίλες εικόνες και σχήματα, καθώς και χιλιάδες πρότυπα σχεδιασμού. Ιδιαίτερα χρήσιμα είναι τα πρότυπα που αφορούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως memes, Instagram Stories και

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

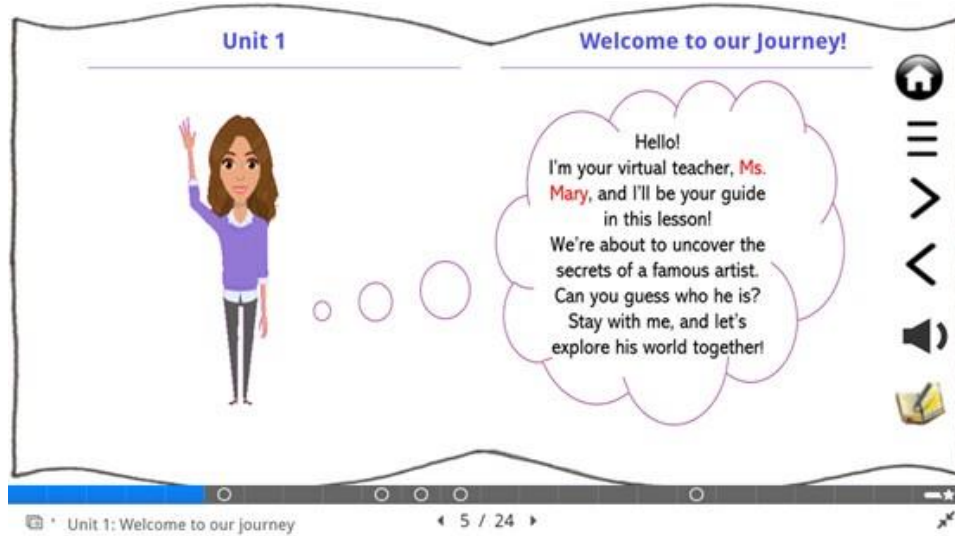
Snapchat φίλτρα. Επιπλέον, παρέχει πρότυπα για διαφημιστικό υλικό, όπως φυλλάδια και επαγγελματικές κάρτες. Τα τελικά σχέδια μπορούν να εξαχθούν σε διάφορες μορφές, όπως JPEG, PNG και PDF (Gehred, 2020).

Εικόνα 3.9: Στιγμιότυπο Canva

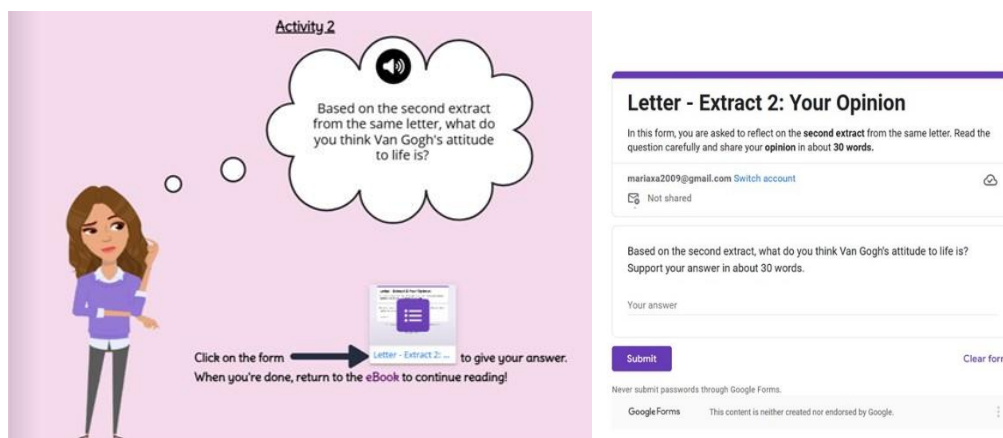
8. **Animaker:** Το Animaker είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα δημιουργίας κινούμενων βίντεο με εύχρηστο περιβάλλον drag and drop, που επιτρέπει ακόμη και σε αρχάριους χρήστες να σχεδιάσουν επαγγελματικά animations. Μέσω της πλατφόρμας, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει κινούμενους χαρακτήρες (avatars), να προσθέσει κινήσεις, εκφράσεις προσώπου και φωνητική αφήγηση, καθώς και να ενσωματώσει μουσική και ήχο. Η εργαλειοθήκη του περιλαμβάνει πρότυπα για παρουσιάσεις, βίντεο κοινωνικών δικτύων, εκπαιδευτικά βίντεο, καθώς και εργαλεία για εξαγωγή του περιεχομένου σε διάφορες μορφές. Παράλληλα, παρέχεται πλούσια βιβλιοθήκη από εικόνες, ήχους και animations που επιτρέπουν τη δημιουργία δυναμικού οπτικοακουστικού υλικού. Σημειώνεται ότι η πλήρης πρόσβαση στις δυνατότητες της πλατφόρμας απαιτεί συνδρομή, καθώς δεν προσφέρεται εξ ολοκλήρου δωρεάν (Animaker, n.d.).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

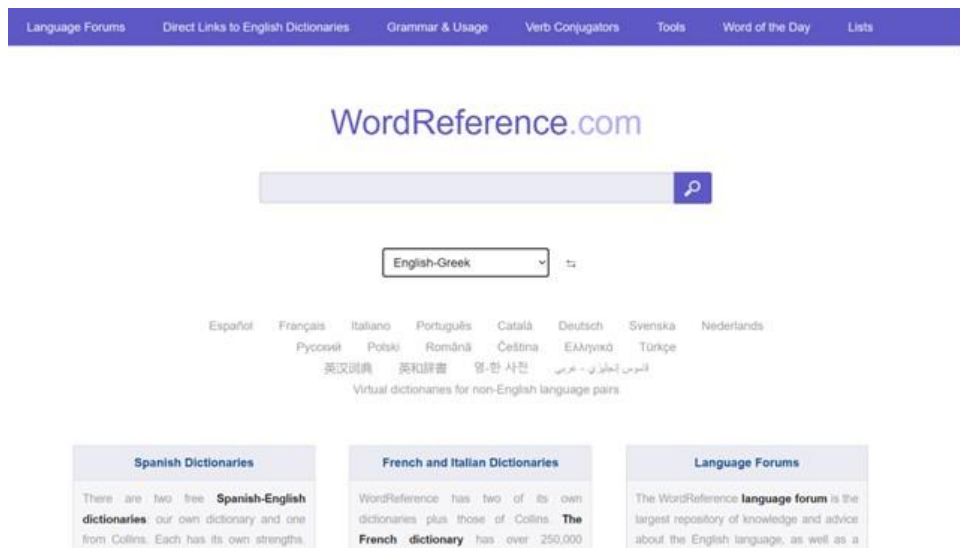
Εικόνα 3.10: Στιγμιότυπο Animaker (Avatar)

9. **Google Forms:** Το Google Forms είναι ένα δωρεάν διαδικτυακό εργαλείο της Google που επιτρέπει τη δημιουργία φορμών, κουίζ και ερωτηματολογίων με διαδραστικό τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για να συλλέγουν απαντήσεις από μαθητές, να αξιολογούν τη μάθηση μέσω κουίζ ή να οργανώνουν έρευνες. Η πλατφόρμα προσφέρει αυτόματη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, με τις απαντήσεις να αποθηκεύονται και να απεικονίζονται αυτόματα σε υπολογιστικά φύλλα (Google Sheets) (Google Forms, n.d.).

Εικόνα 3.11: Στιγμιότυπο Google Forms

10. **WordReference**: Το WordReference αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα online λεξικά, ιδιαίτερα χρήσιμο για μαθητές και εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών. Παρέχει αξιόπιστες μεταφράσεις λέξεων και φράσεων σε πολλές γλώσσες, συνοδευόμενες από παραδείγματα χρήσης, γραμματικές πληροφορίες, καθώς και φόρουμ συζητήσεων με εξηγήσεις από φυσικούς ομιλητές. Η απλότητα της πλατφόρμας και η αμεσότητα των αποτελεσμάτων την καθιστούν εξαιρετικό υποστηρικτικό εργαλείο στη διαδικασία εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας (WordReference, n.d.).

Εικόνα 3.12: Στιγμιότυπο WordReference

3.6 Παρουσίαση και ανάλυση της δομής και του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού

Το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας βασίζεται στην ενότητα 3 του σχολικού εγχειριδίου της Α' Λυκείου με θέμα «Vincent van Gogh». Απευθύνεται σε μαθητές του Γενικού Λυκείου και προάγει τη διαθεματικότητα καθώς συνδέει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με θεματικές που αφορούν την τέχνη και τον πολιτισμό. Η εστίαση στη συγκεκριμένη ενότητα αποτέλεσε μία συνειδητή επιλογή καθώς η ζωή και το έργο του διάσημου ζωγράφου προσφέρουν πλούσιο έδαφος αφενός για την βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων και αφετέρου για την

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της ενσυναίσθησης και της δημιουργικότητας των μαθητών, προάγοντας την ολιστική μάθηση.

Η δημιουργία του υλικού πραγματοποιήθηκε με βάση τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς και τις Αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer, που στοχεύουν στην ενίσχυση της κατανόησης, την αποσαφήνιση σύνθετων εννοιών και την ενεργή εμπλοκή των μαθητών μέσω της κατάλληλης χρήσης πολυτροπικού περιεχομένου. Για τη δημιουργία του αξιοποιήθηκε το ψηφιακό εργαλείο H5P, ενώ το τελικό περιεχόμενο αναρτήθηκε στην πλατφόρμα Students Edivea Net ώστε να είναι προσβάσιμο στους μαθητές στο πλαίσιο της ασύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

Το υλικό οργανώθηκε σε τρεις ενότητες, καθεμία με συγκεκριμένους στόχους και διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Κάθε μία από τις τρεις ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού προβλέπεται να ολοκληρώνεται σε διάστημα περίπου 60 λεπτών, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες δραστηριότητες απαιτούν την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, γεγονός που επιτρέπει στους μαθητές να εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό. Στην αρχή κάθε ενότητας παρουσιάζονται με σαφήνεια ο σκοπός, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και οι λέξεις-κλειδιά, ώστε να κατευθύνουν τη μαθησιακή διαδικασία. Στο τέλος κάθε ενότητας παρατίθεται η σύνοψη των βασικών σημείων, η βιβλιογραφία που αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία του υλικού, καθώς και ενδεικτικές βιβλιογραφικές προτάσεις για περαιτέρω μελέτη, ενισχύοντας την εμπάθυνση των μαθητών στο γνωστικό αντικείμενο.

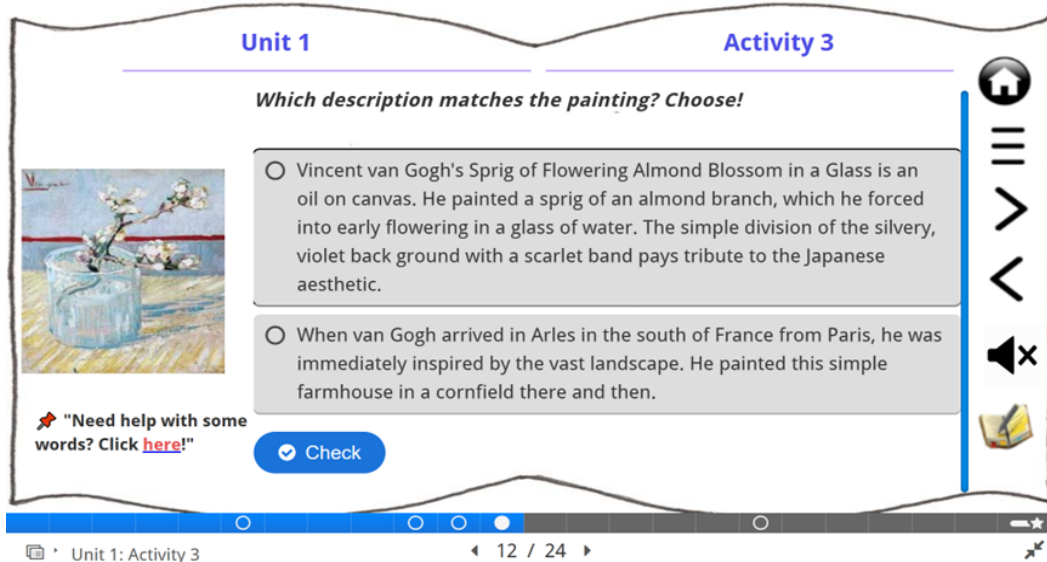
Ακολουθεί μία σύντομη παρουσίαση των ενοτήτων:

- 1) **Unit 1: Vincent van Gogh – His Artwork:** Η πρώτη ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού επικεντρώνεται στην επαφή των μαθητών με το έργο του διάσημου Ολλανδού ζωγράφου. Αρχικά, περιλαμβάνει μία εισαγωγική δραστηριότητα, στην οποία οι μαθητές, μέσω της πλατφόρμας Padlet, καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με τη σημασία της τέχνης.

Σε επίπεδο γνώσεων, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν και να περιγράψουν μερικούς από τους πιο γνωστούς πίνακές του, να εξοικειωθούν με βασικούς όρους που σχετίζονται με την τέχνη και να εμπλουτίσουν το σχετικό λεξιλόγιό τους. Παράλληλα, καλούνται να ερμηνεύσουν τους στίχους ενός

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

τραγουδιού εμπνευσμένου από τη ζωή και τα συναισθήματα του Van Gogh, ενισχύοντας την κατανόηση της θεματικής ενότητας.

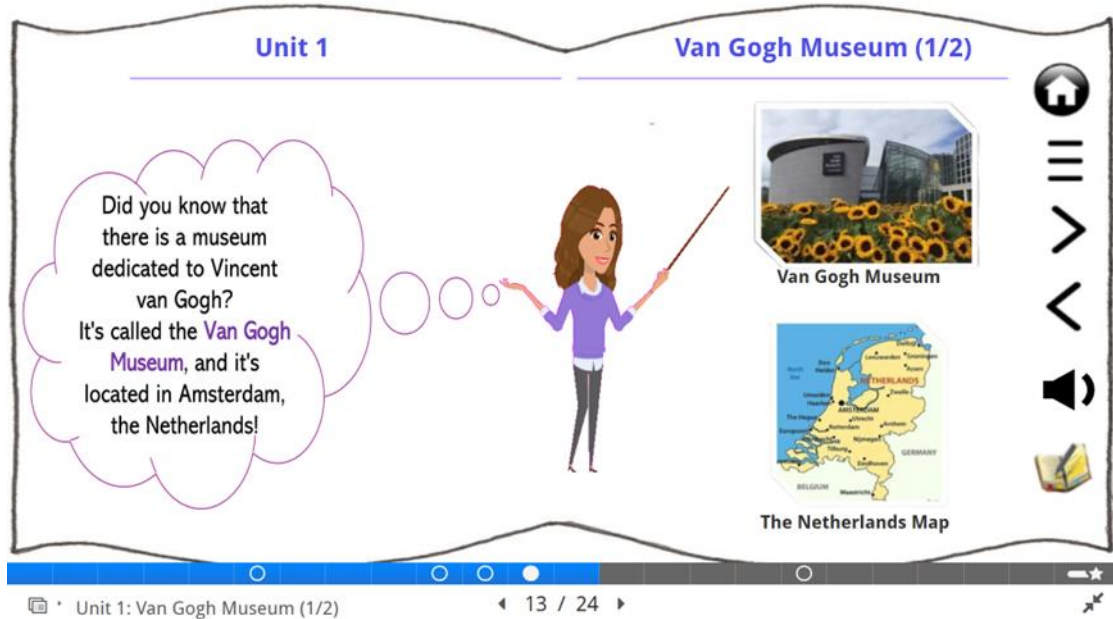

Εικόνα 3.13: Στιγμιότυπο δραστηριότητας από το Unit 1

Σε επίπεδο δεξιοτήτων, οι μαθητές καλούνται να καλλιεργήσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη μέσα από διαδραστικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη ζωγραφική του Van Gogh. Παράλληλα, αναπτύσσουν ψηφιακές δεξιότητες, καθώς πλοηγούνται στην ιστοσελίδα του «Van Gogh Museum», αναζητούν τον πίνακα που τους ενδιαφέρει και τεκμηριώνουν την επιλογή τους, την οποία μοιράζονται με τους συμμαθητές τους σε περιβάλλον φόρουμ. Η χρήση ψηφιακών εργαλείων όπως το Padlet και το φόρουμ καθώς και η ενσωμάτωση πολυμεσικού υλικού (εικόνες, ήχος, βίντεο) ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή και την ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων.

Σε επίπεδο στάσεων, η ενότητα επιδιώκει να ενισχύσει τη θετική στάση των μαθητών απέναντι στην τέχνη, προβάλλοντας τη σημασία του έργου του Van Gogh ως μέσου πολιτισμικής κατανόησης.

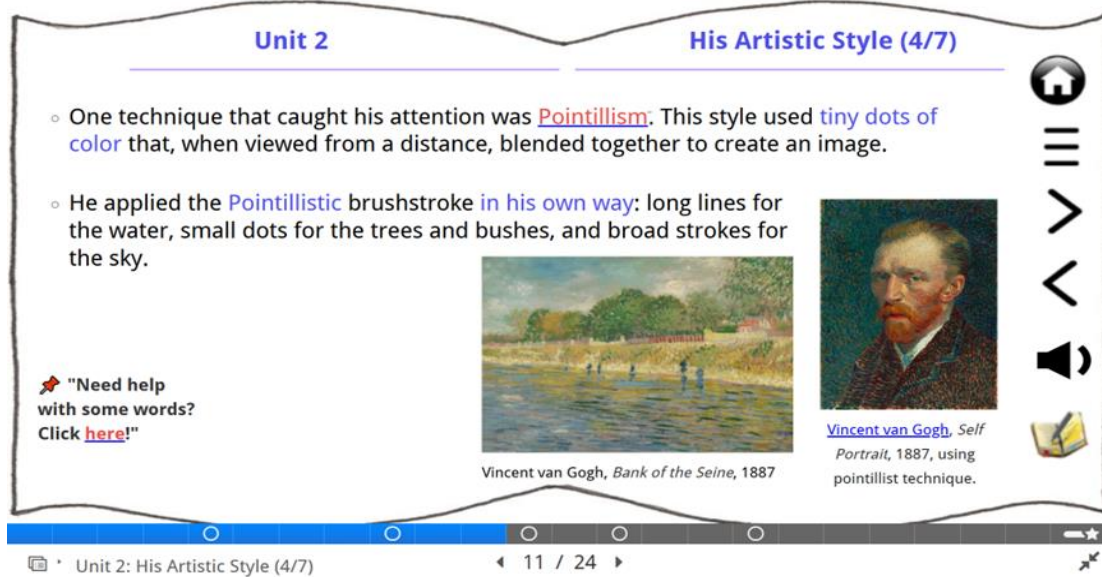
Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Εικόνα 3.14: Στιγμιότυπο Ε.Υ. από το Unit 1

- 2) **Unit 2: Vincent van Gogh – His Life & Artistic Style:** Η δεύτερη ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού εστιάζει στα χαρακτηριστικά του καλλιτεχνικού ύφους του καλλιτέχνη. Σε *επίπεδο γνώσεων*, οι μαθητές καλούνται να γνωρίσουν περισσότερες πτυχές της ζωής του Vincent van Gogh μέσω της χρήσης διαδραστικού βίντεο και να αναγνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά του καλλιτεχνικού του ύφους (όπως η ένταξη του στον Μετα-Ιμπρεσιονισμό και η χρήση έντονου χρώματος). Η ενότητα περιλαμβάνει επίσης αναφορές σε άλλες καλλιτεχνικές επιρροές (όπως ο Εξπρεσιονισμός), οι οποίες παρουσιάζονται μέσα από κείμενα και εικόνες. Σε *επίπεδο δεξιοτήτων*, οι μαθητές ενθαρρύνονται να εξασκήσουν τις δεξιότητες ακρόασης και ανάγνωσης με σκοπό την εξαγωγή ειδικής πληροφορίας. Η χρήση διαδραστικών ασκήσεων συμβάλλει στην εμπέδωση των γνώσεων, ενώ παράλληλα ενισχύεται η κριτική σκέψη μέσω της σύγκρισης του ύφους του Van Gogh με άλλα καλλιτεχνικά ρεύματα. Επιπλέον, μέσω της δραστηριότητας στο Padlet, οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν και να κοινοποιήσουν ένα «fun fact» για τον καλλιτέχνη, καλλιεργώντας την ικανότητά τους να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους και να τους παρέχουν ανατροφοδότηση.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Unit 2 **His Artistic Style (4/7)**

- One technique that caught his attention was **Pointillism**. This style used **tiny dots of color** that, when viewed from a distance, blended together to create an image.
- He applied the **Pointillistic brushstroke in his own way**: long lines for the water, small dots for the trees and bushes, and broad strokes for the sky.

"Need help with some words? Click [here!](#)"

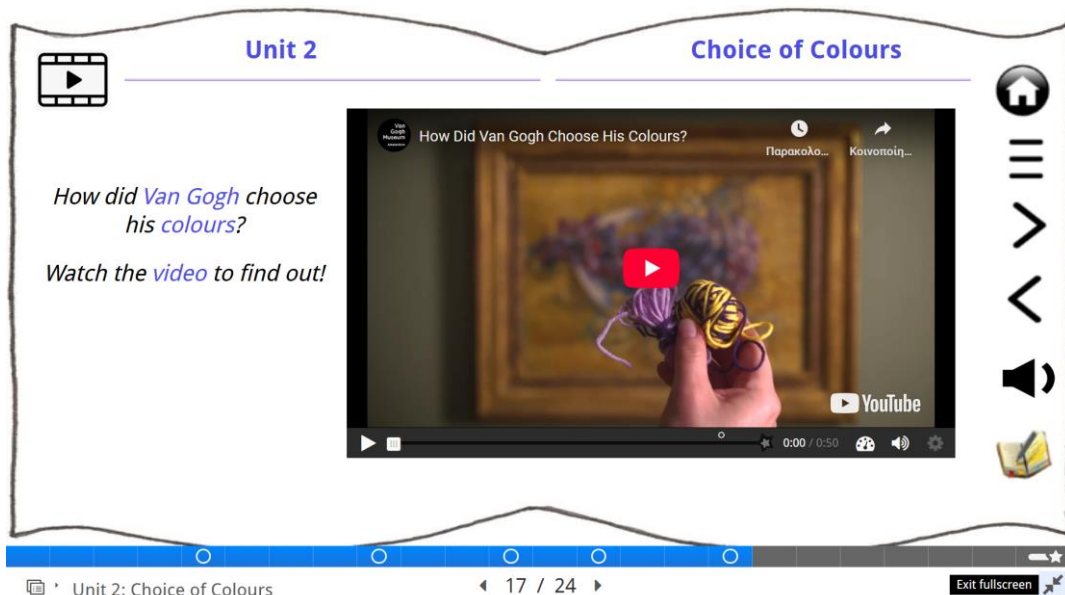
Vincent van Gogh, *Bank of the Seine*, 1887

Vincent van Gogh, *Self Portrait*, 1887, using pointillist technique.

Unit 2: His Artistic Style (4/7) 11 / 24

Εικόνα 3.15: Στιγμιότυπο κειμένου από το Unit 2

Σε επίπεδο στάσεων, η ενότητα αποσκοπεί στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στην τέχνη του καλλιτέχνη ενθαρρύνοντας τους μαθητές να αναπτύξουν μία βαθύτερη κατανόηση για το καλλιτεχνικό του ύφος.

Unit 2 **Choice of Colours**

How did *Van Gogh* choose his colours?
Watch the *video* to find out!

How Did Van Gogh Choose His Colours?

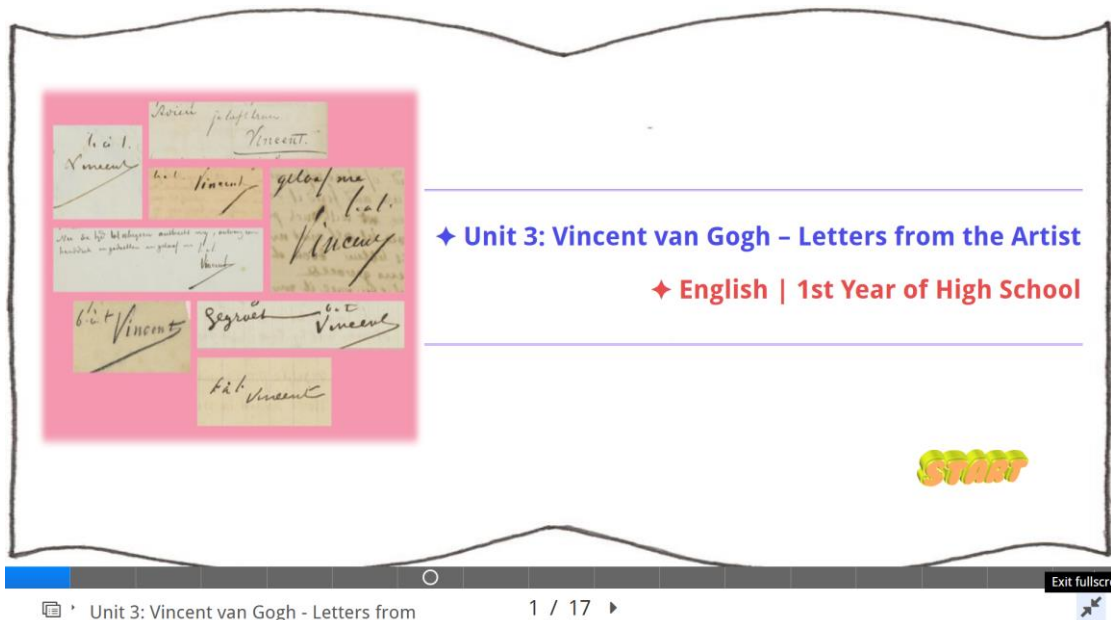
0:00 / 0:50

Unit 2: Choice of Colours 17 / 24

Εικόνα 3.16: Στιγμιότυπο διαδραστικού βίντεο από το Unit 2

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- 3) **Unit 3: Vincent van Gogh – Letters from the Artist:** Η τρίτη και τελευταία ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού επικεντρώνεται στα γράμματα του καλλιτέχνη. Σε επίπεδο γνώσεων, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με βασικά στοιχεία που αφορούν τα γράμματα του Van Gogh, μέσω ενός σύντομου εισαγωγικού βίντεο τύπου Doodly, το οποίο παρουσιάζει πέντε ενδιαφέροντα γεγονότα για τη σημασία τους. Στη συνέχεια, εστιάζουν στην κατανόηση και ερμηνεία των συναισθημάτων και σκέψεων του ζωγράφου μέσα από την ανάγνωση δύο αυθεντικών γραμμάτων που παρουσιάζονται σε μορφή eBook, συνοδευόμενα από διαδραστικές δραστηριότητες εμπέδωσης και ερωτήσεις σε Google Forms.

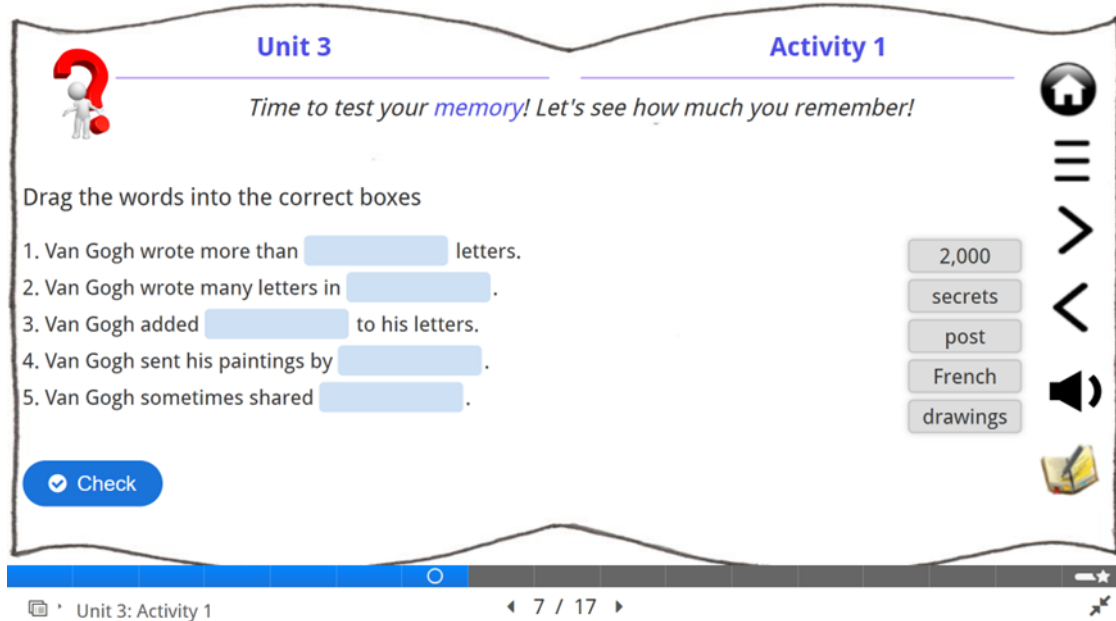

Εικόνα 3.17: Στιγμιότυπο εξωφύλλου από το Unit 3

Σε επίπεδο δεξιοτήτων, η ενότητα αποσκοπεί να ενισχύσει τις δεξιότητες ανάγνωσης και κατανόησης γραπτού λόγου, καθώς οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν αποσπάσματα από τα γράμματα του Van Gogh, να ερμηνεύσουν τα συναισθήματα που αποτυπώνονται σε αυτά και να αιτιολογήσουν τις απόψεις τους. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η καλλιέργεια της δημιουργικότητας, καθώς καλούνται να δημιουργήσουν το δικό τους έργο (σε φυσική ή ψηφιακή μορφή), εμπνευσμένο από τη ζωή και το έργο του ζωγράφου και να το αναρτήσουν στο φόρουμ.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Σε επίπεδο στάσεων, μέσα από την επαφή με τα έργα του Vincent van Gogh, οι μαθητές ενθαρρύνονται να εκτιμήσουν τη σημασία των γραμμάτων του και να αναπτύξουν ενσυναίσθηση για τον ψυχικό του κόσμο και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια της ζωής του.

Εικόνα 3.18: Στιγμιότυπο διαδραστικής δραστηριότητας από το Unit 3

3.7 Σύνοψη κεφαλαίου

Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στο ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ειδικότερα, η μαθησιακή διαδικασία βασίζεται σε μια τετραπλή σχέση που συνδέει τον εκπαιδευτή, τον εκπαιδευόμενο, το εκπαιδευτικό υλικό και το μέσο μετάδοσης. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί βασικό εργαλείο μάθησης και πρέπει να είναι δομημένο, παιδαγωγικά τεκμηριωμένο και να ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή και τον αναστοχασμό.

Το μοντέλο του Robert Gagné προσφέρει μια σαφή δομή για την οργάνωση της μάθησης σε εννέα στάδια, από την προσέλκυση της προσοχής μέχρι τη διατήρηση της γνώσης. Η εφαρμογή του μοντέλου αυτού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση συμβάλλει στην ομαλή και

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

αποτελεσματική μαθησιακή πορεία, συνδυάζοντας συμπεριφοριστικές και γνωστικές προσεγγίσεις.

Η Γνωστική Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Richard Mayer αναδεικνύει τη σημασία του συνδυασμού οπτικών και ακουστικών πληροφοριών για την ενίσχυση της κατανόησης, αποφεύγοντας τη γνωστική υπερφόρτωση. Η θεωρία προτείνει συγκεκριμένες αρχές σχεδιασμού πολυμεσικού υλικού και επισημαίνει τη σημασία της ενεργής συμμετοχής των μαθητών. Επιπλέον, η θεωρία προσαρμόζεται σε σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης, όπως τα εκπαιδευτικά παιχνίδια και η εικονική πραγματικότητα.

Επιπρόσθετα, η τυπολογία των West και Λιοναράκη προτείνει μία πολυδιάστατη δομή για το σχεδιασμό αποτελεσματικού, πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση και παρουσίαση του συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, καθώς και των ψηφιακών εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν για τον σχεδιασμό και την υλοποίησή του, υπογραμμίζοντας τη σημασία της τεχνολογίας στην υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

4. Ανάλυση μεθοδολογικού πλαισίου

4.1 Σκοπός της έρευνας

Ο βασικός σκοπός της παρούσας ερευνητικής διαδικασίας ήταν ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αποτίμηση ενός συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου. Το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό που αφορά τη θεματική ενότητα του σχολικού βιβλίου «Vincent van Gogh» περιλαμβάνει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και εστιάζει τόσο στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων στην αγγλική γλώσσα όσο και την εμβάθυνση σε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά θέματα.

4.2 Στόχοι της έρευνας

Οι βασικοί στόχοι της εργασίας ήταν οι εξής:

- ✓ Να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου.
- ✓ Να ελεγχθεί αν το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό διέπει τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ καθώς και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer.
- ✓ Να αποτιμηθεί το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό από τους μαθητές της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου.
- ✓ Να διερευνηθεί αν το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό συμβάλλει στην ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων.
- ✓ Να διερευνηθεί αν το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό συμβάλλει στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών.
- ✓ Να ελεγχθεί η ευχρηστία και η ελκυστικότητα του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού από τους μαθητές.
- ✓ Να διερευνηθεί η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας.

4.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους ειδικούς της ΕξΑΕ ήταν τα εξής:

- 7) Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
- 8) Έχει το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer;

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους μαθητές του Γενικού Λυκείου ήταν τα εξής:

- 1) Πώς μπορεί το εκπαιδευτικό υλικό που βασίζεται στη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να συμβάλλει στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων;
- 2) Πώς μπορεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό να συμβάλλει στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών;
- 3) Ποιες είναι οι απόψεις των μαθητών για την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού;
- 4) Ποια είναι η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

4.4 Μεθοδολογία έρευνας

4.4.1 Είδος έρευνας

Πρόκειται για μία εφαρμοσμένη έρευνα η οποία είναι συγχρονική, επιτόπια και χαρακτηρίζεται ως μικτή (ποιοτική και ποσοτική). Η εφαρμοσμένη έρευνα διεξάγεται σε καθημερινά πλαίσια και αποσκοπεί στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων, χρησιμοποιώντας τεκμηριωμένα δεδομένα και μεθοδολογική προσέγγιση (Baimyrzaeva, 2018).

Επιπλέον, η έρευνα είναι συγχρονική, καθώς τα δεδομένα συλλέχθηκαν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο και αφορούν μία συγκεκριμένη κατηγορία πληθυσμού, ενώ χαρακτηρίζεται ως επιτόπια διότι η διαδικασία συλλογής δεδομένων πραγματοποιήθηκε στο φυσικό περιβάλλον του σχολείου όπου διδάσκεται το μάθημα (Χαλικιάς κ.ά., 2015).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Τέλος, η έρευνα χαρακτηρίζεται ως μικτή, καθώς συνδυάζει ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα. Τα ποιοτικά δεδομένα προέρχονται από τις ανοιχτές απαντήσεις των ειδικών της ΕξΑΕ, ενώ τα ποσοτικά από το ερωτηματολόγιο των μαθητών. Η μικτή μεθοδολογία επιτρέπει μια πιο ολική κατανόηση του φαινομένου ενισχύοντας την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων (Creswell & Clark, 2011).

4.4.2 Στάδια έρευνας

Η ερευνητική διαδικασία περιλάμβανε δύο βασικά στάδια:

α. την **αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους ειδικούς στον τομέα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης**, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν το εν λόγω υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και εάν έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer.

β. την **αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους 48 μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου Αρκαλοχωρίου** μέσω ερωτηματολογίου που διερευνά τις απόψεις τους σχετικά με:

- ✓ τη συμβολή του Ε.Υ. στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων
- ✓ τη συμβολή του Ε.Υ. στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση
- ✓ την ευχρηστία και ελκυστικότητα του Ε.Υ.
- ✓ τον τρόπο διδασκαλίας μέσω της χρήσης συμπληρωματικού εξ αποστάσεως υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας

4.4.3 Χρονική διάρκεια της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούλιο του 2025.

4.4.4 Μέσα συλλογής δεδομένων

α) Ερωτηματολόγιο ανοικτού τύπου για τους ειδικούς της ΕξΑΕ

Ως μέσο συλλογής δεδομένων για την αποτίμηση των απόψεων των ειδικών της ΕξΑΕ αξιοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις ανοικτού τύπου το οποίο συντάχθηκε από το Ε.ΔΙ.ΒΕ.Α. Αρχικά, συλλέχθηκαν ορισμένα δημογραφικά στοιχεία όπως το φύλο, η ηλικία και τα χρόνια προϋπηρεσίας. Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους ειδικούς να αποτυπώσουν το επίπεδο εξοικείωσης με τις ΤΠΕ και τη μέθοδο της ΕξΑΕ. Τέλος, οι απαντήσεις των ειδικών μας έδωσαν τη δυνατότητα να εξετάσουμε εάν το Ε.Υ. έχει

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

διαμορφωθεί σύμφωνα με τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer.

β) Ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου για τους μαθητές του Γενικού Λυκείου

Ως μέσο συλλογής δεδομένων για την αποτίμηση των απόψεων των μαθητών αξιοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου το οποίο σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Το ερωτηματολόγιο αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο σε κάθε δειγματοληπτική έρευνα (Χαλικιάς κ.ά., 2015). Στο ερωτηματολόγιο θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα (πολλές φορές ερευνητικά ερωτήματα είναι και ερωτήσεις του ερωτηματολογίου) (Χαλικιάς κ.ά., 2015). Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε μετά την ολοκλήρωση της μελέτης του Ε.Υ. από του μαθητές με σκοπό την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του.

4.4.5 Κωδικοποίηση δεδομένων

α) Δεδομένα που προέκυψαν από την αξιολόγηση των ειδικών της ΕξΑΕ

Το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε από τρεις τελειόφοιτους του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)». Η επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων των ειδικών έγινε με την τεχνική της Ανάλυσης Περιεχομένου καθώς «πρόκειται για απλοποιημένη, σχηματοποιημένη, εύκολη, γρήγορη μέθοδο» (Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005). Η ανάλυση του περιεχομένου βασίζεται στο γεγονός ότι οι αναλυόμενες ενότητες δεν περιορίζονται σε μεμονωμένες λέξεις, αλλά αφορούν κυρίως έννοιες. Σε αυτήν την περίπτωση, δύο συνώνυμες λέξεις ή διαφορετικές λέξεις με όμοιο νόημα θεωρούνται ως μία ενότητα. Συχνά, οι χρησιμοποιούμενες ενότητες περιλαμβάνουν θέματα ή ολόκληρες φράσεις του κειμένου κ.λ.π. (Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005). «Κατά την ανάλυση, ο ερευνητής αναλύει κάποιο συγκεκριμένο μήνυμα εντοπίζοντας τις διάφορες συμβολικές ενότητες εννοιών, τα διάφορα θέματα που περιέχονται σε αυτό» (Λαμπίρη – Δημάκη Ι., 1990 όπ. αναφ. στο Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005). «Η ανάλυση του περιεχομένου αναφέρεται σε γραπτά κείμενα. Η μέθοδος όμως δεν περιορίζεται μόνο σε γραπτά κείμενα» (Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005).

Η επεξεργασία και ανάλυση των απαντήσεων των ειδικών έγινε με την Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας. «Η ποιοτική έρευνα

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

είναι μια ερευνητική στρατηγική που δίνει συνήθως έμφαση στις λέξεις και όχι στην ποσοτικοποίηση κατά τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. (Bryman 2008a όπ. αναφ. στο Hammersley, 2012). «Στην ποιοτική έρευνα οι ερευνητές δεν ενδιαφέρονται για τη στατιστική αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος. Η προσοχή τους εστιάζεται στη βαθύτερη κατανόηση της προοπτικής μικρού δείγματος υποκειμένων και στη μελέτη περιπτώσεων» (Ισαρη & Πουρκός, 2016). Τέλος, στην ποιοτική έρευνα, ο ερευνητής αφιερώνει σημαντικό χρόνο και αξιοποιεί τα κατάλληλα μέσα για τη συλλογή πλούσιων δεδομένων από το ερευνητικό πεδίο, ώστε να κατανοήσει σε βάθος τη σύνθετη, δυναμική και συνολική διάσταση του φαινομένου που μελετά (Ισαρη & Πουρκός, 2016).

Η ανάλυση των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ βασίστηκε στη συστηματική ομαδοποίηση των απαντήσεων σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας. Η διαδικασία αυτή στηρίχθηκε στην αρχή του εκ των προτέρων καθορισμού κατηγοριών, σύμφωνα με την οποία «η ανάλυση περιεχομένου συνιστάται στην ταξινόμηση των στοιχείων ενός κειμένου σ' ένα ορισμένο αριθμό κατηγοριών» (Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005). Στο ίδιο πλαίσιο, ο Βάμβουκας (1988) τονίζει ότι «η δημιουργία ενός συστήματος κατηγοριών είναι αναγκαία για την αυστηρή παρατήρηση του περιεχομένου και του υλικού της επικοινωνίας, όπως και της ποσοτικοποίησής του τελικά. Η διάκριση σε κατηγορίες είναι σημαντική και απαραίτητη στην ανάλυση περιεχομένου, καθώς το σύστημα των κατηγοριών χρησιμεύει ως πλαίσιο για την διαλογή του αναλυτέου υλικού» (Βάμβουκας, 1988). «Η διατύπωση και η επιλογή των κατηγοριών στην ανάλυση περιεχομένου είναι πολύ σημαντική διαδικασία, διότι από αυτήν εξαρτάται ως ένα βαθμό η εγκυρότητα και πιστότητα της έρευνας» (Βάμβουκας, 1988).

Τα επιμέρους στοιχεία του υπό μελέτη ερευνητικού αντικειμένου που υπόκεινται σε ταξινόμηση ονομάζονται «μονάδες ανάλυσης» (Τζάνη & Κεχαγιάς, 2005). Ως μονάδα ανάλυσης θεωρήσαμε την πρόταση, κύρια ή δευτερεύουσα, με ολοκληρωμένο, κατά το δυνατό, νόημα. Στα σημεία, που η κύρια πρόταση έχει αντικείμενο τη δευτερεύουσα, τα θεωρήσαμε ως μία πρόταση για τις ανάγκες του νοήματος.

Για λόγους εχεμύθειας, οι ειδικοί αναφέρθηκαν στην ανάλυση ως Ειδικός Α, Β και Γ.

Η ταξινόμηση των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ έγινε σύμφωνα με εννέα ερευνητικούς άξονες και τα επιμέρους θεματικά αντικείμενα που αντιστοιχούν σε κάθε άξονα, οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ
1^{ος} άξονας. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.
A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.
A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).
A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.
A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.
A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.
2^{ος} άξονας . Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου
B.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.
B.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών
B.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.
B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.
B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.
B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.
B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.
B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.
B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.
B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.
3^{ος} άξονας. Ευχρηστία του Ε.Υ.
Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(εμπρός, πίσω κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.
Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.
4^{ος} άξονας. Το Ε.Υ. υποστηρίζει – καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.
Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).
Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.
5^{ος} άξονας. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του
Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.
Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.
Ε.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.
Ε.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.
Ε.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.
Ε.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.
6^{ος} άξονας. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού – Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο
Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.
Στ.3. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.
Στ.4. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.
Στ.5. Το Ε.Υ. εμπειρέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.
7^{ος} άξονας. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
Z.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.
Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.
Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.
Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.
Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.
Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.
8^{ος} άξονας. Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;
H.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου. (Πολυμεσική Αρχή)
H.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)
H.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). (Αρχή της Τροπικότητας)
H.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. (Αρχή της Συνοχής)

H.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. (Αρχή της Προσωποποίησης)
H.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. (Αρχή της Προσωποποίησης)
H.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προσωποποίησης)
H.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. (Αρχή της Φωνής)
H.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. (Αρχή της Εικόνας)
H.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά. (Αρχή της Κατάτμησης)
H.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. (Αρχή της Προσωποποίησης)
H.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Κατάτμησης)
H.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. (Αρχή της Σηματοδότησης)
H.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης)
H.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προπαίδευσης)
9^{ος} άξονας. Γενικές Επισημάνσεις
Θ.1 Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;
Θ.2 Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Πίνακας 4.1: Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα

β) Δεδομένα που προέκυψαν από την αποτίμηση των μαθητών του Γενικού Λυκείου

Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με τη χρήση του λογισμικού στατιστικής επεξεργασία SPSS 20.0 για Windows. Αφού ποσοτικοποιήθηκαν οι απαντήσεις των μαθητών μέσω μιας

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

πενταβάθμιας κλίμακας Likert (1- Διαφωνώ απόλυτα έως 5 -Συμφωνώ απόλυτα) στη συνέχεια υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι και η τυπική απόκλιση για κάθε ερώτηση, προκειμένου να αποτυπωθούν οι απόψεις των μαθητών απέναντι στο εκπαιδευτικό υλικό.

5. Παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων

5.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ

A) Δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο

Φύλο	Αριθμός
Άντρας	2
Γυναίκα	1
Σύνολο	3

Πίνακας 5.1: Φύλο ειδικών της ΕξΑΕ

Από τον πίνακα 1 φαίνεται ότι στην έρευνα συμμετείχαν δύο άντρες και μία γυναίκα.

2. Ηλικία

Ηλικία	Ειδικοί		
	A	B	Γ
22-30			
31-40		√	
41-50			√
Πάνω από 50	√		

Πίνακας 5.2: Ηλικία

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι οι αξιολογητές ανήκουν σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Ο Α ανήκει στην ηλικιακή ομάδα άνω των 50, ο Β στην ομάδα 31-40 ενώ ο Γ στην ηλικιακή ομάδα 41-50.

3. Χρόνια Προϋπηρεσίας

Χρόνια προϋπηρεσίας	Ειδικοί		
	A	B	Γ
0-4			
5-10			
11-20	√	√	√
Πάνω από 20			

Πίνακας 5.3: Χρόνια προϋπηρεσίας

Από τα παραπάνω δεδομένα φαίνεται ότι όλοι οι αξιολογητές έχουν προϋπηρεσία από 11 έως 20 χρόνια.

4. Εξοικείωση με ΤΠΕ και μεθοδολογία της ΕξΑΕ

Ερωτήσεις	Ειδικοί		
	A	B	Γ
Ε.4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).	4	4	5
Ε.5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.	3	5	5
Ε.6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.	5	4	5
Ε.7 Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ).	5	4	5

Πίνακας 5.4: Εξοικείωση με ΤΠΕ & μεθοδολογία της ΕξΑΕ

Σύμφωνα με τον πίνακα 4, οι τρεις αξιολογητές παρουσιάζουν παρόμοιες απόψεις. Οι αξιολογητές Α και Β φαίνεται να έχουν παρόμοιες αντιλήψεις σχετικά με την εξοικείωση με τις ΤΠΕ και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ, ενώ ο αξιολογητής Γ φαίνεται να είναι περισσότερο εξοικειωμένος σε σύγκριση με τους άλλους δύο.

Β) Ερευνητικά ερωτήματα

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι απαντήσεις των τριών ειδικών όπως καταγράφηκαν στις αναφορές τους ανά ερευνητικό ερώτημα.

5.1.1 1ο άξονας: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα διερευνά εάν το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ο πρώτος άξονας αφορά την επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση του Ε.Υ. Υπενθυμίζεται ότι στο συγκεκριμένο άξονα περιλαμβάνονται πέντε βασικά αντικείμενα:

α) Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

β) Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

γ) Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

δ) Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

ε) Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

α) Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Σχετικά με τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση, και οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι γίνεται παράθεση πληροφοριών και απόψεων. Παραθέτουμε τις απόψεις:

Οι πληροφορίες του Ε.Υ. τεκμηριώνονται καλά τόσο από βιβλιογραφικές αναφορές όσο και από έγκυρες ιστοσελίδες. (Α)

Ναι, γίνεται. (Β)

Ναι γίνεται, αφού υπάρχει η βιβλιογραφία στο τέλος κάθε ενότητας, αλλά και σύνδεσμοι που οδηγούν σε πηγές όπως η Wikipedia ή σελίδα μουσείου. (Γ)

β) Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

Οι τρεις αξιολογητές συμφωνούν ότι γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους αυτούσιες:

Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε βιβλία ιστοσελίδες κ.ά (Α)

Ναι, γίνεται. (Β)

Ναι, γίνεται αναφορά σε βιβλίο, εγκυκλοπαίδεια, σελίδα μουσείου, κτλ. (Γ)

γ) Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Σχετικά με τη συγκριτική ανάλυση πληροφοριών και απόψεων, δύο ειδικοί συμφωνούν ότι δε γίνεται, ενώ ένας ειδικός αναφέρει ότι γίνεται. Συγκεκριμένα:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Το θέμα του Ε.Υ. δε παρέχει τη δυνατότητα για συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών. (Α)

Ναι, γίνεται. (Β).

Δεν φαίνεται να έχει με μία πρώτη ματιά. (Γ)

δ) Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Οι τρεις αξιολογητές συμφωνούν ότι το Ε.Υ είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία και κριτική συζήτηση των πληροφοριών. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Το Ε.Υ. ενσωματώνει στοιχεία ερμηνείας των πληροφοριών σε σημαντικό βαθμό. (Α)

Ναι, είναι. (Β)

Ναι, αυτό γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος. (Γ)

ε) Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

Σύμφωνα με τους τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ το Ε.Υ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές. Συγκεκριμένα:

Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να ανατρέξει στους συνδέσμους για περαιτέρω μελέτη. (Α)

Ναι, παρέχει αυτή τη δυνατότητα. (Β)

Στο τέλος κάθε ενότητας υπάρχει σύνδεσμος για περαιτέρω πληροφορίες, επομένως περιέχει. (Γ)

5.1.2 2^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου.

Ο δεύτερος άξονας εξετάζει εάν το Ε.Υ συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. Υπενθυμίζεται ότι περιλαμβάνει τα ακόλουθα αντικείμενα:

α) Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

β) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών

γ) Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.

δ) Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- ε) Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.
- στ) Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.
- ζ) Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.
- η) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.
- θ) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.
- ι) Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

α) Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

Σύμφωνα με τους τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ, το ύφος της γραφής του Ε.Υ είναι φιλικό για τον αναγνώστη. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Το ύφος γραφής είναι φιλικό προς τον αναγνώστη. (Α)

Ναι, είναι φιλικό. (Β)

Ναι είναι φιλικό, καθώς το μάθημα το παρουσιάζει ένα ευχάριστο avatar που μιλάει σε φιλικό τόνο στον αναγνώστη. (Γ)

β) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

Και οι τρεις αξιολογητές επισημαίνουν τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών. Συγκεκριμένα:

Γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών. (Α)

Φυσικά και γίνεται. (Β)

Ναι, π.χ. ο πίνακας του Vincent van Gogh. (Γ)

γ) Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας.

Και οι τρεις αξιολογητές συμφωνούν ότι φαίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλουμένης γλώσσας. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απαντήσεις τους:

Γίνεται χρήση της κοινής Αγγλικής γλώσσας (Α)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ναι, γίνεται χρήση της καθομιλούμενης. (Β)

Παρόλο που στο Ε.Υ. δεν γίνεται χρήση της ελληνικής γλώσσας εξαιτίας της φύσης του υλικού, η αγγλική που χρησιμοποιείται φαίνεται να είναι η καθομιλούμενη στις χώρες που χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα. (Γ)

δ) Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Σύμφωνα με τους ειδικούς της ΕξΑΕ, η γραφή του Ε.Υ είναι ευανάγνωστη. Συγκεκριμένα:

Η γραφή του Ε.Υ. διαβάζεται αβίαστα. (Α)

Απόλυτα ευανάγνωστη. (Β)

Ναι, το μέγεθος των γραμμάτων, η γραμματοσειρά και τα χρώματα των διαφανειών βοηθούν ώστε η γραφή να είναι ευανάγνωστη. (Γ)

ε) Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ κρίνεται ικανοποιητική και από τους τρεις ειδικούς της ΕξΑΕ. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική προσφέροντας μια ευχάριστη ανάγνωση. (Α)

Είναι επαρκέστατη. (Β)

Η πυκνότητα των πληροφοριών σε κάθε διαφάνεια είναι ικανοποιητική καθώς δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα. (Γ)

στ) Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

Οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης. Συγκεκριμένα:

Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά και σε ενότητες διευκολύνοντας τον αναγνώστη. (Α)

Ισχύει απόλυτα. (Β)

Ισχύει. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ζ) Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

Και οι τρεις ειδικοί επισημαίνουν ότι το Ε.Υ δεν περιέχει μόνο κείμενο. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Το Ε.Υ. δεν περιορίζεται μόνο στο κείμενο. (Α)

Όχι, δεν περιέχει μόνο κείμενο. (Β)

Όχι, περιέχει κείμενο, εικόνες, βίντεο, ήχο, eBook. (Γ)

η) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

Και οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες. Συγκεκριμένα:

Το Ε.Υ. δεν περιορίζεται μόνο στο κείμενο και στις εικόνες. (Α)

Φυσικά περιέχει και τα δύο. (Β)

Ναι, αλλά όχι μόνο καθώς περιέχει και βίντεο και ήχο και eBook. (Γ)

θ) Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

Σύμφωνα με τους ειδικούς της ΕξΑΕ, το Ε.Υ. περιέχει κείμενο, εικόνες και video. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες, ήχο και video. (Α)

Ναι, περιέχει και τα τρία. (Β)

Ναι, αλλά όχι μόνο καθώς περιέχει και ήχο και eBook. (Γ)

ι) Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

Το στοιχείο αυτό εντοπίζεται και από τους τρεις αξιολογητές. Μόνο ο αξιολογητής Γ διατυπώνει μία παρατήρηση σε αυτό το σημείο αναφορικά με τη χρήση συνδέσμων. Συγκεκριμένα:

Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. είναι καλαίσθητες διασφαλίζοντας ότι ο αναγνώστης θα έχει μια ευχάριστη εμπειρία. (Α)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ναι, είναι αρμονικά δεμένες. (Β)

Ναι, σε γενικές γραμμές βοηθάνε στην άνετη αλληλεπίδραση καθώς μπορούν να διακριθούν τα κουμπιά, τα κουμπιά των εικόνων των συνδέσμων, κτλ. Μία μικρή παρατήρηση πιθανόν οι σύνδεσμοι των λέξεων που είναι με μπλε χρώμα (παρόλο που είναι υπογραμμισμένοι) πιθανόν να μπερδεύουν με την επιλογή κάποιες λέξεις να είναι χρωματισμένες με μπλε χρώμα για έμφαση. (Γ)

5.1.3 3^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.

Ο τρίτος άξονας εξετάζει την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού. Υπενθυμίζεται ότι σε αυτόν τον άξονα περιλαμβάνονται τα εξής αντικείμενα:

- α) Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
- β) Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.
- γ) Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.
- δ) Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

α) Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(εμπρός, πίσω κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ αναγνωρίζουν ότι τα κουμπιά του Ε.Υ. είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απαντήσεις τους:

Τα κουμπιά πλοήγησης είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα. (Α)

Είναι απόλυτα κατανοητά και αναγνωρίσιμα. (Β)

Απολύτως. (Γ)

β) Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Υπάρχει ομοφωνία ως προς τα εικονίδια του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα. (Α)

Ναι, είναι. (Β)

Ναι είναι. (Γ)

γ) Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

Η πλοήγηση του εκπαιδευτικού υλικού κρίνεται εύκολη και από τους τρεις αξιολογητές. Συγκεκριμένα:

Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι μια απλή διαδικασία. Οι σύνδεσμοι ανοίγουν σε νέα καρτέλα και ο αναγνώστης δεν χάνει τη ροή. (Α)

Είναι απόλυτα εύχρηστη. (Β)

Είναι πολύ εύκολη. (Γ)

δ) Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Οι σύνδεσμοι ανοίγουν σε νέα καρτέλα και στο σωστό περιεχόμενο. (Α)

Ναι, οδηγούν. (Β)

Ναι, οδηγούν εκεί ακριβώς που περιμένεις. (Γ)

5.1.4 4^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. υποστηρίζει – καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.

Ο τέταρτος άξονας εξετάζει εάν το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει και καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Υπενθυμίζεται ότι σε αυτόν τον άξονα περιλαμβάνονται τα παρακάτω αντικείμενα:

α) Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

β) Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

α) Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Και οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ αναγνωρίζουν ότι παρέχονται συμβουλές για το πως να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Στην αρχή του μαθήματος παρέχονται συμβουλές. (Α)

Σαφείς και κατανοητές. (Β)

Ναι, στην εισαγωγή υπάρχει οδηγός. (Γ)

β) Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

Υπάρχει ομοφωνία ως προς αυτό το στοιχείο. Συγκεκριμένα:

Στο Ε.Υ. τονίζονται οι σημαντικές έννοιες. (Α)

Ναι, υπάρχουν. (Β)

Ναι στα σημαντικά σημεία υπάρχει π.χ. διαφορετικός χρωματισμός. (Γ)

γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Οι τρεις ειδικοί έχουν ίδιες απόψεις για αυτό το στοιχείο. Συγκεκριμένα:

Στο Ε.Υ. υπάρχουν πολυάριθμα σχόλια για την υποστήριξη της μελέτης. (Α)

Ναι, υπάρχουν και είναι χρήσιμα. (Β)

Υπάρχουν σαφέστατα σχόλια που εξηγούν στον σπουδαστή τι να κάνει. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

5.1.5 5^{ος} άξονας: Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.

Ο πέμπτος άξονας διερευνά εάν το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Υπενθυμίζεται ότι αυτός ο άξονας περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά αντικείμενα:

- α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.
- β) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.
- γ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.
- δ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.
- ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.
- στ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ αναγνωρίζουν ότι το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απαντήσεις τους:

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες για να εκφράσει ο αναγνώστης τις απόψεις του. (Α)

Ναι, υπάρχουν. (Β)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ναι, υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες που λένε στον σπουδαστή να γράψει τις απόψεις του στο forum ή σε padlet. (Γ)

β) Το Ε.Υ. εμπριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Σε αυτό το σημείο οι απόψεις των ειδικών διαφοροποιούνται. Ο ειδικός Α εκτιμά ότι το Ε.Υ. δεν περιλαμβάνει τέτοιου είδους δραστηριότητες ενώ ο ειδικός Β υποστηρίζει το αντίθετο. Ο ειδικός Γ θεωρεί ότι παρόλο που δεν εντοπίζονται ρητά τέτοιες δραστηριότητες, ο εκπαιδευόμενος ενθαρρύνεται να διατυπώνει τις ερωτήσεις του στο forum. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Όχι δεν έχει. (Α)

Ναι, υπάρχουν. (Β)

Δεν φαίνεται κάτι τέτοιο με μία πρώτη ματιά, αλλά οι δραστηριότητες που οδηγούν σε forum αφήνουν ένα βαθμό ελευθερίας ώστε κάποιος να κάνει την δική του ερώτηση. (Γ)

γ) Το Ε.Υ. εμπριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

Οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Εξαρτάται από τα προσωπικά του ενδιαφέροντα. Για εμένα, ναι. (Β)

Ναι, υπάρχουν (π.χ. η προαιρετική δραστηριότητα 1.2) (Γ)

δ) Το Ε.Υ. εμπριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Οι ειδικοί εντοπίζουν αυτό το στοιχείο στο Ε.Υ. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Ναι, μέσω του forum και του padlet. (Β)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Ναι, καθώς όλες οι δραστηριότητες που οδηγούν σε *forum* μπορούν να οδηγήσουν σε ανταλλαγή απόψεων και υπάρχουν αρκετές τέτοιες δραστηριότητες στο Ε.Υ. (Γ)

ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Οι τρεις αξιολογητές εντοπίζουν τέτοιου είδους δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Ναι, συμβαίνει κάτι τέτοιο. (Β)

*Φυσικά, καθώς υπάρχουν δραστηριότητες που οδηγούν σε *forum* ή *padlet* και εκεί ο εκπαιδευόμενος μπορεί να επικοινωνήσει με άλλα άτομα.* (Γ)

στ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

Σύμφωνα με τους ειδικούς της ΕξΑΕ, το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει και να εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Φυσικά και υπάρχουν. (Β)

Ναι, καθώς υπάρχουν δραστηριότητες που ζητάνε από τον εκπαιδευόμενο να γράψει τις απόψεις του. (Γ)

5.1.6 6^{ος} άξονας: Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο.

Ο έκτος άξονας εξετάζει εάν το εκπαιδευτικό υλικό παρέχει τη δυνατότητα αναστοχασμού και αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο. Υπενθυμίζεται ότι τα βασικά αντικείμενα αυτού του άξονα είναι τα εξής:

α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

β) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

γ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

δ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

α) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Οι τρεις ειδικοί αναγνωρίζουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες για αυτοαξιολόγηση. (Α)

Ναι, υπάρχει αυτή η δυνατότητα. (Β)

Ναι, π.χ. υπάρχουν δραστηριότητες που γυρίζουν αυτοματοποιημένα το σκορ του εκπαιδευόμενου, επομένως αυτός μπορεί να κάνει την αυτοαξιολόγηση του. (Γ)

β) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

Σύμφωνα με τους ειδικούς της ΕξΑΕ, στο εκπαιδευτικό υλικό ενσωματώνονται δραστηριότητες οι οποίες προάγουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Θα μπορούσα να πω ότι υπάρχουν. (Β)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ναι, υπάρχουν, καθώς σε κάποιες από αυτές μπορούν να γράψουν ελεύθερα την σκέψη τους, ανάλογα την κρίση τους. (Γ)

γ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Οι τρεις αξιολογητές επισημαίνουν ότι το Ε.Υ. περιλαμβάνει δραστηριότητες που ενισχύουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση τους εκπαιδευόμενου. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Φυσικά. (Β)

Το forum που χρησιμοποιείται είναι ένας τρόπος διαύλου επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση. (Γ)

δ) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Οι τρεις ειδικοί εντοπίζουν δραστηριότητες που οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα. Παραθέτουμε τις απαντήσεις τους:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Σαφώς και υπάρχει αυτή η δυνατότητα συσχέτισης. (Β)

Ναι, αφού υπάρχει π.χ. δραστηριότητα που ζητάει από τον εκπαιδευόμενο να βρει τον δικό του αγαπημένο πίνακα. (Γ)

ε) Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Οι τρεις αξιολογητές εντοπίζουν αυτό το στοιχείο στο εκπαιδευτικό υλικό. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες. (Α)

Ναι. (Β)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ναι, το να γράφει κάποιος κείμενο σχετικά με την τέχνη στα αγγλικά (που ζητείται σε δραστηριότητες), είναι τρόπος ενθάρρυνσης του εκπαιδευόμενου να εφαρμόσει τη νέα γνώση, π.χ. νέες λέξεις. (Γ)

5.1.7 7^{ος} άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Ο έβδομος άξονας διερευνά τον σκοπό της κάθε ενότητας και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Υπενθυμίζεται ότι σε αυτόν τον άξονα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα αντικείμενα:

- α) Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.
- β) Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.
- γ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.
- δ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.
- ε) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.
- στ.) Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

α) Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

Οι τρεις ειδικοί αναγνωρίζουν ότι ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας διατυπώνεται με σαφήνεια. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απαντήσεις τους:

Σε κάθε ενότητα διατυπώνεται ο σκοπός. (Α)

Είναι απόλυτα κατανοητός. (Β)

Ναι σε κάθε ενότητα υπάρχουν εισαγωγικά στοιχεία που γίνεται αναφορά στον σκοπό της. (Γ)

β) Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

Σύμφωνα με τους τρεις ειδικούς, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα διατυπώνονται σαφώς. Συγκεκριμένα:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Σε κάθε ενότητα διατυπώνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. (Α)

Ναι, διατυπώνονται. (Β)

Ναι σε κάθε ενότητα υπάρχουν εισαγωγικά στοιχεία που γίνεται αναφορά στα προσδοκώμενα αποτελέσματα. (Γ)

γ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα έχουν ως στόχο να παρακινήσουν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Παρακινούν τον εκπαιδευόμενο. (Α)

Ναι, τον παρακινούν. (Β)

Ναι, σε κάθε ενότητα υπάρχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο γνώσεων. (Γ)

δ) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Οι τρεις αξιολογητές απαντούν θετικά στο ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων. Συγκεκριμένα:

Παρακινούν τον εκπαιδευόμενο. (Α)

Ναι, τον παρακινούν. (Β)

Ναι, σε κάθε ενότητα υπάρχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο δεξιοτήτων. (Γ)

ε) Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Οι τρεις ειδικοί αναγνωρίζουν ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων. Συγκεκριμένα:

Παρακινούν τον εκπαιδευόμενο. (Α)

Ναι, τον παρακινούν. (Β)

Ναι, σε κάθε ενότητα υπάρχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο στάσεων. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

στ.) Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα καθώς οι ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης στηρίζονται στα προσδοκώμενα αποτελέσματα. (Α)

Υπάρχει απόλυτος έλεγχος. (Β)

Ναι, οι δραστηριότητες κάθε ενότητας είναι σε αντιστοιχία με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. (Γ)

5.1.8 8^{ος} άξονας: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.

Αυτός ο άξονας, οποίος εντάσσεται στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, εξετάζει εάν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Υπενθυμίζεται ότι σε αυτόν τον άξονα εμπεριέχονται τα ακόλουθα βασικά αντικείμενα:

α) Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Πολυμεσική Αρχή)

β) Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)

γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). (Αρχή της Τροπικότητας)

δ) Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. (Αρχή της Συνοχής)

ε) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. (Αρχή της Προσωποποίησης)

στ.) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. (Αρχή της Προσωποποίησης)

ζ) Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προσωποποίησης)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- η) Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. (Αρχή της Φωνής)
- θ) Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. (Αρχή της Εικόνας)
- ι) Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά. (Αρχή της Κατάτμησης)
- ια) Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. (Αρχή της Προσωποποίησης)
- ιβ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Κατάτμησης)
- ιγ) Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. (Αρχή της Σηματοδότησης)
- ιδ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης)
- ιε) Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προπαίδευσης)

α) Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Πολυμεσική Αρχή)

Οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό συνδυάζει κείμενο και εικόνα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας σε όλες τις ενότητες. (Α)

Ναι, υπάρχει. (Β)

Ναι υπάρχει. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

β) Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. (Πολυμεσική Αρχή)

Οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι η χρήση των εικόνων συμβάλλει στην κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου. Συγκεκριμένα:

Η χρήση των εικόνων είναι πολύ χρήσιμη. (Α)

Απόλυτα. (Β)

Ναι, είναι κατάλληλες για την κατανόηση, π.χ. πίνακας ζωγραφικής που σχολιάζεται δίπλα. (Γ)

γ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). (Αρχή της Τροπικότητας)

Οι τρεις αξιολογητές συμφωνούν ότι στο εκπαιδευτικό υλικό εμπεριέχονται στοιχεία αφήγησης. Συγκεκριμένα:

Υπάρχουν στοιχεία αφήγησης. (Α)

Η αφήγηση κυριαρχεί. (Β)

Ναι, αυτό γίνεται σε όλο το υλικό όπου μιλάει ένα avatar σε μορφή αφήγησης. (Γ)

δ) Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. (Αρχή της Συνοχής)

Οι τρεις ειδικοί εντοπίζουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό δεν περιέχει μη σχετικές πληροφορίες με το γνωστικό αντικείμενο. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Δεν περιλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες. (Α)

Όχι, υπάρχει απόλυτη συνάφεια. (Β)

Όχι, δεν παρατηρείται κάτι τέτοιο. (Γ)

ε) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. (Αρχή της Προσωποποίησης)

Και οι τρεις αξιολογητές επισημαίνουν ότι η χρήση της γλώσσας στο εκπαιδευτικό υλικό είναι φιλική. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Η γλώσσα είναι φιλική. (Α)

Ναι, γίνεται. (Β)

Ναι, η γλώσσα έχει φιλική διάθεση. (Γ)

στ.) Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. (Αρχή της Προσωποποίησης)

Και οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου στο εκπαιδευτικό υλικό. Συγκεκριμένα:

Γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου, δημιουργώντας μία αίσθηση αμεσότητας. (Α)

Ναι, φυσικά. (Β)

Ναι, το avatar μιλάει στο δεύτερο πρόσωπο στον εκπαιδευόμενο. (Γ)

ζ) Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προσωποποίησης)

Και οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. Συγκεκριμένα:

Γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου σε όλη την έκταση του Ε.Υ. (Α)

Ναι, γίνεται. (Β)

Ναι, υπάρχει ηχητική παρουσίαση. (Γ)

η) Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. (Αρχή της Φωνής)

Σύμφωνα με τους αξιολογητές, το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι αρκετά φιλικό. (Α)

Φυσικά. (Β)

Ναι το ύφος είναι φιλικό. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

θ) Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. (Αρχή της Εικόνας)

Και οι τρεις ειδικοί της ΕξΑΕ υποστηρίζουν ότι εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας στο εκπαιδευτικό υλικό που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Στο Ε.Υ. εμφανίζεται avatar. (Α)

Ναι, υπάρχει χαρακτήρας. (Β)

Ναι, εμφανίζεται. (Γ)

ι) Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου γίνεται τμηματικά. (Αρχή της Κατάτμησης)

Και οι τρεις ειδικοί συμφωνούν στο ότι το γνωστικό αντικείμενο παρουσιάζεται τμηματικά. Συγκεκριμένα:

Η παρουσίαση γίνεται τμηματικά (Α)

Το κάθε κεφάλαιο είναι απόλυτα σωστά δομημένο. (Β)

Ναι, ισχύει. (Γ)

ια) Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. (Αρχή της Προσωποποίησης)

Και οι τρεις αξιολογητές συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Υπάρχουν αρκετές διαδραστικές δραστηριότητες. (Α)

Ναι, υπάρχουν. (Β)

Ναι, υπάρχουν και μάλιστα όλες οι διαδραστικές δραστηριότητες παρέχουν ανατροφοδότηση. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ιβ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Κατάτμησης)

Σύμφωνα και με τους τρεις ειδικούς, τα κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου δεν είναι μακροσκελή. Συγκεκριμένα:

Δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα. (Α)

Όχι, δεν υπάρχουν. (Β)

Δεν υπάρχουν μακροσκελή κείμενα, η παρουσίαση γίνεται σε «μπουκίτσες». (Γ)

ιγ) Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών.(Αρχή της Σηματοδότησης)

Και οι τρεις αξιολογητές αναγνωρίζουν ότι οι οδηγίες για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών που παρέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό είναι σαφείς. Συγκεκριμένα:

Οι οδηγίες είναι σαφείς. (Α)

Οι οδηγίες είναι σαφέστατες. (Β)

Ναι, σε όλες τις δραστηριότητες και εργασίες υπάρχουν σαφείς οδηγίες για το τι πρέπει να κάνει ο εκπαιδευόμενος. (Γ)

ιδ) Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). (Αρχή της Σηματοδότησης)

Σύμφωνα και με τους τρεις αξιολογητές, στο Ε.Υ. ενσωματώνονται στοιχεία επισήμανσης. Παραθέτουμε τις απόψεις τους:

Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης. (Α)

Ναι, υπάρχουν. (Β)

Ναι, υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης π.χ. διαφορετικό χρώμα. (Γ)

ιε) Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. (Αρχή της Προπαίδευσης)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Και οι τρεις ειδικοί συμφωνούν ότι στο Ε.Υ. περιλαμβάνονται εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικείμενου. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Υπάρχουν αρκετές εισαγωγικές δραστηριότητες. (Α)

Στην πλειοψηφία του, ναι. (Β)

Υπάρχουν σε κάθε ενότητα, π.χ. στην 1η ως προαιρετική δραστηριότητα σε padlet και στη δεύτερη ως διαδραστικό βίντεο. (Γ)

5.1.9 9^{ος} άξονας: Γενικές Επισημάνσεις

Ο συγκεκριμένος άξονας εστιάζει στις απόψεις των ειδικών της ΕξΑΕ σχετικά με τα δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού, και τις αλλαγές που προτείνουν. Υπενθυμίζεται ότι σε αυτόν το άξονα περιλαμβάνονται οι εξής ερωτήσεις:

- α) Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;
- β) Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

α) Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

Σύμφωνα με τους ειδικούς, τα δυνατά στοιχεία του Ε.Υ. περιλαμβάνουν: την απλότητα στην πλοήγηση, την επιλογή του θέματος, το καλαίσθητο και προσεγμένο περιεχόμενο, την αμεσότητα και την αρμονία, τη σωστή κατάτμηση των πληροφοριών, την ποικιλία δραστηριοτήτων που κεντρίζουν το ενδιαφέρον, καθώς και την αίσθηση του ανήκειν σε μία κοινότητα μάθησης αφού δίνεται η δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να δει τις απόψεις των συν εκπαιδευόμενων του. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απαντήσεις των ειδικών:

1. Η απλότητα της πλοήγησης. (Α)

2. Η επιλογή του θέματος. (Α)

3. Το καλαίσθητο και προσεγμένο περιεχόμενο. (Α)

Αμεσότητα, αρμονία, σωστή κατάτμηση των πληροφοριών. (Β)

Η ποικιλία από διαφορετικές δραστηριότητες που τραβούν το ενδιαφέρον. (Γ)

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Η αίσθηση πως ο εκπαιδευόμενος ανήκει σε μία κοινότητα αφού έχει ευκαιρίες να δει τις απόψεις των συν εκπαιδευόμενων του. (Γ)

Η καλαισθησία του Ε.Υ. (Γ)

β) Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Όσον αφορά τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού, οι ειδικοί Α και Β δεν προτείνουν καμία τροποποίηση, ενώ ο ειδικός Γ προτείνει την αλλαγή χρώματος στους συνδέσμους, προκειμένου να αποφεύγεται η σύγχυση με τις επισημασμένες λέξεις. Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις τους:

Δεν έχω κάτι να προτείνω προς βελτίωση. (Α)

Δεν προτείνω καμία αλλαγή. (Β)

Πιθανόν η αλλαγή του μπλε χρώματος των λέξεων που είναι συνδέσμων ή των επισημασμένων λέξεων, καθώς το ίδιο χρώμα και στα δύο μπορεί να μπερδέψει (τουλάχιστον στην αρχή) κάποιους εκπαιδευόμενους παρόλο που γίνεται διάκριση καθώς οι λέξεις-σύνδεσμοι είναι και υπογραμμισμένες. (Γ)

5.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων των απαντήσεων των μαθητών του Γενικού Λυκείου

Α) Δημογραφικά στοιχεία

1. Ο μαθητικός πληθυσμός της έρευνας:

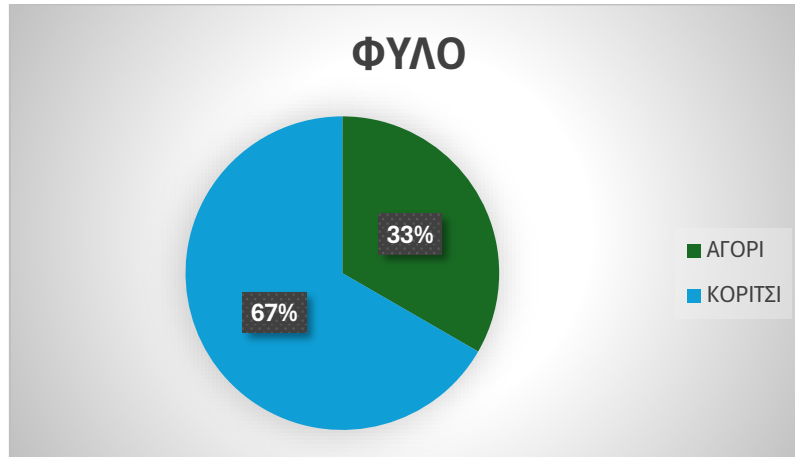
Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν οι μαθητές των τμημάτων Α1 και Α2 της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου Αρκαλοχωρίου κατά τη διάρκεια των μηνών Απριλίου και Μαΐου 2025.

Η κατανομή του μαθητικού πληθυσμού ανά φύλο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

ΦΥΛΟ	N	%
ΑΓΟΡΙ	16	33,3
ΚΟΡΙΤΣΙ	32	66,7
ΣΥΝΟΛΟ	48	100,0

Πίνακας 5.5: Φύλο μαθητών/τριών

Από τον πίνακα 1 φαίνεται ότι από τους 48 μαθητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα 16 (ποσοστό 33,3%) ήταν αγόρια και 32 (ποσοστό 66,7 %) ήταν κορίτσια.

Γράφημα 5.1: Φύλο μαθητών/τριών

2. Τεχνολογικό προφίλ μαθητών

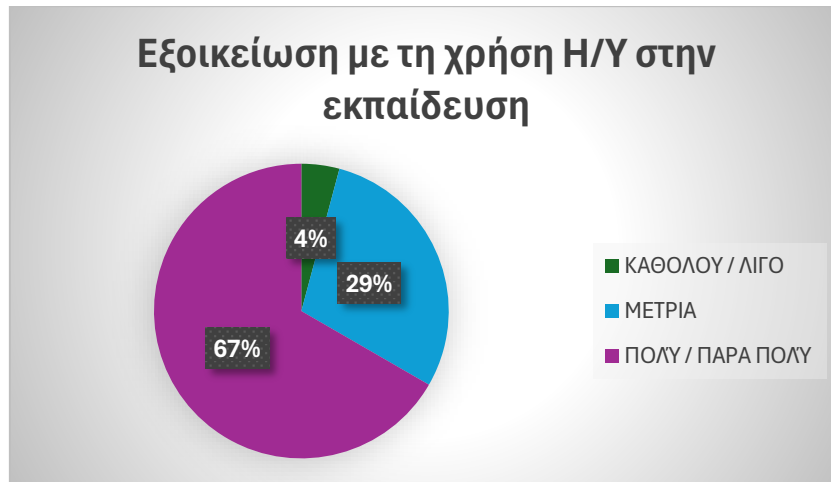
Στον παρακάτω πίνακα 5.6 φαίνεται το τεχνολογικό προφίλ των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα, όπως αυτό προκύπτει από τις απαντήσεις τους σχετικά με την εξοικείωση με τη χρήση Η/Υ και Διαδικτύου στην εκπαίδευση και την εμπειρία τους με τη μέθοδο της ΕξΑΕ.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Χαρακτηριστικά	N	%
Σύνολο		
Εξοικείωση με τη χρήση Η/Υ στην εκπαίδευση		
Καθόλου / Λίγο	2	4,2
Μέτρια	14	29,2
Πολύ / Πάρα πολύ	32	66,7
Δεν απάντησαν	0	0
Εξοικείωση με τη χρήση του Διαδικτύου στην εκπαίδευση		
Καθόλου / Λίγο	2	4,2
Μέτρια	11	22,9
Πολύ / Πάρα πολύ	35	72,9
Δεν απάντησαν	0	0
Μελέτη Ε.Υ. με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στο παρελθόν		
ΝΑΙ	39	81,3
ΟΧΙ	9	18,8
Δεν απάντησαν	0	0

Πίνακας 5.6: Τεχνολογικό προφίλ μαθητών/τριών

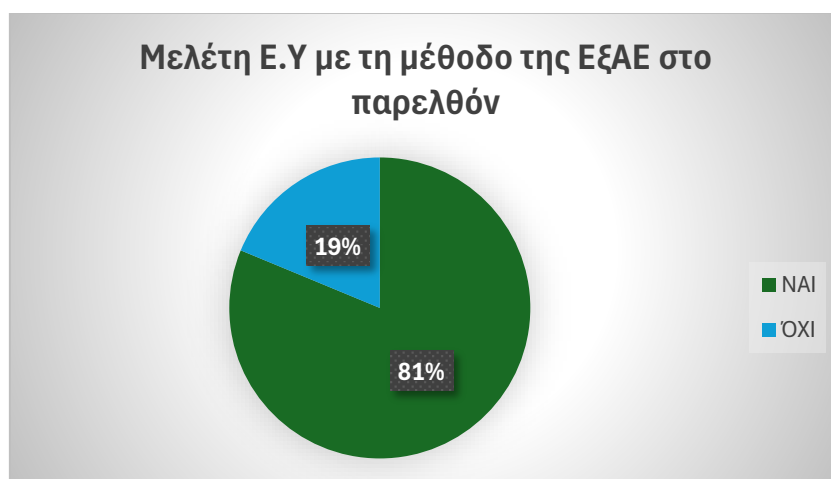
Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Γράφημα 5.2: Εξοικείωση με τη χρήση Η/Υ στην εκπαίδευση

Γράφημα 5.3: Εξοικείωση με τη χρήση Διαδικτύου στην εκπαίδευση

Γράφημα 5.4: Μελέτη Ε.Υ με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στο παρελθόν

Από τον πίνακα 5.6 προκύπτει ότι 2 μαθητές/τριες δήλωσαν ότι έχουν καθόλου ή λίγη εξοικείωση με τη χρήση του Η/Υ στην εκπαίδευση 14 μαθητές/τριες ότι έχουν μέτρια εξοικείωση ενώ 32 μαθητές/τριες ανέφεραν ότι έχουν πολύ ή πάρα πολύ καλή εξοικείωση με τη χρήση του Η/Υ στην εκπαίδευση.

Επίσης, όσον αφορά τη χρήση του Διαδικτύου στην εκπαίδευση, 2 μαθητές /τριες δήλωσαν καθόλου ή λίγη εξοικείωση 11 μαθητές/τριες μέτρια ενώ 35 μαθητές δήλωσαν ότι είναι πολύ ή πάρα πολύ εξοικειωμένοι.

Τέλος, από τον πίνακα 5.6 φαίνεται ότι 39 μαθητές/τριες έχουν μελετήσει στο παρελθόν εκπαιδευτικό υλικό με τη μέθοδο της ΕξΑΕ ενώ 9 μαθητές/τριες απάντησαν ότι δεν έχουν σχετική εμπειρία με τη συγκεκριμένη μέθοδο.

B) Ερευνητικά ερωτήματα

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αξιολόγησης σύμφωνα με τις απόψεις των μαθητών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, καθώς και τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των ερευνητικών δεδομένων αναφορικά με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν:

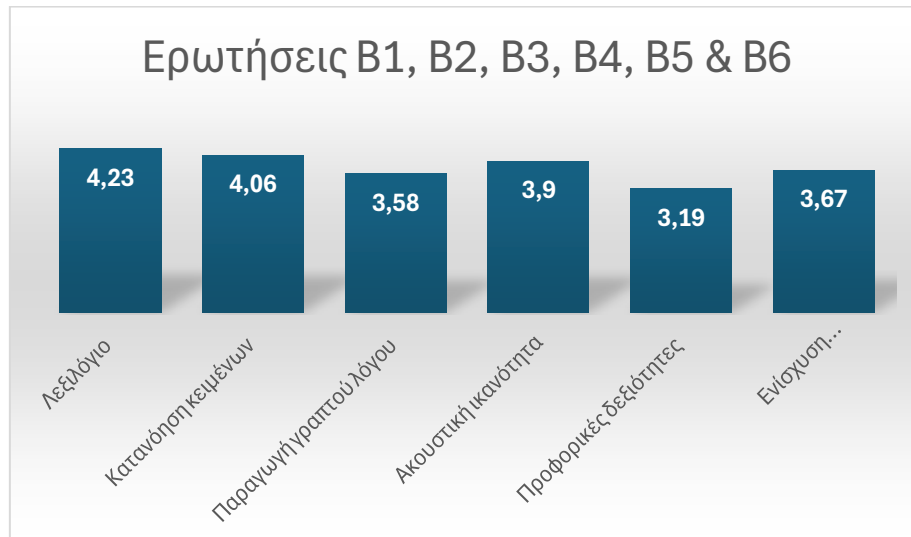
5.2.1 1^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις B1, B2, B3, B4, B5, B6)

Πώς μπορεί το εκπαιδευτικό υλικό που βασίζεται στη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να συμβάλει στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων;

Ερωτήσεις	N	M.O	T.A
B1. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να εμπλουτίσω το λεξιλόγιό μου στα αγγλικά.	48	4,23	,928
B2. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να κατανοώ καλύτερα κείμενα στα αγγλικά.	48	4,06	1,040
B3. Μέσα από τις δραστηριότητες βελτίωσα την ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου.	48	3,58	1,127
B4. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να βελτιώσω την ακουστική μου ικανότητα στα αγγλικά.	48	3,90	1,036
B5. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να βελτιώσω τις προφορικές μου δεξιότητες στα αγγλικά.	48	3,19	1,214

B6. Το εκπαιδευτικό υλικό ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή μου όσον αφορά τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.	48	3,67	1,173
---	----	------	-------

Πίνακας 5.7: Ερωτήσεις B1, B2, B3, B4, B5 & B6

Γράφημα 5.5: Ερωτήσεις B1-B6

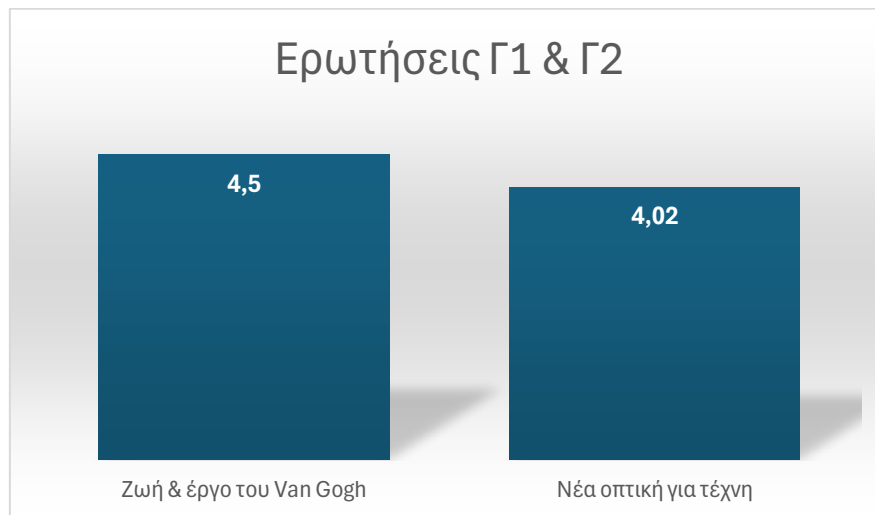
Όσον αφορά την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων οι μαθητές φαίνεται να έχουν θετική άποψη. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό τους βοήθησε να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους στα αγγλικά (4,23) καθώς και να κατανοούν καλύτερα κείμενα στα αγγλικά (4,06). Παράλληλα, οι μαθητές έχουν ελάχιστη θετική άποψη (3,58) ως προς τη συμβολή του Ε.Υ. στην ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου καθώς και στη βελτίωση της ακουστικής ικανότητας στα αγγλικά (3,90). Επιπλέον, αξιολογούν θετικά, αλλά σε μικρότερο βαθμό (3,19), τη συμβολή του Ε.Υ. στην βελτίωση των προφορικών τους δεξιοτήτων. Τέλος, οι μαθητές έχουν ελάχιστη θετική άποψη (3,67) ως προς την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης μέσω του Ε.Υ. όσον αφορά τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.

5.2.2 2^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Γ1, Γ2)

Πώς μπορεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό να συμβάλλει στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών;

Ερωτήσεις	N	M.O	T.A
Γ1. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να κατανοήσω καλύτερα τη ζωή και το έργο του Vincent van Gogh.	48	4,50	,799
Γ2. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να αποκτήσω νέα οπτική για την τέχνη και τον πολιτισμό.	48	4,02	1,000

Πίνακας 5.8: Ερωτήσεις Γ1 & Γ2

Γράφημα 5.6: Ερωτήσεις Γ1 & Γ2

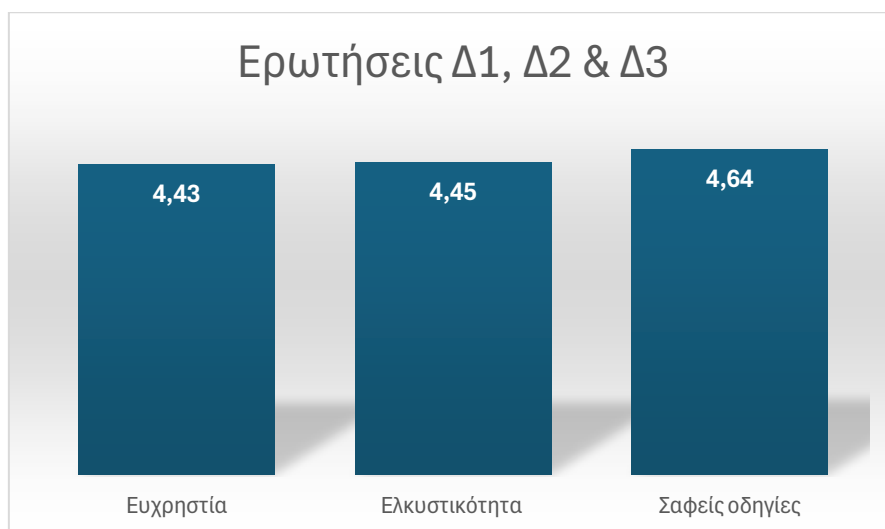
Οι μαθητές φαίνεται να έχουν θετική άποψη ως προς τη συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού στην ανάπτυξη της πολιτιστικής τους ευαισθητοποίησης. Συγκεκριμένα, η δήλωση που αφορά την καλύτερη κατανόηση της ζωής και του έργου του Vincent van Gogh μέσω του Ε.Υ. συγκέντρωσε ιδιαίτερα υψηλό μέσο όρο (4,5). Παράλληλα, η άποψη των μαθητών σχετικά με την απόκτηση νέας οπτικής για την τέχνη και τον πολιτισμό παραμένει θετική (4,02).

5.2.3 3^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις Δ1, Δ2, Δ3)

Ποιες είναι οι απόψεις των μαθητών για την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού;

Ερωτήσεις	N	M.O	T.A
Δ1. Η πλατφόρμα ήταν εύκολη στη χρήση και την πλοήγηση.	47	4,43	,744
Δ2. Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν ευχάριστο και ελκυστικό.	47	4,45	,746
Δ3. Οι οδηγίες για τις δραστηριότητες ήταν σαφείς.	47	4,64	,764

Πίνακας 5.9: Ερωτήσεις Δ1, Δ2 & Δ3

Γράφημα 5.7: Ερωτήσεις Δ1, Δ2 & Δ3

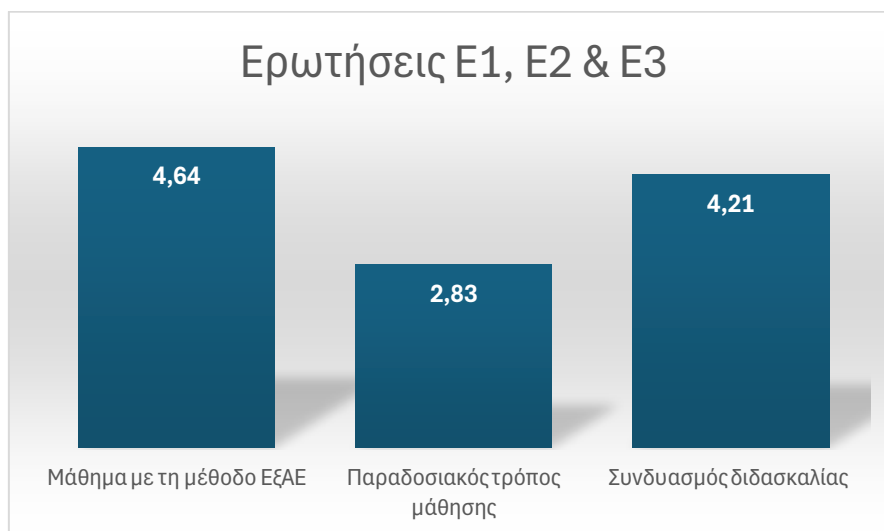
Οι μαθητές αξιολογούν ιδιαίτερα θετικά την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι η πλατφόρμα είναι εύκολη στη χρήση και την πλοήγηση (4,43) και ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι ευχάριστο και ελκυστικό (4,45). Τέλος, ιδιαίτερα υψηλή ήταν η αξιολόγηση για τη σαφήνεια των οδηγιών (4,64).

5.2.4 4^ο Ερευνητικό ερώτημα (Ερωτήσεις E1, E2, E3)

Ποια είναι η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

Ερωτήσεις	N	M.O	T.A
E1. Μου άρεσε το μάθημα των αγγλικών μέσω αυτής της διαφορετικής μεθόδου.	47	4,64	,792
E2. Προτιμώ να διδάσκομαι αγγλικά στο σχολείο με τον παραδοσιακό τρόπο μάθησης (π.χ. βιβλίο).	47	2,83	1,222
E3. Θα ήθελα στο μέλλον να συνδυάζεται η παραδοσιακή διδασκαλία με συμπληρωματικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.	47	4,21	,977

Πίνακας 5.10: Ερωτήσεις E1, E2 & E3

Γράφημα 5.8: Ερωτήσεις E1, E2 & E3

Σε γενικές γραμμές, η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού είναι ιδιαίτερα θετική. Συγκεκριμένα, οι μαθητές δήλωσαν ότι τους άρεσε το μάθημα μέσω αυτής της διαφορετικής μεθόδου (4,64) ενώ η προτίμηση τους για τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας φαίνεται να είναι αρνητική (2,83). Τέλος, οι μαθητές φαίνονται να είναι θετικοί στην ιδέα να συνδυάζεται η παραδοσιακή διδασκαλία με συμπληρωματικό εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό (4,21).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

6. Συμπεράσματα αποτελεσμάτων

6.1 Συνοπτική παρουσίαση του σκοπού της εργασίας

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο ακολουθεί τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer. Το εκπαιδευτικό υλικό επικεντρώνεται στην ενότητα του σχολικού βιβλίου με θέμα «Vincent van Gogh» και απευθύνεται σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου στο μάθημα της αγγλικής γλώσσας. Πρόκειται για μια διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, καθώς συνδυάζει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με στοιχεία τέχνης, επιδιώκοντας τόσο την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων όσο και την καλλιέργεια της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης. Συμπερασματικά, στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί εάν το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να χαρακτηριστεί μεθοδολογικά συμβατό με τα κριτήρια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

6.2 Συμπεράσματα αποτελεσμάτων των απαντήσεων των ειδικών της ΕξΑΕ

Μέσα από την παρουσίαση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, όπως προέκυψαν από τις απαντήσεις των ειδικών της ΕξΑΕ, διαμορφώνονται τα παρακάτω συμπεράσματα:

Ως προς τον 1^ο άξονα: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.: Οι απαντήσεις των τριών ειδικών της ΕξΑΕ δείχνουν ότι το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από επιστημονική συνοχή και επαρκή τεκμηρίωση. Συγκεκριμένα, οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Ε.Υ. τεκμηριώνονται επαρκώς από βιβλιογραφικές αναφορές και αξιόπιστες διαδικτυακές σελίδες, ενώ γίνεται αναφορά σε ποικίλες πηγές πληροφοριών. Αν και δύο ειδικοί επισημαίνουν την απουσία συγκριτικής ανάλυσης των πληροφοριών, όλοι συμφωνούν ότι το Ε.Υ είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία και κριτική συζήτηση των πληροφοριών σε σημαντικό βαθμό. Τέλος, αναγνωρίζουν ότι το Ε.Υ παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη μέσω πρόσβασης σε επιπλέον πηγές.

Τα στοιχεία αυτά σχετίζονται με την έννοια των μετακειμένων, τα οποία, σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001), παίζουν καθοριστικό ρόλο καθώς δεν λειτουργούν απλώς υποστηρικτικά, αλλά ενισχύουν την αυτορρύθμιση του σπουδαστή και συμβάλλουν

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

ουσιαστικά στην παρακολούθηση και διαχείριση της μαθησιακής του πορείας (Λιοναράκης, 2001). Παράλληλα, η βιβλιογραφία έχει καταδείξει ότι οι στρατηγικές αυτορρυθμιζόμενης μάθησης αποτελούν θεμελιώδη παράγοντα για την προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού, ο οποίος περιλαμβάνει ικανότητες πρόσβασης, αναγνώρισης, διαχείρισης, ανάλυσης, παραγωγής νέας γνώσης και επικοινωνίας μεταξύ των ατόμων (Ng, 2012 · Mohamadyari & Singh, 2015 · Perera et al., 2016 όπ. αναφ. στο Anthonysamy et al., 2020). Επιπλέον, τα εμπειρικά ευρήματα της έρευνας των Anthonysamy et al. (2020) επιβεβαιώνουν ότι οι αυτορρυθμιζόμενες μαθησιακές στρατηγικές επηρεάζουν σημαντικά την ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού, ενδυναμώνοντας την ικανότητα των εκπαιδευομένων να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές πληροφορίες με πιο κριτικό και αποτελεσματικό τρόπο (Anthonysamy et al., 2020).

Ως προς τον 2^ο άξονα: Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου: Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ειδικών, το Ε.Υ. είναι καλογραμμένο και ευανάγνωστο. Το ύφος του είναι φιλικό, γίνεται χρήση καθομιλούμενης γλώσσας και προσωπικών/κτητικών αντωνυμιών, ενώ η πυκνότητα των πληροφοριών κρίνεται ικανοποιητική. Τα στοιχεία αυτά ενισχύουν τη διαλογικότητα της μάθησης μέσω δραστηριοτήτων που προτρέπουν τον μαθητή να συμμετάσχει ενεργά σε διάλογο, είτε γραπτό είτε προφορικό (Rosell – Aguilar, 2025). Σύμφωνα με τη θεωρία της κατευθυνόμενης διδακτικής συζήτησης του Holmberg (2002), η παρουσίαση του περιεχομένου με διαλογικό και προσωπικό ύφος επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να αισθάνεται ότι συμμετέχει σε μια «ζωντανή» συζήτηση με τον εκπαιδευτή μειώνοντας την αίσθηση απομόνωσης και ενισχύοντας τη συναισθηματική εμπλοκή (Holmberg 2002, όπ. αναφ. στο Σοφός κ.ά., 2015).

Επιπλέον, αναγνωρίζεται η πολυτροπικότητα του υλικού με την ενσωμάτωση κειμένου, εικόνων, βίντεο και ήχου. Η παρουσίασή του είναι τμηματική, και οι χρωματικές επιλογές ενισχύουν την αλληλεπίδραση, με μια μικρή παρατήρηση σχετικά με τη διάκριση των συνδέσμων. Τα ευρήματα αυτά είναι σύμφωνα με τη Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2001) η οποία αναφέρει ότι η ενσωμάτωση πολυτροπικών στοιχείων (κείμενο, εικόνες, βίντεο, ήχος) και η τμηματική παρουσίαση των πληροφοριών διευκολύνει την κατανόηση και μειώνει τη γνωστική υπερφόρτωση (Mayer 2001 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2015). Επιπρόσθετα, ο πολυτροπικός σχεδιασμός, που

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

περιλαμβάνει την ενσωμάτωση κειμένου, βίντεο, πληροφοριών και φιλικής προς τον χρήστη πλοήγησης, θεωρείται πλέον απαραίτητος για την ισότιμη πρόσβαση και τη διατήρηση της μάθησης (Bond et al., 2021· Ghai, 2022 όπ. αναφ. στο du Preez & Jacobs, 2025).

Ως προς τον 3^ο άξονα: Ευχρηστία του E.Y.: Οι ειδικοί της ΕξΑΕ συμφωνούν ότι το E.Y. πληροί τα βασικά κριτήρια ευχρηστίας. Τα κουμπιά πλοήγησης και τα εικονίδια κρίνονται κατανοητά και αναγνωρίσιμα, ενώ η πλοήγηση στο περιβάλλον του υλικού χαρακτηρίζεται απλή και εύχρηστη. Επιπλέον, οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν με ακρίβεια στο αναμενόμενο περιεχόμενο. Σύμφωνα με την Αρχή της Σηματοδότησης και την Αρχή της Χωρικής Συνάφειας, η σαφής πλοήγηση, τα αναγνωρίσιμα εικονίδια και η ακριβής απόδοση των συνδέσμων λειτουργούν ως νύξεις που κατευθύνουν την προσοχή του μαθητή στα σημαντικά στοιχεία και του επιτρέπουν να επεξεργάζεται την πληροφορία χωρίς περιττή γνωστική επιβάρυνση (Mayer 2001 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Κωτσιδής, 2015). Επιπλέον, ο αποτελεσματικός οπτικός σχεδιασμός βελτιώνει τη μάθηση δημιουργώντας περιεχόμενο που είναι ευκολομνημόνευτο και ελκυστικό (Manovich, 2017 όπ. αναφ. στο du Preez & Jacobs, 2025).

Ως προς τον 4^ο άξονα: Το E.Y. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.: Οι ειδικοί της ΕξΑΕ αναγνωρίζουν ότι το E.Y. υποστηρίζει αποτελεσματικά τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του. Παρέχονται σαφείς συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό, ενώ σημαντικές έννοιες τονίζονται με διάφορους τρόπους, όπως έντονη γραφή. Επιπλέον, υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια που καθοδηγούν τον εκπαιδευόμενο, προσφέροντας χρήσιμες πληροφορίες για την καλύτερη κατανόηση του υλικού. Σύμφωνα με το μοντέλο των εννέα διαδοχικών σταδίων διδασκαλίας του Gagné (1985), η παροχή καθοδήγησης αποτελεί κρίσιμο στάδιο για την αποτελεσματική μάθηση, καθώς βοηθά τον εκπαιδευόμενο να οργανώσει τη γνώση, να επικεντρωθεί στα ουσιαστικά σημεία και να επεξεργαστεί το περιεχόμενο με μεγαλύτερη ασφάλεια και αυτοπεποίθηση (Gagné, 1985 όπ. αναφ. στο University of Florida, n.d.). Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπου η παρουσία του διδάσκοντα είναι περιορισμένη ή ακόμη και ανύπαρκτη, το εκπαιδευτικό υλικό αναλαμβάνει τον ρόλο του καθοδηγητή (Σοφός κ.ά., 2015) και η παροχή ανατροφοδότησης κρίνεται απαραίτητη καθώς είναι ο μόνος τρόπος για να λάβουν οι

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

μαθητές εξατομικευμένα σχόλια σχετικά με την απόδοση τους (Amoraga-Piqueras, Comas-Quinn, & Southgate, 2011 όπ. αναφ. στο Rosell – Aguilar, 2025)

Ως προς τον 5^ο άξονα: Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του: Οι ειδικοί της ΕξΑΕ συμφωνούν ότι το Ε.Υ. προάγει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο με ποικίλους τρόπους. Το υλικό περιλαμβάνει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την έκφραση απόψεων και την ανταλλαγή ιδεών με άλλους εκπαιδευόμενους μέσω πλατφορμών όπως το forum και το padlet. Επίσης, τονίζονται δραστηριότητες που καλούν τον εκπαιδευόμενο να συνδέσει το υλικό με τα προσωπικά του ενδιαφέροντα και να ενσωματώσει τις απόψεις του σε αυτό. Ωστόσο, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις απόψεις των ειδικών σχετικά με τη διατύπωση ερωτήσεων από τους εκπαιδευόμενους, αν και συμφωνούν ότι υπάρχει ευχέρεια σε αυτό μέσω συγκεκριμένων δραστηριοτήτων.

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στη διαμόρφωση συνεργατικών περιβαλλόντων οικοδόμησης της γνώσης από απόσταση, τα οποία προάγουν τόσο τη διερευνητική όσο και την κριτική σκέψη (Brusilovsky, 1999 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2014). Παράλληλα, ευνοεί την ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων βασισμένων στην αλληλεπίδραση, η οποία πραγματοποιείται σε αυθεντικές συνθήκες μάθησης (Pukkaew, 2013 όπ. αναφ. στο Σαχλού κ.α., 2022). Η χρήση πλατφορμών όπως το forum και το padlet δεν περιορίζεται στην ανταλλαγή πληροφοριών, αλλά ενθαρρύνει την κοινωνική διάσταση της μάθησης (Bates, 2015).

Πρόσφατες διεθνείς μελέτες επιβεβαιώνουν ότι οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορούν να υποστηρίξουν μαθησιακές δραστηριότητες (π.χ. φόρουμ συζήτησης για την ανταλλαγή πληροφοριών) ενώ τα κοινωνικά δίκτυα δημιουργούν διαδικτυακές κοινότητες για επικοινωνία (Çetinkaya & Sütçü, 2018 όπ. αναφ. στο Zhang & Zou, 2022).

Ως προς τον 6^ο άξονα: Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο: Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ειδικών, το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τον αναστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου. Επιπλέον, το Ε.Υ. ενισχύει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσω δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν την ελεύθερη έκφραση. Ο εκπαιδευόμενος ενθαρρύνεται να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με την προσωπική του πραγματικότητα, και να εφαρμόσει τη νέα γνώση σε αυτήν, όπως φαίνεται από τις διάφορες δραστηριότητες που σχετίζονται με την εφαρμογή πρακτικών γνώσεων. Οι αξιολογητές

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

επισημαίνουν ότι οι δραστηριότητες επικοινωνίας, όπως η συμμετοχή σε forum, ενισχύουν την ανατροφοδότηση, διευκολύνοντας την κριτική ανάλυση του υλικού. Η παρουσία τέτοιων δραστηριοτήτων συνάδει με την έννοια των διακειμένων, όπως αυτή διαμορφώνεται από τον Λιοναράκη (2001), ο οποίος τα ορίζει ως στοιχεία που δημιουργούν γέφυρες μεταξύ της προϋπάρχουσας και της νέας γνώσης και έχουν ως στόχο την ενίσχυση της μαθησιακής διαδικασίας με βιωματικό τρόπο (Λιοναράκης, 2001).

Επιπρόσθετα, οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης (self-assessment) και αξιολόγησης από τους συμμαθητές τους (peer-assessment) συμβάλλουν στην ανάπτυξη της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης και την βελτίωση της ακαδημαϊκής απόδοσης των μαθητών (Yan & Boud, 2021 όπ. αναφ. στο Yan et al., 2022).

Ως προς τον 7^ο άξονα: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα: Οι ειδικοί της ΕξΑΕ συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό προσδιορίζει σαφώς τόσο τον σκοπό όσο και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα για κάθε διδακτική ενότητα. Ο σκοπός είναι κατανοητός, και κάθε ενότητα παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα έχουν σχεδιαστεί ώστε να παρακινούν τους εκπαιδευόμενους σε όλα τα επίπεδα: γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Επιπλέον, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να ελέγξει την πρόοδό του με βάση αυτά τα αποτελέσματα, μέσω δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης και άλλων δραστηριοτήτων που σχετίζονται άμεσα με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της κάθε ενότητας.

Η ενημέρωση για τους εκπαιδευτικούς στόχους είναι ένα από τα βασικά στάδια για την επιτυχία της μάθησης. Η σαφής διατύπωση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων βοηθά τον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει τι αναμένεται να πετύχει, να εστιάσει στα βασικά στοιχεία και να διαμορφώσει μια σαφή εικόνα της μαθησιακής διαδικασίας (Gagné, 1985 όπ. αναφ. στο University of Florida, n.d.). Ταυτόχρονα, τα στοιχεία αυτά αντανάκλουν την έννοια των προκειμένων, τα οποία εισάγουν τον σπουδαστή στο μαθησιακό αντικείμενο και διευκολύνουν την πρώτη επαφή με το περιεχόμενο, ενισχύοντας την κατανόηση και την αυτονομία του μαθητή (Λιοναράκης, 2001).

Πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι η σαφήνεια των μαθησιακών στόχων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αντιλαμβανόμενη μαθησιακή αποτελεσματικότητα των εκπαιδευόμενων, ενισχύοντας τον προσανατολισμό τους και την αίσθηση προόδου στη μαθησιακή διαδικασία (Li et al., 2025).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ως προς τον 8^ο άξονα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης: Οι ερωτώμενοι ειδικοί συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, και οι βασικές αρχές της Τροπικότητας, της Συνοχής, της Προσωποποίησης, της Φωνής, της Εικόνας, της Κατάτμησης, της Σηματοδότησης και της Προπαίδευσης ενσωματώνονται αποτελεσματικά στο εκπαιδευτικό υλικό. Όπως υποστηρίζει ο Mayer (2001), οι μαθητές μαθαίνουν αποτελεσματικότερα όταν οι πληροφορίες παρουσιάζονται μέσω συνδυασμού λέξεων και εικόνων, με τρόπο που ενισχύει τη μαθησιακή διαδικασία (Mayer 2001 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2015). Η συγκεκριμένη θεωρία προσφέρει ένα ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού.

Ως προς τον 9^ο άξονα: Γενικές επισημάνσεις: Όσον αφορά τα δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού, οι ειδικοί τονίζουν την απλότητα στην πλοήγηση, την επιλογή του θέματος, και το καλαίσθητο και προσεγμένο περιεχόμενο. Επίσης, γίνεται αναφορά στη σωστή κατάτμηση των πληροφοριών και την ποικιλία δραστηριοτήτων που κρατούν το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων. Το υλικό δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να νιώθουν ότι ανήκουν σε μια κοινότητα μάθησης, αφού τους ενθαρρύνει να δουν τις απόψεις των υπόλοιπων συν-εκπαιδευομένων τους. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά συμβάλλουν στη δημιουργία ενός αρμονικού και ελκυστικού περιβάλλοντος μάθησης. Σχετικά με τις προτεινόμενες βελτιώσεις, οι ειδικοί Α και Β δεν προτείνουν καμία αλλαγή στο εκπαιδευτικό υλικό. Ωστόσο, ο ειδικός Γ προτείνει να γίνει αλλαγή στο χρώμα των συνδέσμων, προκειμένου να αποφεύγεται η σύγχυση με τις επισημασμένες λέξεις.

Όλα αυτά τα στοιχεία ευθυγραμμίζονται με τις αρχές του παιδαγωγικού σχεδιασμού στην ΕξΑΕ, όπου η ευχρηστία, η καλαίσθητη παρουσίαση, η κατάτμηση των πληροφοριών και η αίσθηση κοινότητας συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ουσιαστικού μαθησιακού περιβάλλοντος (Αναστασιάδης, 2014 · Λιοναράκης, 2006 · Gagné, 1985· Mayer, 2021). Επιπλέον, στη διεθνή βιβλιογραφία επισημαίνεται ότι η αισθητική του υλικού και ο παιδαγωγικός ρόλος της οπτικής πληροφορίας αποτελούν κρίσιμα στοιχεία για την αποτελεσματικότητα των διαδικτυακών μαθησιακών περιβαλλόντων, γι' αυτό και οι ειδικοί υπογραμμίζουν την ανάγκη για μεγαλύτερη προσοχή σε αυτούς τους τομείς (Glore & David, 2012 · Ghai, 2022 όπ. αναφ. στο du Preez & Jacobs, 2025).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

6.3 Συμπεράσματα αποτελεσμάτων των απαντήσεων των μαθητών του Γενικού Λυκείου

1^ο Ερευνητικό ερώτημα: Σχετικά με το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό συνέβαλε στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών στην αγγλική γλώσσα, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι μαθητές αξιολόγησαν θετικά την εμπειρία τους. Οι μέσοι όροι στις απαντήσεις τους υποδεικνύουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό βοήθησε σε μεγάλο βαθμό στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και στην κατανόηση κειμένων στα αγγλικά. Παράλληλα, αξιολογούν θετικά τη συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού στη βελτίωση της ακουστικής ικανότητας και στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης ως προς τη χρήση της αγγλικής γλώσσας. Αν και οι δεξιότητες προφορικού και γραπτού λόγου συγκέντρωσαν ελαφρώς χαμηλότερους μέσους όρους, παραμένουν θετικές.

Τα ευρήματα των μαθητών συνάδουν με τη θεωρία απόκτησης δεύτερης γλώσσας του Krashen (1982), σύμφωνα με την οποία η γλωσσική ανάπτυξη επιτυγχάνεται όταν οι μαθητές εκτίθενται σε κατανοητό γλωσσικό περιεχόμενο που συνδέεται με νόημα και πλαίσιο, και όχι απλά με την απομνημόνευση κανόνων. (Krashen, 1982). Η σύγχρονη βιβλιογραφία υποστηρίζει αυτή την προσέγγιση, τονίζοντας ότι η κατανόηση της γλώσσας προκύπτει από πολλαπλές πηγές - όπως το πλαίσιο, τις οπτικές ενδείξεις, το υπόβαθρο γνώσεων και την άμεση επεξήγηση - στοιχεία που ενσωματώνονται σε πολυμεσικά μαθησιακά περιβάλλοντα (Truscott, 2024).

Παράλληλα, η βελτίωση της κατανόησης και της ακουστικής ικανότητας μπορεί να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της Θεωρίας της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2001), η οποία υποστηρίζει ότι η αξιοποίηση πολυμεσικών στοιχείων ενεργοποιεί ταυτόχρονα το οπτικό και ακουστικό κανάλι, ενισχύοντας έτσι την επεξεργασία και την απομνημόνευση της νέας γνώσης (Mayer, 2001 όπ. αναφ. στο Αναστασιάδης & Κωτσίδης, 2015). Επιπλέον, η αύξηση της αυτοπεποίθησης των μαθητών σχετίζεται με την έμφαση που δίνει ο Λιοναράκης στην αυτονομία και στην ευρετική πορεία αυτομάθησης στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως πολυμορφικής εκπαίδευσης. Η δυνατότητα να ελέγχουν τον ρυθμό και την πορεία της μάθησής τους ενισχύει την αίσθηση ελέγχου και ευθύνης, πράγμα που συμβάλλει στην αύξηση της αυτοπεποίθησης και της γλωσσικής προόδου (Λιοναράκης, 2006).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Πρόσφατες έρευνες επιβεβαιώνουν ότι η εκμάθηση γλωσσών με τη βοήθεια πολυμέσων ενισχύει σημαντικά την κατανόηση, το λεξιλόγιο, την ακουστική κατανόηση και τη γενικότερη γλωσσική επίδοση των μαθητών. Παράλληλα, οι σύγχρονες τεχνολογίες επιτρέπουν στους μαθητές να εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό, ενισχύοντας την αυτονομία και την αυτοπεποίθησή τους (Zhang & Zou, 2020).

2^ο Ερευνητικό ερώτημα: Από τις απαντήσεις των μαθητών προκύπτει ότι το εκπαιδευτικό υλικό συνέβαλε σημαντικά στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών. Συγκεκριμένα, η δήλωση που αφορά τη βαθύτερη κατανόηση της ζωής και του έργου του Vincent van Gogh συγκέντρωσε τον υψηλότερο μέσο όρο ενώ επίσης οι μαθητές αναγνωρίζουν πως απέκτησαν μία νέα οπτική για την τέχνη και τον πολιτισμό, γεγονός που δείχνει ότι το εκπαιδευτικό υλικό κατάφερε να προσεγγίσει τον στόχο της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης.

Τα ευρήματα αυτά μπορούν να ερμηνευτούν βάσει της Θεωρίας της Πολλαπλής Νοημοσύνης του Gardner, σύμφωνα με την οποία, η ενεργοποίηση διαφορετικών τύπων νοημοσύνης, όπως η οπτικο-χωρική και η ενδοπροσωπική, ενισχύει τη βαθύτερη κατανόηση και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών (Gardner, 1987). Επιπλέον, τα ευρήματα υποστηρίζονται από την προσέγγιση της Ολιστικής Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL), η οποία συνδυάζει τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου (στην περίπτωση αυτή, της τέχνης) με την παράλληλη εκμάθηση της ξένης γλώσσας (Coyle et al., 2010). Έρευνες στο πλαίσιο της CLIL δείχνουν ότι η διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου μέσω μιας ξένης γλώσσας ενισχύει τόσο την κατανόηση του αντικειμένου όσο και την απόκτηση της ξένης γλώσσας, χωρίς να επηρεάζεται αρνητικά η μητρική γλώσσα των μαθητών (Ruiz de Zarobe, 2025).

Συνεπώς, το εκπαιδευτικό υλικό δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσης, αλλά προωθεί μια ολιστική μάθηση — στόχος που αντανακλά τόσο τις αρχές του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες (CEFR) όσο και τις κατευθύνσεις του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών και την προώθηση της διαπολιτισμικής επικοινωνίας.

3^ο Ερευνητικό ερώτημα: Σχετικά με την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού, τα αποτελέσματα των απαντήσεων των μαθητών δείχνουν ότι οι μαθητές αξιολόγησαν θετικά την πλατφόρμα. Συγκεκριμένα, οι μαθητές θεωρούν ότι η πλατφόρμα ήταν εύκολη στη χρήση και την πλοήγηση ενώ παράλληλα το εκπαιδευτικό

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

υλικό κρίθηκε ως ευχάριστο και ελκυστικό. Τέλος, οι οδηγίες των δραστηριοτήτων κρίθηκαν σαφείς, γεγονός που ενισχύει την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να υποστηριχθούν από την θεωρία του Gagné σχετικά με τις «Συνθήκες Μάθησης». Συγκεκριμένα, η σαφής καθοδήγηση, η οργανωμένη δομή, η παρουσίαση του διδακτικού περιεχομένου με πολυμεσικά μέσα και η παροχή ανατροφοδότησης δημιουργούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική μάθηση (Gagné 1985 όπ. αναφ. στο University of Florida, n.d.). Παράλληλα, η θεωρία πολυμεσικής μάθησης του Mayer εξηγεί την θετική αξιολόγηση της ελκυστικότητας του υλικού, καθώς η ενσωμάτωση πολυμεσικών στοιχείων, όπως εικόνες, βίντεο και κείμενα, ενεργοποιεί ταυτόχρονα το οπτικό και ακουστικό κανάλι, μειώνει τη γνωστική φόρτωση και δημιουργεί ένα προσβάσιμο και ευχάριστο μαθησιακό περιβάλλον (Mayer, 2021).

Συνεπώς, η υψηλή αξιολόγηση της ευχρηστίας και της ελκυστικότητας δεν είναι τυχαία, αλλά αποτέλεσμα της εφαρμογής επιστημονικά τεκμηριωμένων αρχών σχεδιασμού, οι οποίες συμβάλλουν στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού και φιλικού μαθησιακού περιβάλλοντος.

4^ο Ερευνητικό ερώτημα: Η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση του συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού στο μάθημα των αγγλικών είναι ιδιαίτερα θετική. Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των μαθητών δήλωσε ότι τους άρεσε το μάθημα των αγγλικών μέσω αυτής της διαφορετικής μεθόδου ενώ η προτίμηση τους για τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας είναι αρνητική. Ωστόσο, φαίνεται πως είναι θετικοί στην ιδέα να συνδυάζεται η παραδοσιακή διδασκαλία με συμπληρωματικό εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό.

Τα ευρήματα αυτά αντανακλούν την αναγνώριση των πλεονεκτημάτων της μικτής μάθησης (Blended Learning), η οποία συνδυάζει τη δια ζώσης διδασκαλία με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και προσφέρει παιδαγωγικό πλούτο, ευκολότερη πρόσβαση στη γνώση, κοινωνική αλληλεπίδραση και προσωπική ενεργοποίηση, πλεονεκτήματα που ενισχύουν τη μαθησιακή εμπειρία (Bonk & Graham, 2012 · Graham, 2006). Παράλληλα, έρευνες από πρόσφατες διεθνείς μελέτες δείχνουν ότι η δια ζώσης διδασκαλία και η διαδικτυακή μάθηση λειτουργούν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά (Li et al., 2021) συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του κινήτρου και της αυτονομίας (Luu & Luu, 2024).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ιδιαίτερα στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, όπου η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο Λύκειο συνεχίζει να αντιμετωπίζει προκλήσεις ως προς την αποτελεσματικότητα και την ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών (Τσιπλακίδης, 2014), η θετική αποδοχή της μικτής προσέγγισης από τους μαθητές δείχνει ότι η ενσωμάτωση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως υλικού μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στην αναβάθμιση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας.

6.4 Συνεισφορά της έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει ως στόχο το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της αγγλικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και συγκεκριμένα σε ένα Γενικό Λύκειο, που για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν διέθετε τεχνολογικό εξοπλισμό. Επομένως, η παρούσα εργασία επιχειρεί να καλύψει ένα υπαρκτό κενό τόσο σε επίπεδο σχολικής κοινότητας όσο και στο ευρύτερο πλαίσιο της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, καθώς ενισχύει την παιδαγωγική αξιοποίηση της ΕξΑΕ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και προάγει την εκπαιδευτική καινοτομία, αξιοποιώντας σύγχρονα και ασύγχρονα εργαλεία για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας.

Ο γενικός σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο μία διδακτική παρέμβαση με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να συμβάλλει αφενός στην ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων που συχνά δεν καλλιεργούνται επαρκώς στο πλαίσιο της παραδοσιακής διδασκαλίας και αφετέρου στην ανάδειξη της διαθεματικής διάστασης στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, αξιοποιώντας τη θεματική ενότητα του σχολικού βιβλίου «Vincent van Gogh» και προάγοντας την πολιτιστική ευαισθητοποίηση των μαθητών.

Μέσα από τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές αξιολόγησαν θετικά την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο σχεδιάστηκε με βάση τις αρχές και τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ καθώς και τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer, γεγονός που μας επιτρέπει να συμπεράνουμε ότι η παρέμβαση συνέβαλε ουσιαστικά τόσο στην ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών όσο και στην καλλιέργεια μιας νέας οπτικής για την τέχνη και τον πολιτισμό.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Τέλος, η αποδοχή μιας μικτής προσέγγισης, που συνδυάζει την παραδοσιακή διδασκαλία με τη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού, υπογραμμίζει την αναγκαιότητα σχεδιασμών νέων, ευέλικτων διδακτικών μοντέλων που εστιάζουν σε μία πιο ολιστική προσέγγιση της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στο δημόσιο σχολείο.

6.5 Οι περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε σε ένα συγκεκριμένο σχολικό περιβάλλον με περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων, γεγονός που δεν επιτρέπει την εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων. Το γεγονός ότι η έρευνα διεξήχθη σε ένα μόνο σχολείο ενδέχεται να μη λαμβάνει υπόψη πιθανές διαφοροποιήσεις που θα μπορούσαν να προκύψουν από διαφορετικά γεωγραφικά ή κοινωνικοοικονομικά πλαίσια. Τέλος, η σύντομη χρονική διάρκεια της διδακτικής παρέμβασης αποτέλεσε ανασταλτικό παράγοντα για την αποτίμηση των μακροπρόθεσμων επιδράσεων του εκπαιδευτικού υλικού στη μαθησιακή διαδικασία των μαθητών.

6.6 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα και βελτίωση

Με βάση τα ευρήματα και τους περιορισμούς της παρούσας έρευνας, προτείνεται ο περαιτέρω σχεδιασμός και εφαρμογή συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού και σε άλλες θεματικές ενότητες με στόχο την ενίσχυση της διαθεματικότητας και τη σύνδεση της αγγλικής γλώσσας με την τέχνη, τον πολιτισμό και άλλους τομείς του αναλυτικού προγράμματος. Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία έχει η εφαρμογή αντίστοιχων παρεμβάσεων σε περισσότερα σχολικά περιβάλλοντα με διαφορετικά γεωγραφικά ή κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση της εγκυρότητας των ευρημάτων. Τέλος, μία μακροπρόθεσμη εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού κρίνεται αναγκαία καθώς θα παρέχει τη δυνατότητα μια συστηματικής παρακολούθησης της μαθησιακής διαδικασίας.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ελληνόγλωσσες

Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 5-32.

Αναστασιάδης, Π. & Κωτσίδης, Κ. (2015). *Βασικές Αρχές Πολυμεσικής μάθησης* [πανεπιστημιακές σημειώσεις]. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εαρινό εξάμηνο 2020 –2021. Ρέθυμνο. Ανακτήθηκε 24 Φεβρουαρίου 2022 από <https://www.edivea.org/mayer.ht>

Αναστασιάδης, Π. (2017). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 88-128.

Αναστασιάδης, Π. (2020). Η Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην εποχή του Κορωνοϊού COVID-19: το παράδειγμα της Ελλάδας και η πρόκληση της μετάβασης στο «Ανοιχτό Σχολείο της Διερευνητικής Μάθησης, της Συνεργατικής Δημιουργικότητας και της Κοινωνικής Αλληλεγγύης». *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 20-48.

Αναστασιάδης, Π., Κωτσίδης, Κ., & Συννεφάκης, Χ. (2021). Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης με θέμα: «Σχολική εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ–elearning» από το Πανεπιστήμιο Κρήτης [Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α]. *1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες*, 566-574.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- Βάμβουκας, Μ. (1988). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Γκριντλ, Σ. Μ. Μ. (2022). *Εκμάθηση και διδασκαλία ξένων γλωσσών μέσω τηλεδιάσκεψης* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης]. IKEE. <https://ikee.lib.auth.gr/record/337105/files/GRI-2022-33804.pdf>
- Γκουβάτσου, Γ. (2018). *Παιδαγωγική αξιοποίηση της διαδραστικής τηλεδιάσκεψης στα πλαίσια υλοποίησης ενός eTwinning έργου: Μια ολοκληρωμένη διδακτική παρέμβαση σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για το μάθημα των Αγγλικών* [Μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Κρήτης]. Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α. <https://edivea.a2hosted.com/repo/el/node/16>
- Δενδρινού, Β., Καραβά, Ε., Ζουγανέλη, Κ., Ζέππος, Δ., Χατζουλάκης, Β., Χρύσου, Μ., ... & Τσαγαρή, Κ. (2016). *Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο: Οδηγός του εκπαιδευτικού των ξένων γλωσσών*.
- Δημητριάδης, Σ. (2015). *Διδακτική σχεδίαση* [Κεφάλαιο]. Στο Δημητριάδης, Σ. 2015. *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/3401>
- Ευμορφοπούλου, Ε., & Λιοναράκης, Α. (2015). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε μεικτά και πολυμορφικά μοντέλα. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(2Α).
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021). *Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο*.
- Ίσαρη, Φ., Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5818>

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Ιωακειμίδου, Β., Γούπος, Θ., Ιμβριώτη, Δ., Ριζάκη, Α., & Καλογιαννάκης, Μ. (2022). Σχεδιασμός και ανάπτυξη εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την υποστήριξη του Προγράμματος Σπουδών της Μελέτης Περιβάλλοντος. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(6Α), 99-112.
- Καραμεσούτη, Π. (2021). Σχεδιασμός συμπληρωματικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και οι δυνατότητες εφαρμογής της πολυμορφικότητας στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 17(2), 80-91.
- Κελενίδου, Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(2Α), 168-184.
- Κοταδάκη, Μ., Κοσμά, Γ., & Καραγιάννη, Ε. (2016). Η διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας στον 21ο αιώνα: προκλήσεις και προοπτικές στο ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Στο Γρόσδος, Σ.(επιμ.) *Προγράμματα Σπουδών-Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον. Πρακτικά Συνεδρίου*, 2, 191-200.
- Κοταδάκη, Μ. (2019). *Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον: ανάγκες, αντιλήψεις και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών]. ΕΑΔΔ. <https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=46787&lang=el>
- Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση* (σελ. 33-51). Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης*, (σσ. 7–41). Αθήνα: Προπομπός.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

- Λιοναράκης, Α. (2011). Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας και εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 0009-0018.
- Μανούσου, Ε. (2009). Σχεδιασμός και Δημιουργία Παιδαγωγικού Υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση και Διαδραστικές Τηλεδιασκέψεις. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 629-634.
- Μίμινου, Α., & Σπανακά, Α. (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(2Α).
- Michailidis, T., & Zikos, N. (2016). Διαθεματικότητα και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Από τη διδασκαλία των επιστημών στη διδασκαλία της «επιστημονικότητας». *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Προγράμματα σπουδών-Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον»*.
- Μουζάκης, Χ. (2011). Η Προσφορά των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην εκπαίδευση, τη διδασκαλία και τη μάθηση. Στο Μικρόπουλος, Α. (επιμ.), *Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση* (σσ. 11–18). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
http://ecourse.uoi.gr/pluginfile.php/98749/mod_resource/content/5/8.%20ΜΕΙΖΟΝ_ICTinEducation.pdf.
- Μουζάκης, Χ., Μπινιάρη, Λ., & Παπαδημητρίου, Σ. (2019). Ανοικτή Εκπαίδευση και Πολιτικές για την Ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη Σχολική Εκπαίδευση: Μια Συγκριτική Μελέτη. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 144-166.
- Μπιρμπίλη, Μ. (2015). *Η ανανέωση της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας ως διάσταση του εκπαιδευτικού εκσυγχρονισμού* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Θεσσαλονίκης

(ΑΠΘ)].

ΕΑΔΔ.

<https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=35793&lang=el>

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2016). *Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών των Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ)*.

Παπαδημητρίου, Σ. (2018). Σχολική εξ αποστάσεως Εκπαίδευση: Μελέτες περίπτωσης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Με Τίτλο Εκπαίδευση Στον 21ο Αιώνα: Αναζητώντας Την Καινοτομία, Την Τέχνη, Τη Δημιουργικότητα, Γ' Τόμος*, 85-98.

Παπαντωνίου, Ε. (2019). Η αξιοποίηση του Διαδραστικού Πίνακα στο ελληνικό δημόσιο σχολείο: Μια πρώτη αποτίμηση σε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 12(1), 45-56.

Ραλλιάς, Δ., & Αναστασιάδης, Π. (2015). Δημιουργία διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3Α).

ΣΑΧΛΟΥ, Ε. Π., ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑ, Μ. Ι., & ΦΙΛΙΠΠΟΥΣΗΣ, Γ. (2022). «Η παιδαγωγική δυναμική των ΤΠΕ και η συμβολή της στην παιδαγωγικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης». *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(5Α), 52-67.

Σουλιώτη, Ε. (2007). *Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό κράτος την περίοδο 1913-67: Η περίπτωση του Νομού Ιωαννίνων: Μεθοδολογικές, διδακτικές, ιστορικές προεκτάσεις και συγκριτική θεώρηση με σύγχρονες προσεγγίσεις* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων]. ΕΑΔΔ.
<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/20741?lang=el#page/1/mode/2up>

Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος. <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-876>

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Τζάνη, Μ., & Κεχαγιάς, Χ. (2005). *Μεθοδολογία έρευνας κοινωνικών επιστημών*. Αθήνα: Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τσιπλακίδης, Ι. (2014). *Το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας στη δημόσια Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και η προσφυγή στο φροντιστήριο: μια εμπειρική έρευνα για την επίδραση της κοινωνικής τάξης στην εκμάθηση και πιστοποίησή της* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων]. ΕΑΔΔ. <https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=39561&lang=el>
- Τσιτλακίδου, Ε., & Μανούσου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 9(1), 47-61.
- Υψηλάντης, Γ., & Μουτή, Α. (2015). *Ατομικές διαφορές στην απόκτηση/εκμάθηση δεύτερης γλώσσας: στιλ και στρατηγικές μάθησης*. ΣΕΑΒ. <https://ikee.lib.auth.gr/record/313612/files/2-SLA-BOOK.pdf>
- Υπ. Απόφαση 8212/Γ2/28-01-2002. Προγράμματα Σπουδών Ξένων Γλωσσών Γενικού Λυκείου. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 131/Β/07-02-2002)
- Υπ. Απόφαση 74181/Δ2/15-06-2020. Ωρολόγιο πρόγραμμα Γενικού Λυκείου. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 2338/Β/15-06-2020)
- Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π., Μανωλέσου, Α. (2015). *Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. <http://hdl.handle.net/11419/5075>
- Χουλιάρα, Ξ., Λιοναράκης, Α., & Σπανακά, Α. (2011). Η έννοια της πολυμορφικότητας στο εξΑΕ διδακτικό υλικό: θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 6(1Α).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕζΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Ξενόγλωσσες

- Abernathy, P. C. (2024). *AI Tools as Supplementary Support in Language Acquisition*. Preprints. <https://doi.org/10.20944/preprints202407.2213.v1>
- Albay, M. (2015). The use of drawing in language teaching and learning. *Journal of Educational and Instructional Studies*, 5(4), 1-3.
- Alice Springs School of the Air. (n.d.). *Welcome to the World's Largest Classroom*. Retrieved June 4, 2025 from <https://www.assoa.nt.edu.au/>
- Animaker. (n.d.). Retrieved June 27, 2025 from <https://app.animaker.com>
- Anthonyamy, L., Koo, A. C., & Hew, S. H. (2020). Self-regulated learning strategies in higher education: Fostering digital literacy for sustainable lifelong learning. *Education and Information Technologies*, 25(4), 2393-2414.
- Baimyrzaeva, M. (2018). Beginners' guide for applied research process: What is it, and why and how to do it. *University of Central Asia*, 4(8), 1-42.
- Bates, A. W. (2015). *Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning*. Tony Bates Associates Ltd. <https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/>
- Batool, N., Anosh, M., Batool, A., & Iqbal, N. (2017). The direct method: A good start to teach oral language. *International Journal of English Language Teaching*, 5(1), 37-40.
- Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future. *The clearing house*, 83(2), 39-43.
- Bentley, K. (2010). Knowledge of CLIL and principles of CLIL. In *The TKT Course CLIL Module*. Part Title, Cambridge: Cambridge University Press.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Bisenbaeva, G., & Abdullayeva, R. (2025). Difference between learning English as a second language and learning English as a foreign language. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 853-856.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2012). *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. Wiley+ORM.
- Book Creator. (n.d.). Retrieved June 26, 2025 from <https://bookcreator.com/>
- Brown, H. D., & Lee, H. (2025). *Principles of language learning and teaching: A course in second language acquisition*. Taylor & Francis.
- Cope, B., & Kalantzis, M. (Eds.). (2000). *Multiliteracies: Literacy Learning and the Design of Social Futures*. Psychology Press.
- Council of Europe. (n.d.). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR)*. Retrieved June 5, 2025 from <https://www.coe.int/en/web/language-policy/cefr>
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge university press.
- Çelik, F., & Yangın Ersanlı, C. (2022). The use of augmented reality in a gamified CLIL lesson and students' achievements and attitudes: a quasi-experimental study. *Smart Learning Environments*, 9(1), 30.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research*. SAGE.
- Deni, A. R. M., & Zainal, Z. I. (2018, October). Padlet as an educational tool: Pedagogical considerations and lessons learnt. In *Proceedings of the 10th International Conference on Education Technology and Computers* (pp. 156-162).

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Doodly. (n.d.). *The Simplest Animation Whiteboard Software*. Retrieved June 26, 2025 from <https://www.doodly.com>

du Preez, I., & Jacobs, L. (2025). Pedagogical and visual design principles for online learning material: insights from quality guiding documents in diverse educational contexts. *Interactive Learning Environments*, 1-17.

Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.

Gandhioke, S., & Singh, C. (2024). English Through Art—Incorporating Art in the ESL/EFL Classroom through Peer Collaboration to Encourage Language Production, Acquisition and Learning Outcomes. *Creative Education*, 15(9), 1846-1864.

Gardner, H. (1987). The Theory of Multiple Intelligences. *Annals of Dyslexia*, 37, 19–35. <http://www.jstor.org/stable/23769277>

Garrison, D., & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*, 1(1), 4–13.

Gehred, A. P. (2020). Canva. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 108(2), 338.

Google Forms. (n.d.). *Online forms to get insights quickly*. Retrieved June 27, 2025 from <https://workspace.google.com/products/forms/>

Graham, C.R. (2006) Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, and Future Directions. In: Bonk, C.J. and Graham, C.R., Eds., *Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*, Pfeiffer Publishing, San Francisco, 3-21.

Hammersley, M. (2012). *What is qualitative research?* (p. 144). Bloomsbury Academic.

Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching* (3rd ed.). Longman.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Hassan, M. M., & Mirza, T. (2020). Information and communication technology (ICT) in the distance education system: An overview. *IOSR Journal of Research & Method in Education, (IOSR-JRME)*, 10(6), 38–42.
- Hiltz, S. R., & Goldman, R. (Eds.). (2004). *Learning together online: Research on asynchronous learning networks*. Routledge.
- Hockly, N. (2018). Blended learning. *Elt Journal*, 72(1), 97-101.
- Holmberg, B. (1977). *Distance Education: A Survey and Bibliography*.
- Holmberg, B. (2003). Distance education in essence. *Oldenburg: Bibliotheks-und Informationssystem der Universität Oldenburg*.
- H5P. (n.d.). *Create, share and reuse interactive HTML5 content in your browser*. Retrieved June 26, 2025 from <https://h5p.org>
- Ilyosovna, N. A. (2020). The importance of English language. *International Journal on Orange Technologies*, 2(1), 22-24.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching*. (2nd ed.). Oxford University Press.
- LearningApps. (n.d.). *What is LearningApps.org?* Retrieved June 26, 2025 from <https://learningapps.org/>
- Keegan, D. J. (1980). On defining distance education. *Distance Education*, 1(1), 13–36.
- Keegan, D. (2005). *Theoretical principles of distance education*. Routledge.
- Khriawan, B., & Widodo, H. W. (2023, May). Using YouTube Video Vincent Van Gogh's the Starry Night: Great Art Explained in Teaching Art and Language Appreciation Classroom. In *20th AsiaTEFL-68th TEFLIN-5th iNETAL Conference (ASIA TEFL 2022)* (pp. 70-81). Atlantis Press.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Kokotsaki, D., Menzies, V., & Wiggins, A. (2016). Project-based learning: A review of the literature. *Improving schools*, 19(3), 267-277.
- Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Pergamon Press.
- Li, N., Wang, J., Zhang, X., & Sherwood, R. (2021). Investigation of face-to-face class attendance, virtual learning engagement and academic performance in a blended learning environment. *International Journal of Information and Education Technology*, 11(3), 124-131. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2021.11.3.1498>
- Li, W., Wei, K., Xu, T., & Wang, J. (2025). How goal clarity affects college students' perceived effectiveness of online self-directed learning: Evidence from China. *Education and Information Technologies*, 1-27.
- Luu, Q. K., & Luu, N. B. T. (2024). Impacts of Blended Learning on Students' Learning Motivation and Attitudes: A Case Study of Vietnamese EFL Students. *International Journal of Educational Innovation and Research*, 3(2), 196–212. <https://doi.org/10.31949/ijeir.v3i2.9874>
- Mayer, R. E., & Fiorella, L. (Eds.). (2021). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22–38). Routledge.
- New York State Education Department, Office of Bilingual Education and Foreign Language Studies. (2010). *Art as a tool for teachers of English language learners*. <https://www.sai.nyc/EngThruArts/ArtAsAToolForTeahertsOfEnglishLanguageLearners.pdf>
- OECD (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030 Framework*. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Ortega, L. (2011). Second language acquisition. In J. Simpson (Ed.), *The Routledge handbook of applied linguistics*. Routledge.
<https://books.google.gr/books?id=BbUEAQAAQBAJ&pg=PP229>
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st Century Learning*.
<https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources>
- Perraton, H. (1988). A theory for distance education. In D. Sewart, D. Keegan & B. Holmberg (Eds.), *Distance education: International perspectives* (pp. 34–45). Routledge.
- Peters, O. (2003). *Distance education in transition: New trends and challenges*. Studien und Berichte der Arbeitsstelle Fernstudienforschung der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg. Band 5.
- Petersson, C. (2019). *Motivational Practices-Creative Teaching and Learning through Cross-Curricular Activities: Using cross-curricular activities in order to promote students' motivation to the subject of English* [Independent thesis, Halmstad University]. DiVA. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1334500/FULLTEXT02.pdf>
- Rashov, O. (2024). MODERN METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES. *International Scientific and Current Research Conferences, 1(01)*, 158–164. <https://orientalpublication.com/index.php/iscrc/article/view/1684>
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Rosell-Aguilar, F. (2025). Distance Learning. In G. Stockwell & Y. Wang (Eds.), *The Cambridge Handbook of Technology in Language Teaching and Learning* (pp. 90–107). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruiz de Zarobe, Y. (2025). *Content and Language Integrated Learning (CLIL)*. Cambridge: Cambridge University Press.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

- Rumble, G. (1989). On defining distance education. *The American Journal of Distance Education*, 3(2), 8–21.
- Schander, C., Balma, B., & Massa, A. (2013). The joy of art in the EFL classroom. *European Scientific Journal*, 2, 409-414.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2003). *Teaching and learning at a distance*. Merrill.
- Students.edivea.net. (n.d.). *Intelligent eLearning Environment*. Retrieved June 26, 2025 from <https://students.edivea.net/>
- Timmerman, V. (2017). *Cross-curricular teaching: How does it work*. CIEP. URL: <http://www.ciep.fr/sites/default/files/atoms/files/crosscut-cross-curricular-teaching-how-does-it-work-synthesis.pdf>.
- Timotheou, S., Miliou, O., Dimitriadis, Y., Sobrino, S. V., Giannoutsou, N., Cachia, R., ... & Ioannou, A. (2023). Impacts of digital technologies on education and factors influencing schools' digital capacity and transformation: A literature review. *Education and information technologies*, 28(6), 6695-6726.
- Truscott, J. (2024). *Input*. Cambridge: Cambridge University Press.
- University of Florida, Center for Instructional Technology and Training. (n.d.). *Gagné's 9 events of instruction*. Retrieved June 30, 2025 from <https://citt.ufl.edu/resources/the-learning-process/designing-the-learning-experience/gagnes-9-events-of-instruction/>
- Vanstone Hashiwaki, A. (2024). Art Integration as a Means of Improving Language Acquisition. *Working Papers in Second Language Studies*, 13(1). <https://doi.org/10.17613/tty1-tc70>
- Verghese, C. P. (1989). *Teaching English as a second language*. Sterling Publishers Pvt. Ltd.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Violakis, P., & Tzakopoulos, T. (2024). Teachers' perspectives on the webex online platform for secondary education during the COVID-19 pandemic in Greece. *Heliyon*, 10(23).

Wicaksono, J. A., Setiarini, R. B., Ikeda, O., & Novawan, A. (2021, January). The use of H5P in teaching English. In *The First International Conference on Social Science, Humanity, and Public Health (ICOSHIP 2020)* (pp. 227-230). Atlantis Press.

Yan, Z., Lao, H., Panadero, E., Fernández-Castilla, B., Yang, L., & Yang, M. (2022). Effects of self-assessment and peer-assessment interventions on academic performance: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 37, 100484.

WordReference. (n.d.). Retrieved June 27, 2025 from <https://www.wordreference.com/>

Zhang, R., & Zou, D. (2020). Types, purposes, and effectiveness of state-of-the-art technologies for second and foreign language learning. *Computer Assisted Language Learning*, 35(4), 696–742.
<https://doi.org/10.1080/09588221.2020.1744666>

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο για τους ειδικούς της ΕξΑΕ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

UNIVERSITY OF CRETE
Department of Primary Education

E-Learning Lab

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α
www.edivea.org

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

«Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh».

Επιβλέπων: Παναγιώτης Αναστασιάδης

Υπεύθυνη Έρευνας: Μαρία Χατζημπέη

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι διττός. Αφενός διερευνάται εάν το υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αφετέρου αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Η Υπεύθυνη Έρευνας: Μαρία Χατζημπέη

Υπογραφή

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε)	Αντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

1   2   3   4   5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

1   2   3   4   5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

1   2   3   4   5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ).

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

1   2   3   4   5

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

1^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό διέπεται από τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

A. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Στο Ε.Υ. γίνεται παράθεση πληροφοριών / απόψεων με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. γίνεται αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (Βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Στο Ε.Υ. γίνεται συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Το Ε.Υ. είναι εμπλουτισμένο με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

A.5. Το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B. Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

B.1. Το ύφος γραφής του Ε.Υ. είναι φιλικό για τον αναγνώστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.2. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.3. Στο Ε.Υ. γίνεται κατά το δυνατόν χρήση της καθομιλούμενης γλώσσας.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.4. Η γραφή του Ε.Υ. είναι ευανάγνωστη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.5. Η πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ. είναι ικανοποιητική.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Το Ε.Υ. παρουσιάζεται τμηματικά στο μέγεθος της οθόνης.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

B.8. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο και εικόνες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.9. Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.10. Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. συμβάλλουν στην άνετη αλληλεπίδραση.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(εμπρός, πίσω κλπ) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Γ.2. Τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ.(πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ.) είναι κατανοητά και αναγνωρίσιμα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.3. Η πλοήγηση στο Ε.Υ. είναι εύκολη.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Οι υπερσύνδεσμοι του Ε.Υ. οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Δ.2. Το Ε.Υ. υποστηρίζει τον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή (σήμανση) ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να διατυπώνει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Ε.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.6. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Στ.2. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.4. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Το Ε.Υ. εμπεριέχει δραστηριότητες οι οποίες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Ζ. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Z.1. Στο Ε.Υ. διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Στο Ε.Υ. διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Z.5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.6. Ο εκπαιδευόμενος ελέγχει την πρόοδό του με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2^ο Ερευνητικό Ερώτημα: Το εκπαιδευτικό υλικό έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης;

(Για να θυμηθείτε τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης δείτε εδώ:

<https://www.edivea.org/mayer.html>)

A.1. Στο Ε.Υ. υπάρχει συνδυασμός κειμένου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. **(Πολυμεσική Αρχή)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.2. Στο Ε.Υ. η χρήση των εικόνων σας βοηθάει να κατανοήσετε το γνωστικό αντικείμενο. **(Πολυμεσική Αρχή)**

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

A.3. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.). [\(Αρχή της Τροπικότητας\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Στο Ε.Υ. συμπεριλαμβάνονται μη σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο. [\(Αρχή της Συνοχής\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.5. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση φιλικής γλώσσας. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.6. Στο Ε.Υ. γίνεται χρήση δεύτερου προσώπου. [\(Αρχή της Προσωποποίησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

A.7. Στο Ε.Υ. γίνεται ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. ([Αρχή της Προσωποποίησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.8. Στο Ε.Υ. το ύφος της ηχητικής παρουσίασης είναι φιλικό για τον εκπαιδευόμενο. ([Αρχή της Φωνής](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.9. Στο Ε.Υ. εμφανίζεται ένας φιλικός χαρακτήρας (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων. ([Αρχή της Εικόνας](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.10. Στο Ε.Υ. η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται τμηματικά. ([Αρχή της Κατάτμησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.11. Στο Ε.Υ. υπάρχουν διαδραστικές δραστηριότητες που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους. ([Αρχή της Προσωποποίησης](#))

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

A.12. Στο Ε.Υ. υπάρχουν μακροσκελή κείμενα για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου. [\(Αρχή της Κατάταξης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.13. Το Ε.Υ. παρέχει σαφείς οδηγίες στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών. [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.14. Στο Ε.Υ. υπάρχουν στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.). [\(Αρχή της Σηματοδότησης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.15. Στο Ε.Υ. υπάρχουν εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου. [\(Αρχή της Προπαίδευσης\)](#)

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γενικές Επισημάνσεις

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

B2. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να κατανοώ καλύτερα κείμενα στα αγγλικά.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

B3. Μέσα από τις δραστηριότητες βελτίωσα την ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

B4. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να βελτιώσω την ακουστική μου ικανότητα στα αγγλικά.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

B5. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να βελτιώσω τις προφορικές μου δεξιότητες στα αγγλικά.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

B6. Το εκπαιδευτικό υλικό ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή μου όσον αφορά τη χρήση της αγγλικής γλώσσας.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Γ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

G1. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να κατανοήσω καλύτερα τη ζωή και το έργο του Vincent van Gogh.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: Vincent van Gogh»

Γ2. Το εκπαιδευτικό υλικό με βοήθησε να αποκτήσω νέα οπτική για την τέχνη και τον πολιτισμό.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Δ. ΕΥΧΡΗΣΤΙΑ ΚΑΙ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Δ1. Η πλατφόρμα ήταν εύκολη στη χρήση και την πλοήγηση.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Δ2. Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν ευχάριστο και ελκυστικό.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Δ3. Οι οδηγίες για τις δραστηριότητες ήταν σαφείς.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Ε. ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ε1. Μου άρεσε το μάθημα των αγγλικών μέσω αυτής της διαφορετικής μεθόδου.

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Ε2. Προτιμώ να διδάσκομαι αγγλικά στο σχολείο με τον παραδοσιακό τρόπο μάθησης (π.χ. βιβλίο).

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Ε3. Θα ήθελα στο μέλλον να συνδυάζεται η παραδοσιακή διδασκαλία με συμπληρωματικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Μαρία Χατζημπέη, «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου. Η περίπτωση της θεματικής ενότητας: *Vincent van Gogh*»

Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ
---------	-------------------	-------------------------------	-------------------	---------

---

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία σας!